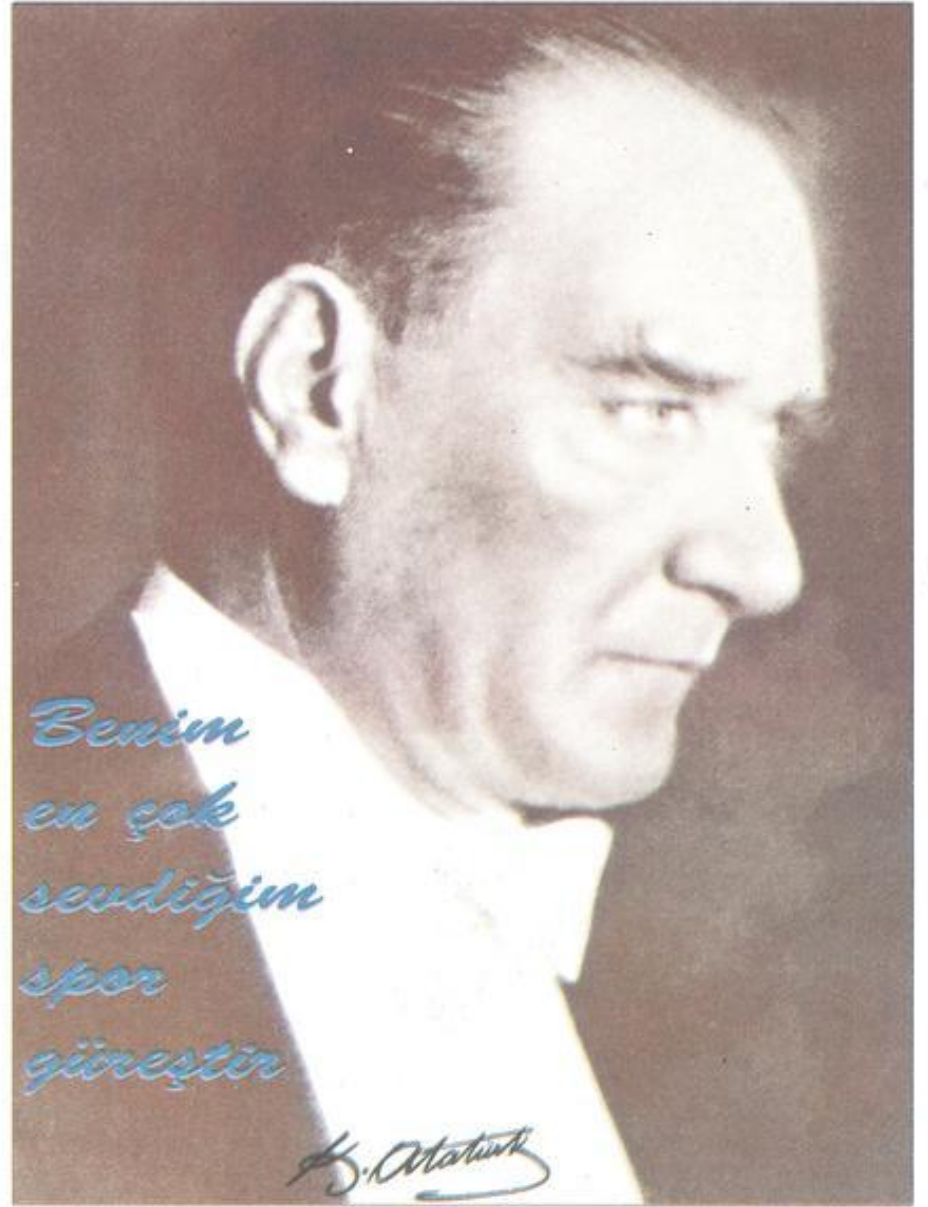

Ayhan SEZER

KIRKPINAR

*Benim
en çok
sevdiğim
spor
görecesidir*

Cumhurbaşkanımız Sayın Süleyman DEMİREL

Kırkpınar Ağası Ayhan SEZER

Ağa Ayhan SEZER, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in kabulünde

Ağa Ayhan Sezer, KKTC Cumhurbaşkanı, Rauf Denktaş'a Kırkpınar'a davet anlamını taşıyan Kırmızı Diplomatik Mum'u takdim ederken

Ağa Ayhan Sezer, 1998 yılı ağalık açık arttırmasını 37 milyar 750 milyon lira ile kazandıktan sonra en yakın arkadaşı işadami Mehmet Diktaş ile.

Ağa Ayhan SEZER, Büyük Mandıra güreşlerinde annesi Ayşe Sezer, babası Hasan Sezer ve oğlu Hasan Ekin Sezer ile

Ağa Ayhan Sezer, Başbakan Bülent Ecevit, Devlet Bakanı Şükrü Sina Gürel ve Ali Gümeş'le Kıbrıs'la.

Lefkoşe'de bir grup gazeteci ve KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'la.

Ağa Ayhan Sezer, Kıbrıs gezisinde; Rıdvan Yelekçi, Ömer Altay, Hayati Telgeren, Murat İğrek, İzzettin Vardarlı, Mehmet Diktaş, Ünal Baysan, Orhan Ayhan, Halil Delice, Eyüp Karadayı, Ali Gümüş ve Türkiye'nin Kıbrıs Büyükelçisi'yle.

Ağa Ayhan SEZER, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'le birlikte Sofya'da Bulgaristan Cumhurbaşkanı Peter Stoyanov'a Kırmızı Dipli Mum'u sunarken

Yunanistan içinde kalan Rodop dağları üstündeki Seçek Yaylası'nda Ağa Ayhan Sezer, Batı Trakyalı Türk pehlivanlarla.

Kırkpınar Ağası Ayhan Sezer Edirne Belediye Başkanı Cengiz Varnatopu ile birlikte.

Ağa Ayhan Sezer, Spordan Sorumlu Devlet Bakanı Fikret Ünlü'ye kırmızı dipli mumu takdim ederken.

MHP Genel Başkanı ve Başbakan Yardımcısı Devlet Bahçeli, Ağa Ayhan Sezer'den kırmızı dipli mum'u alırken.

Kırkpınar Ağası Ayhan Sezer, TBMM Başkanı Yıldırım Akbulut'a da kırmızı dipli mum vererek Kırkpınar'a davet etti.

Eski başbakanlardan Mesut Yılmaz da Ağa Ayhan SEZER,
tarafından 638. Kırkpınar güreşlerine davet edildi.

AYHAN SEZER

KIRKPINAR

SPONSOR FİRMA:
SEZER Yağ ve Gıda Endüstri Tic. Ltd. Şti.

Ayhan SEZER

1 0 Kasım 1960 tarihinde Büyük Mandıra köyünde doğdu. Ayşe-Hasan çiftinin 4 erkek, 4 kız 8 çocuklarından biri. Meşhur Kavasoglu İbrahim Pehlivan, Şamdancıbaşı Kara İbo ve Kel Aliço'nun torunlarından olan Ayhan Sezer bitkisel yağ ve tuz üretimi ile ithalat- ihracat yapıyor. Vefa Erkek Lisesi mezunu olan Ağa Ayhan Sezer Refika Hanım'la evlidir. Sezer ailesinin 5 yaşında Hasan Ekin ve 1 yaşında Ayhan Can adlı iki çocuğu var.

1. baskı: İstanbul, Temmuz 1999

Genel Danışman: Ali GÜMÜŞ

Koordinasyon: Bülent GÜRKAN- M.Sait ORHAN

Kapak Tasarımı: Mustafa ÖKSÜZ

Dizgi: Numan İLHAN

Baskıya Hazırlık: Sportif Yayıncılık

Baskı: Banko Matbaacılık

Cilt: Uğur Mücellit

® Sportif Yayıncılık ve Reklamcılık Ltd. Şti.1999

Tüm yayın hakları saklıdır

Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Sportif Yayıncılık: Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, B15, Topkapı/ İSTANBUL

Tel: (212) 613 03 09 Fax: (212) 612 13 93

İÇİNDEKİLER

Künye	19
İçindekiler	20
Önsöz	21-22
Başlarken	23
Bir Ağa'nın portresi	26
Kırkpınar ruhu	29
Hoşgeldiniz	31
Edime	32
Er Meydanı	40
Edime ve Kırkpınar	46
Er Meydanı'na giriş	50
Kısbet	58
Kısbet muhafazası	60
Yağlı'da dua	62
Eşleştirmede usul	63
Yağlanmada usul	65
Kıran kırana	66
Davul-zurna	67
Başpehlivanlık	71
Kurallar	73
Kurucular	78
İz Bırakanlar	80
Başpehlivanlar	86
Osmanlı Dönemi	90
Cumhuriyet Dönemi	99
1998 Kırkpınar sonuçları	107

Sunuş

Kırkpınar, bir Kabe, bizler yollara düşmüş birer garip. Davul-zurna vurduğunda, ne kadar önemli işimiz olursa olsun hırakmış, Edirne'de yatacak yer bulunamayacağını öğrendiğimizde "Canım, bunun ne önemi var. Selimiye Camii bahçesi ne güne duruyor" diyerekten yollara vurmuş ve huralarda soluklanmış güreşseverleriz.

Şu bir gerçek ki, milletler, törelerini yaşattıkları sürece bağımsızlıklarını koruyabilirler. Dil birliği, töre birliği, milletlerin millet olması esasını oluşturur. Kırkpınar da bizlere 6 yüz küsur yıl öncesinden atalarımız tarafından emanet edilmiştir. Bugüne gelinceye kadar bütün kuşaklar Kırkpınar'ı baştacı yapmış iken, bizim pehlivanların Kabe'si olarak kabul edilen bir şölene sırtımızı dönmemiz mümkün mü? Elbette değil. Çünkü, emanete ihanet bizlere özgü bir davranış değil. O halde gelecek kuşaklara, tıpkı atalarımızdan aldığımız gibi bu mukaddes emaneti teslim etmemiz gerekiyor. Bu teslim sırasında herkese düşen, ayrı ayrı görevler var. Kırkpınar nasıl ki, başpehlivansız olmaz ise ağasız da olmaz. Ağılık kurumu, Türkler'in bütün dünyaya armağan ettiği ve bugün bütün spor dallarımızla taklit edilen "sponsorluk" sıfatını alarak Türkçe'mize giren, maddi açıdan 1 numaralı destekleyiciye yabancıların verdikleri adlandırmadır. Şurada, gazete satan minik dükkanları Fransızlar'ın, Türkçe'mizdeki "köşk" kelimesinden yola çıkarak "kiösk" gibi adlandırmaları ve bu kelimenin, "köşk" ün yüzyıl sonra "kiöks" olarak sınırlarımızı zorlayıp dilimize alınması gibi. Herhalde höbürlenmeyi sevmeyen bir milletiz. Bu yüzden, "Türklük" ün unutulmuş yüksek uygar özelliklerini" dünyaya yayabilecek, bilimsel şekilde

geçmişini araştırabilecek çapta bir, evet, sadece bir türkolog dahim yetiştirememişiz. Bizimle ilgili bütün araştırmalar, yabancılar tarafından ve onların kendi zihniyetlerine göre yapılmıştır. Osmanlı tarihini Avusturyalı Hammer'in, Rumen Yorga'nın, Fransız Lamartin'in, Divan Edebiyatını Macar Kroş'un, son devrin en büyük Türkü Mustafa Kemal Atatürk'ün yaşantısını İngiliz Lord Kinros'un yazmış olması gibi. Bizler ne yapmışız? Fransa Kralı Fransuva, "imdat" demiş koşmuşuz, İsveç Kralı Demirbaş Şerl "yetiştir" demiş, Prutt'ta soluk almışız, açıkçası hep, zora düşen, canından olmak üzere olanların yanlarında belirmişiz. Kırkpınar'dan söz ederken tarihi gözönüne almamak mümkün değil. Çünkü, Kırkpınar, başlı başına bir tarih. Bu tarihin içinde "Türk gibi kuvvetli" sözünü dünyaya yayan Koca Yusuf, Kurtdereli, Kara Ahmet ve Adalı Halil gibi değerli spor kahramanları var. Ağalar var. Edirneli Muhiddin Kocaağaoğlu, Doğan Görkey, Zülküf Karabulut, Hamit Kaplan, Gazanfer Bilge, Kemal Özkan, Halil Kılıçoğlu, bugün Geleneksel Spor Dalları Federasyon Başkanlığı yapmakta olan Alper Yazoğlu ve son yılların unutulmaz ağası Hüseyin Şahin, 638. Kırkpınar güreşleri Ağası Ayhan Sezer, varlarını yoklarını Kırkpınar'a döken değerli sporseverler.

Osmanlı'nın 700. kuruluş yıldönümünde Kırkpınar güreşlerinin her zamankinden daha görkemli, daha zevkli ve daha çekişmeli geçmesini diliyoruz.

Ali GÜMÜŞ
(FILA ve AIPS
Güreş Komitesi Uzmanı)

Başlarken

1960 yılında Kırklareli'ne bağlı Babaeski ilçesinin Büyük Mandıra beldesinde doğmuşum. Babam ve anam, beni "pehlivan öyküleriyle" büyütmüşler, çünkü, doğduğum belde, Kavasoglu Koca İbrahim'in kurduğu bir yerleşim merkezidir. Sultan Abdülmecid, ana tarafından dedem olan Kavasoglu'nun namını duymuş, O'na yakınlık göstermiş. Eldeki kayıtlara göre 1840-1850 yılları arasında büyük büyük dedem Kavasoglu, Kırkpınar'da aralıksız 10 yıl Başpehlivanlığı kazanmış. Dördüncü Murad, Çelebi Mehmed ve Genç Osman gibi, yiğitliğe düşkün Sultanlarımızdan biri olan Padişah Abdülaziz, Kavasoglu'na yakın ilgi göstermiş. "Gel bu taraflara, at'la bir gün dolaştığın topraklar senin olsun!" demiş. Bunun üzerine büyük dedem Kavasoglu da Saray'ın mandıralarının bulunduğu bugünkü beldede at'la dolaşmış, atının ayak bastığı topraklar O'nun sayılmış, bunda şaka maka değil, "Padişah İradesi" var.

Büyük büyük dedemin lakabı "Kavasoglu" olduğuna göre O'nun babası yabancı elçilik ya da konsolosluklardan birinde ya da Osmanlık İmparatorluğu'nun dış elçiliklerinde görevli olmalı! İbrahim Pehlivan'ın babası böyle bir iş yapmış ki, "Kavasoglu" lakabıyla anılmış.

Sultan Abdülaziz, pehlivanlığa önem veren, hatta kimi tarihçilerimizin öne sürdüklerine göre iddialı bazı Başpehlivanlarla bizzat güreşerek gücünü tartmış bir Sultan. Padişah Abdülaziz'in, Türk halkının iliklerine kadar işlemiş pehlivanlık ruhu'na sahip çıkması, pehlivanları barındırması doğal sayılmalı.

Büyük büyük dedem İbrahim Pehlivan, heybetli mi heybetliymiş. Sultan Abdülaziz, Paris ve Londra'ya giderken Kavasoglu İbrahim Pehlivan'la birlikte Şamdancıbaşı Kara İbo'yu da yanına alıp götürürken şöyle demiş: "Ecnebler, bu pehlivanların şahsında Türk Milleti'nin ne yapıda insanlar olduklarını görüp bellesinler."

ŞAMDANCIBAŞI KARA İBO

Kavasoğlu, Padişahın Başpehlivanı olup Saraya girince yakın akrabalarını yanına toplamış. O dönemlerde elektrik yok, saraylar, konaklar, evler "kandil"le aydınlatılıyormu. Avrupa'nın önemli kentlerindeki caddelerde ise aydınlık için "balina yağı" sokak fenerlerinde yakılmış. Aydınlık, insanları, çevreyi aydınlatma çok önemli bir görev. Zaten bir anlayışa göre hayatın başlangıcı ışıktır. Akıllı-uslu, doğru-dürüst yorumlar yapan vatansever kişilere de "aydın" denilmesinde hayatın ışıkla bağlantılı olduğunun vurgusu bulunur.

BÜYÜK MANDIRA

Ben bu beldede "pehlivan öyküleri"yle büyüdüm, demiştim. Zamanla Kavasoğlu'nun çiftliği gelişmiş kalabalıklaşmış, bugün belediye olmuş durumda. Bu yörenin bütün insanları pehlivanları ve pehlivanlığı severler. Kurtdereli Mehmet Pehlivan, bir açıklamasında "Pehlivanı ana doğurur" demiştir ki doğrudur. Türk törelerinde "ana"nın yeri bambaşkadır. Önem taşıyan bütün konuların başında "ana" kelimesi yer alır: "Anafikir, Anayasa, Anadolu" gibi. Evin reisi sabah-akşam ekmek gailesinde olduğundan çocuklar daha çok analarıyla birlikte kalır ve birlikte büyürler. Bu yüzden öğrenilen ilk dile de "Anadili" denir ki, sebebi bundan olsa gerektir.

İşte anam da bana durmadan "pehlivan öyküleri" anlatmış. Zaten belde camiinin avlusunda büyük büyük dedem Kavasoğlu'nun kabri vardır. Büyük Mandıra'da pehlivanlık öykülerinden ve pehlivanlıktan etkilennememiş tek fert bulunmaz.

I VEFA'LI YILLAR

Önce Büyük Mandıra'daki Atatürk İlkokulu'nda okudum, sonra İstanbul'daki Vefa Lisesi'ne devam ettim, burada orta kısmı bitirdikten sonra Kabataş Lisesi'ne yazıldım. O günlerde İstanbul, Büyük Mandıra'ya günü birlik gidip gelmek mümkün değildi, bu yüzden Vefa'da yatılı okudum ve bu değerli liseden mezun oldum.

GÜREŞE DÖNÜŞ

Çocuklara bazı konularda fazla ısrarcı olunmaması gerekir. Öğrendiğime göre 100 yıllık Olimpiyat Tarihi'nde babası gibi altın madalya kazanabilmiş, sadece tek sporcu var, bu şeref de Macar Nemethy'lere ait, Ben, güreşi, pehlivanlığı pek sevdim ama o devirdeki pek çok akrabam gibi bana hitabedecek çapta bir kulüp olmadığından güreş yapamadım. Sonra, yıllar bir su gibi akıp geçti. Damarlarımda güreş sevgisi vardı ama güreşmemiş, güreşe el uzatamamıştım. Benim bu duygularıma, güreşe olan vurgunluğuma ve Kırkpınar'da Ağalığı almamda hangi olayların rolü vardır, işin gerçeğini efsanevi güreş yazarı Sayın Ali Gümüş'e anlatmıştım, şimdi bu gerçeği O'nun kaleminden okuyalım:

Bir ağanın portresi

Yüreğim yanıyor!" dedi tanıştığımız gün. Hayretle yüzüne baktım, devam etti:

"-Evet, yüreğim yanıyor! Ben, Kırkpınar'da nam salmış, devlet başkanının himayesine alınmış, saraylarda ağırlanmış Kvasoğlu Koca İbrahim Pehlivan'la Şamdancıbaşı Kara İbo'nun torunuyum. Çalıştım, çabaladım, bir yerlere geldim ama yüreğim yanıyor işte!"

Konuyu tam anlayamamıştım. Sustuğumu görünce söze yeniden başladı:

"-Madem ki büyük Türk Milleti'ne malolmuş, kahraman pehlivanlar soyundanım, benim de birşeyler yapmam gerek diye düşünüyorum ama nasıl! Bu yaştan sonra Er Meydanlarına çıkıp da güreş tutamam, fakat "Türk Gibi Güçlü" sözünü dünyaya yayan değerli güreşçilerimizin şimdiki kuşağına hayrım geçmeli! Yaradılış olarak çekingenim. Alayışı, gösteriyi sevmiyorum, reklamdaki hep kaçındım, ne çare ki, genç güreşçi kardeşlerime ancak ve ancak "Kırkpınar Ağa"sı olarak yardım edebilirim. Spor tarihine geçmiş, unutulmaz pehlivanların, Kvasoğlu ve Şamdancıbaşı gibi müstesna kişilerin aziz hatıralarına ancak bu şekilde hizmet etmiş olacağım."

Biz Türkler, tarihimize ilgili hemen hemen bütün bilgileri yabancı-lardan öğrendik. Son çağın en önemli şahsiyeti Mustafa Kemal Atatürk'ü bile araştırmacılık kurallarına uygun olarak İngiliz Lord Kinros yazdı. Geleneklerimize uymada pek çok milletin gerisine düşerek, böyle davranmayı hüner sananlarla karşılaşp mücadele ettik. Şimdi bir gençle konuşuyordum ve ayanaklı, heybetli bu genç "-Benim dedelerim Kvasoğlu ile Şamdancıbaşı'dır, güreşe hizmet için Kırkpınar Ağası olmaya karar verdim" diyordu.

AĞALIK AĞIR İŞ

637. Kırkpınar'ın Ağalık Açık Arttırması'nda Türkiye O'nu TRT kanallarında görüp tanıdı. Aradan geçen zaman içinde sık sık görüştük. Ağırbaşlı, saygılı, fevkalade disiplinli, sözünün eri bir insan olduğunu öğrendim. Kırkpınar Ağalığı, sadece 37 milyar 750 milyonu ödemekle bitmiyordu, Edirne Belediyesi'nce Ağa'dan daha çok şeyler isteniyordu: Yerli-yabancı gazetecileri ağırlamak, güreşler sırasında tavuk ormanında 3 ya da 5 bin konuğa yemek vermek, çeşitli ve cinsi "altın" olan ödülleri dağıtmak gerekiyordu. Geçen yılı 37 milyar 750 milyon Türk Lirası, o dönemde yaklaşık 200 bin Amerikan Doları tutuyordu. Sponsorluk Yasası, henüz çıkmamış, çıkacağı da yoktu! Atılğan olmak, riske girmek, gerçek işadamlarına özgü davranışlardı. Her haliyle pehlivan torunu olduğu beliren Ağa Ayhan Sezer, çoktan tarihe karışan "-sözü senet olan" sayıları günden güne azalan işadamlarının günümüzdeki son temsilcilerinden biriydi. "Pehlivan" kelimesi, hepimizin bildiği gibi Farisi dilinden gelmiştir. Filozof Rıza Tevfik'le, Türkçemizin sihirli kalemlerinden Refik Halit Karay'ı "Pehli" adında Kafkasya'da bir belde bulunduğunu ve bu beldede yetişen güçlü kişilere de "Pehlivan" denildiğini yazarlar. Çağlar boyunca İran'da yaşayan, hanedanlıklar, imparatorluklar kuran Türklerle komşu İran insanının dilleri, töreleri içiçe geçmiş Türklerle komşu İran insanının dilleri, töreleri içiçe geçmiş gibidir. Yine "Pehlivan" kelimesinin ifade ettiği anlamları irdelersek "Güçlü, kuvvetli, sözünün eri" gibi manalar önümüze çıkar. 638. Kırkpınar

Ağası Ayhan Sezer, hem Ağa, hem de Pehlivan ruhuna sahip bir kişi. Bitkisel Yağ Sanayii, tuz, ithalat-ihracat Sezer'in iş alanları.

O, artık bir yıla yakın zamandan beri Ağa! Birlikte pek çok güreşe gittik, oralarda pehlivanlara, belde belediyelerine maddi katkılarda bulundu. Başbakan Bülent Ecevit, KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, Girne'deki Barışgücü Komutanı Korgeneral Aydın Şen'le yaptığı görüşmelerde ben de vardım. Ağaların Ağası Cumhurbaşkanımız Süleyman Demirel'le Filipinler ve Bulgaristan gezilerine giden Ağa Ayhan Sezer, 638. Kırkpınar'a kadar daha pek çok yerde görüşmeler yapacak. Bulgaristan Cumhurbaşkanı P.Stoyanov'la Sofya'daki makamlarında görüştüğünü anımsayıp, yüzünün akıyla bu görevi tamamlamasına duacıyım. İşte bu dünya çok değişik, kimi sevk ve safahat içinde varlığını ortaya döker, kimileri de "yüreği yandığından" Ayhan Sezer gibi güreşe el uzatır, törelerimizin yaşatılmasına katkıda bulunmanın mutluluğu ile yetinir.

Eee, pehlivanlar pehlivanlarının torunu olmak, yürek ateşini söndürmek pek o kadar kolay değil. Ayhan Sezer'e, pehlivan torunu ve pehlivan ruhlu bu genç işadamına nice başarılar diliyorum.

Kırkpınar ruhu

Dünyadaki bütün önemli hareketlerin kitabı vardır. Günlük gazetelere döşenilen yazılar genellikle "su üstüne" yazılmış gibi kaybolup gider. Bunu gözünüzde bulundurarak Türk Güreşi'ne kalemiyle en uzun süre hizmet eden sayın Ali Gümüş'ün bir yazısını da bu esere alıyorum. Bundaki amacım, "Kırkpınar Ruhu"nu en iyi şekilde anlatan bir makalenin su üstüne yazılanlar gibi kaybolmaması içindir. Şimdi habercilikte bu yazıya göz gezdirelim:

VUR DAVULCU!

Kırkpınar'ı sınırlı sayıda sayfalara sığdırmak kadar zor bir iş yok. Bu bizim özümüzde, ruhumuzda, iliklerimizde yaşayan ve yaşatılması gereken bir ülkü! Yağlı güreşin ve salt yağlının değil, güreşin kabesi olan Kırkpınar, ne sadece bir gelenek, ne sadece bir spor, ne sadece bir eğlence ve kültüredür. Pehlivanlar mücadele ederlerken, binlerce yıllık tarihimize günümüze anlamlı anlar taşır, güreş vesilesiyle insanlar birbirleriyle kaynaşır, davul-zurna ekipleri cenk havalarıyla savaşları, sarayları saray içine getirip, önümüze koyar. Bir millet için, en övünülecek noktalardan biri geleneklerin yaşatılmasıdır. Kültürünü kaybeden öz varlığını koruyamaz, dilini, dinini de yitirir, yok olup gider!

Kırkpınar için öylesine seferber olup yarışmalıyız ki, bunun ölçüsü yoktur. Bu spor dalının kadim Yunan'dan bizlere geçtiğini iddia edenler, kendilerini geçmişlerini bilmeyen, tanımayanlardır. Kırkpınar, bütün özellikleriyle Türk milletine aittir.

AĞALARIN AĞASI

Kimi konuşmalarında "iyi" yerine "eyi", "büyük" yerine "böyük" diyen Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Türkçeyi aslında çok iyi bildiğini gösteriyor. Sayın Demirel'in "Ben, Ağaların Ağasıyım" demeleri de yanlış sayılmaz. Türkçemizin en kapsamlı lügatını yazan Şemseddin Sa-

mi Fraser "Kamus-i Türki" adlı eserinde "Cumhurbaşkanı"nı, "Ağaların Ağası" olarak belirtir.

Bir ülkede Cumhurbaşkanlarının geçmişte ve günümüzde Kırkpınar'la yakından ilgilenmeleri son derece sevindiricidir. Destanlara karışmış bir tarih olan Kırkpınar, aynı zamanda Kahraman "Türk Ordusu" mensuplarının başlattığı bir gelenektir.

Süleyman Paşa'nın komutasındaki 40 yiğidin, 40 Mehmetçik'in Kitab-ı Kadim'e uyararak, şikeye başvurmadan kahramanca kozlarını paylaşmış olduklarını anımsayıp, bu yıl 638.sini yaşayacağımız Kırkpınar kapışmalarına emekleri geçen, başta Vali Mehmet Canseven olmak üzere Belediye Başkanı Cengiz Varnatopu'na Ağa Ayhan Sezer'e, bütün Edirneliler'e, pehlivanlara teşekkür borçluyuz.

Türkler elbette tarihin derinliklerine karışıp yok olacak insanlar değil. Bu yüzden, ilğimizde, kiemiğimizde, ruhumuzda bulunan ve bir bayrak haşmetiyle bezeli Kırkpınar'ı yaşıyoruz, yaşatacığız da!

KIRKPINAR'DA GÜREŞMEK ŞEREFTİR

Pehlivanlar anlaşmalı güreşlerden kaçınmalı, geçmiş dönemlerde, bu sporun ruhunda bulunan asıl davranışlardan soyutlanmamalı! Elleri belinde gezen büyük küçük tanımayan, şöretli olmanın verdiği şımanıklıkla kabadayılık gösterilerine yeltenenleri istemiyor, bu tip kişilere "pehlivan" gözüyle bakmıyoruz. Er Meydanı'nda, törelerimizde olduğu gibi, bütün davranışlar kurallara uygun yürümelidir. Hiçbir hakem, yandaşını, hemşehrisini, korumuyu çalışıp, hak yememeli, izleyiciler, statlardaki çirkin tezahüratı Sarayı'ne taşımamalı, ve her güreşçi şunu bilmeli ki, Er Meydanı Kırkpınar'da güreşmek bir şereftir, bu şeref, kolay elde edilemez ve asla elden çıkarılamaz. VUR DAVULCU!..

Buyrun Ermeydani'na

Değerli sporseverler bu kitabı okumaya başladıklarında ben, 1999 yılı Kırkpınar Ağalığını Sarayı'nde en iyi şekilde yapmak amacıyla kollan sıvamış olacağım. Yazıda belirtildiği gibi hiçbir reklam arzusu duymadan, pehlivanlar torunu olmamdan ötürü bu görevi yüklenmiş bulunuyorum. 3 gün sürecek kapışmalar sırasında geçmişten günümüze 638 yıllık Kırkpınar'ın tarihinin taşındığını, cenk havaları eşliğinde yiğit askerlerimizin serhat boylarında at koşturduklarını hissedecek, bugünkü sporcuların şahsında Kel Aliço'lar, Kavasoglu Koca İbrahim, Koca Yusuf, Kara Ahmet, Şamdancıbaşı Kara İbo ve Adalı Halil'le Kurtdereli Mehmet Pehlivan gibi yiğitlerin kapıştıkları anları hissederek zaman tüneline yolculuk edeceğiz.

Osmanlı İmparatorluğu'na yıllar yılı başkentlik eden Edirnemizin de bu vesileyle tarihine kısaca göz gezdirmekte yarar vardır:

Edirne

TARİH

Edirne'nin en eski halkı, Traklar soyundan Odrisler'dir. Odrisler'in yörede, Meriç ve Tunca ırmaklarının birleştiği bugünkü Edirne'nin bulunduğu yerde bir kent kurdukları bilinmektedir. Bu nedenle, kentin ilk adının "Odrisa" ya da "Odrisia" olduğu sanılmaktadır.

Odrisler'den sonra yöreye egemen olan Makedonyalılar Dönemi'nde kent, genel olarak kabul gören bir varsayıma göre, "Odrisa" ya da "Odrisia" adının değişmesi sonucu, "Orestia" ve "Orestas" olarak anılmaya başlanmıştır.

İ.S. II.yy'da Roma İmparatoru Hadrianus, stratejik önemi nedeniyle "Orestia" ya da "Orestas" yerleşimine kent statüsü verdi ve kendi adını koydu. Böylece, Roma Dönemi'nde kent "Hadrianopolis", "Hadrianupolis", "Adrianapolis" ve "Adrianupolis" adlarıyla anıldı.

Kent, Osmanlı Dönemi'nin başlangıç yıllarında "Edrinus", "Edrune", "Edrinabol" ve "Endriye" diye anıldı. I. Murad, kentin adını "Edrine" olarak değiştirdi. Aşıkpaşazade Tarihi'nde (1476) kentin adı "Edrene" olarak geçer. XVIII.yy'dan itibaren de "Edirne" olarak anılmaya başlanmıştır.

Edirne'nin yazılı tarih öncesi dönemlerini gün ışığına çıkaran ilk araştırmalar, 1936'da Türk Tarih Kurumu'na, Arif Müfid Mansel yönetiminde başlamıştır. Bu araştırmaları, yine Türk Tarih Kurumu'na düzenlenen Şevket Aziz Kansu yönetimindeki araştırmalar izlemiştir.

Şevket Aziz Kansu yönetimindeki araştırmalar, yazılı tarih öncesine ait olan ve "Çardaklı Prehistorik İstasyonu" diye adlandırılan önemli bir yerleşim yerinin aydınlatılmasıyla sonuçlanmıştır.

Yazılı tarih öncesi dönemlerden kalma bu yerleşme, Edirne'den

yaklaşık 5 km. kuzeybatıda Çardakaltı denen yörede, Tunca Irmağı'nın üst sekisinde, ırmağın çakıl döşemeleri üstünde bulunmaktadır.

Madeni eşyaya rastlanmamış olmasına karşın, Çardakaltı yerleşmesi, Trakya ve Balkanlar, Anadolu ve Ege tarih öncesi kültürleriyle yapılan karşılaştırmalar sonucu, Kalkolitik Dönem'e (Bakırtaş), muhtemelen Son Kalkolitik- İlk Tunç Çağı'na tarihlenmektedir (İ.Ö. 4000-3000).

Edirne'yi içine alan ilk tarih dönemleri, tıpkı tarih öncesi dönemleri gibi yeterince aydınlatılamamıştır. Trakya bölgesindeki diğer tüm yerleşmelerin tarihi gibi, Edirne ve çevresini içine alan bölgenin tarihinin de Traklar'la başladığı öne sürülmektedir.

ODRİSLER

Persler'in Anadolu'da ve Trakya'da egemen oldukları dönemde, Meriç'in aşağı kesimlerinde, Tunca ve Ergene ırmakları arasında yaşayan ve güçlü bir Trak oymağı olan Odrisler ilk Trak Devleti'ni kurdular. İ.Ö. V.yüzyıl ortalarında kurulan bu devlet, Pers egemenliği altında bulunan Trakya'yı, dolayısıyla da Edirne yöresini etkiledi.

Edirne'nin kuruluşu eski Trak oymaklarının Tunca ve Arda ırmaklarının birleştiği bu noktada açık bir pazar yeri kurmalarıyla başlar. Edirne'nin bulunduğu alanda en eski kentin Trak oymaklarının en büyüklerinden biri olan Odrisler'ce kurulduğu, sonradan bu kentin Makedonyalılar ve Romalılar'ca genişletilip geliştirildiği, günümüzde genellikle kabul gören bir varsayımdır.

MAKEDONYALILAR

Odrisler Devleti'nin parçalanması, İ.Ö. IV.yüzyıl'ın sonralarına rastlar. Büyük bir Balkan devleti kurmak amacıyla olan Makedonya Kralı II. Filip, Odrisler'in yaşadığı toprakları da egemenliği altına almıştır.

Makedonyalılar, daha önce Odrisler'ce kurulan ve Odrisa diye adlandırılan yerleşimi, Orestler'in bir kolonisi durumuna getirmişler ve bu kente Orestia, varoşlarına da Gonnoi adını vermişlerdir.

Trakya, Makedonyalılar Dönemi'nde, Galatlar'ın (Keltler ya da Gollvalılar) akın yolları üzerinde yer alıyordu. İ.Ö. 280-279 yıllarına rastlayan bu Galat akınları, Trakya'nın Roma egemenliği altında girme sürecini hızlandırmıştır.

ROMALILAR

Makedonya Krallığı'nın Romalılar'ca ortadan kaldırılması üzerine, Edirne ve çevresi İ.Ö. 168'de Roma'nın egemenliği altına girdi.

Hadrianus, Roma İmparatoru olunca Edirne'nin tarihinde yepyeni bir dönem başladı. Hadrianopolis adını alan kent, diğer Roma kentleri gibi II. ve III.yy ortasına dek büyük bir gelişme gösterdi ve altın devrini yaşadı. Askeri ve ticari açılardan çok elverişli bir yerde bulunmasının bu hızlı gelişmede büyük rolü oldu. Hadrianopolis, askeri kuruluşlarıyla, silah imalathaneleriyle önemli bir üs durumuna geldiği gibi, Nymphaea adına yaptırılan bir tapınakla da dini bir merkez oldu. Kent aynı zamanda İstanbul'dan Balkanlar'a doğru uzanan ana yolun üzerinde, günümüze kadar önemli bir hareket üssü olma niteliğini korudu.

BİZANS DÖNEMİ

Roma İmparatorluğu IV. yüzyıl başlarında taht kavgalarına sahne oldu ve sonunda imparatorluğun biricik egemeni Constantinus başkent Roma'dan Bizantion'a (Constantinopolis-İstanbul) taşıdı. 395'te de İmparatorluk ikiye bölününce Edirne için yeni bir dönem başlamış oldu.

Bizans Dönemi yaklaşık 1000 yıl sürdü. Bu dönem Edirne için karışıklıklarla geçti. Edirne birçok saldırılara sahne oldu. Bizans imparator-

ları Edirne'ye egemen olmakta güçlüklerle karşılaştılar. Kent sık sık başka güçlerin eline geçti.

Bu dönemde saldırıları ve işgalleriyle Edirne'yi etkileyenler başlıca Avarlar, Bulgarlar, Peçenekler Haçlılar ve Latin orduları oldu.

Bizans XIV. yüzyıl başlarında taht kavgalarına gömüldü. İmparator Kantakuzenos güç durumda kalınca önce Aydınoğlu Umur Bey'in, daha sonra da Osmanoğlu Orhan Bey'in yardımına başvurdu.

Gerek Umur Bey'in, gerekse Orhan Bey'in Kantakuzenos'a yardım olarak gönderdikleri birlikler sayesinde Osmanlılar Trakya bölgesini tanıdılar, özellikle Edirne'nin önemini kavradılar. Osmanlılar 1346'dan sonra, ikinci kez 1353'te Edirne'ye girdiler.

OSMANLI DÖNEMİ

XIV. yüzyıl: Edirne, Osmanlılar'ın eline geçtikten sonra, tarihinin yepyeni bir evresine girmiş oldu. Kısa süre içinde çok büyük bir gelişme gösterdi ve dünya tarihinde adları ön sırada anılan kentlerden biri durumuna geldi.

Edirne'ye yerleşmeye başlayan ve çoğunluğu sipahi ailelerinin oluşturduğu Osmanlılar, kale çevresinde yeni mahalleler meydana getirdiler. Kaleiçi'nde de bazı düzenlemelere gidildi; Müslüman halkın bir bölümü buraya yerleştirildi. İki kilise camiye çevrildi. Hamam ve imaretler yapıldı.

Sırsındığı zaferinden sonra 1. Murad, 1365'te devlet merkezini Bursa'dan Edirne'ye taşıdı.

Ankara Savaşı'na dek Edirne'yi ilgilendiren önemli bir siyasal olay olmamıştır. Edirne'nin Osmanlı İmparatorluğu'nun siyasal tarihinde önem kazanması, 1402 Ankara bozgunundan sonra kendini gösterir.

Savaş Bayezid'in Timur'a yenilmesiyle sonuçlanınca, Anadolu beyleri eski topraklarını yeniden ele geçirdiler ve Bayezid'in oğulları arasındaki taht kavgası Osmanlı Devleti'nin bir süre karışıklıklar içinde kalmasına neden oldu.

XV. yüzyıl: 1403'te Süleyman Çelebi, 1410'da ise Musa Çelebi Edirne'yi ele geçirdi. Edirne'de ilk kez para bastıran Osmanlı hükümdarı Musa Çelebi'dir. Ankara bozgunu ile başlayan karışıklık dönemi, Çelebi Mehmed'in 1413'te Edirne'yi Musa Çelebi'den geri almasıyla noktalandı. Çelebi Mehmed, saltanatının bundan sonraki kısmını Edirne'de geçirdi ve bu kentte öldü (1421). I. Mehmed'in ölümünden sonra, taht kavgaları yeniden başladı. Tahta çıkan II. Murad'a karşı önce Yıldırım Bayezid'in oğullarından Mustafa Çelebi, sonra da II. Murad'ın kardeşi Küçük Mustafa ayaklandı.

1422'de Edirne'ye giren II. Murad, kentin onarımı ile uğraştı. Onun zamanında kent hızla gelişti. 1424 ile 1439 yılları arasında kent, çeşitli yabancı elçi, heyet ve hükümdar tarafından ziyaret edildi. Edirne'nin bu tarihlerdeki en canlı dönemi ise padişah çocukları Sultan Mehmed ve Alaeddin'in sünnet düğünleri günlerine rastlar. II. Murad, Edirne'yi aynı zamanda bir askeri üs olarak da değerlendirmiş ve çeşitli seferleri buradan yönetmekle kentin ün kazanmasını sağlamıştır.

XVI. yüzyıl: Edirne'nin bir kent olarak gelişimi ve ilerlemesi bu yüzyılda da sürdü. Kanuni Sultan Süleyman batıya yaptığı seferler sırasında çoğu kez Edirne'de konakladı. Edirne'nin su yolları onun zamanında yapıldı. Yerine geçen II. Selim de Edirne'yi seven, geliştiren, güzelleştiren ve kente yeni yapılar kazandıran hükümdarlar arasında bulunmaktadır. Görkemli Selimiye Camisi'ni yaptıran II. Selim'dir.

XVII. yüzyıl: Edirne tarihinde XVII. yüzyıl çok önemli bir yüzyıldır. I. Ahmed'den başlayarak, bu yüzyılda başa geçen tüm padişahlar, bu

kente karşı giderek artan bir ilgi gösterdiler; özellikle yüzyılın ikinci yarısındakiler hemen hemen bütün zamanlarını Edirne'de geçirerek Edirne'yi adeta yeniden devletin merkezine dönüştürdüler. I. Ahmed'le başlayan sürgün avı geleneği, II. Osman ve IV. Murad ve İbrahim dönemlerinde de sürdü ve IV. Mehmed döneminde doruğuna çıktı. Avcı Mehmed diye de bilinen IV. Mehmed'in hükümdarlığı hemen hemen tümüyle Edirne'de geçti. Kent, yeni bir gelişme sürecine girdi; çevresindeki mesire yerleri ve avlaklar güzel köşklerle donandı.

XVIII. yüzyıl: Bu yüzyıl Edirne'nin gerileme ve kaderine terkedilme dönemidir. III. Ahmed'in tahta çıkmasıyla (1703) noktalan ve Edirne Vakası olarak bilinen ayaklanmadan sonra kent hızla gerilemeye başladı, Edirne bütün bir yüzyıl yalnızca İstanbul ve Anadolu'dan gelen birliklerin toplandığı askeri bir üs olarak kaldı.

XVIII.yy'ın ortalarında, 1745'te çıkan yangın ve 1752'deki büyük yer sarsıntısı Edirne'yi harabeye çevirirken, yönetim bozuklukları, başarsızlıklar, Batı'da terk edilen kale ve bölgelerden gelen göçler, Edirne'nin giderek çökmesine neden olan doğal ve toplumsal gelişmeler oldu.

XIX. yüzyıl: Edirne bu yüzyılda siyasi tarih açısından hareketli olaylara tanık oldu. III. Selim'in başlattığı yeniliklerin bu konuda büyük payı oldu. 1801'deki ilk ayaklanmayı, 1806'daki "Edirne Kıyamı" izledi. III. Selim'in Edirne'de Nizam-ı Cedid birlikleri oluşturulması, padişahın kararından vazgeçmesiyle noktalandı.

Fetihten sonra geçen 400 yıla yakın bir süre boyunca yabancı işgaline uğramayan Edirne, XIX.yy'da üç kez işgal edildi. Bu işgallerden ilki, 1828-1829 Osmanlı-Rus Savaşı sırasında oldu. İki yıl süren bu savaşta, 1828'deki saldırı durduruldu ise de 1829'daki ikinci saldırılarında Ruslar, Sadrazam Reşid Paşa yönetimindeki Osmanlı ordularını yenilgi-

ye uğrattılar ve Edirne'yi ele geçirdiler. Kent, bu savaşın bitiminde Osmanlı tarihinin en ağır anlaşmalarından birine tanık oldu.

Edirne'nin ikinci kez işgali, 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'na rastlar. Nisan 1877'de başlayan savaş, irili ufaklı bir dizi çatışmanın ardından Ruslar'ın Edirne üzerine yürümesiyle gelişti. Bunun üzerine Edirne'deki askeri birliklerin komutanı Ahmet Eyüp Paşa kenti boşalttı ve 20 Ocak 1878'de teslim oldu. Savaş, 31 Ocak 1878'de Edirne'de barış ilkelerini saptayan bir antlaşma ile kesildi. Savaş sonuclandırılan asıl antlaşma ise 3 Mart 1878'de imzalanan Ayastefanos Antlaşması oldu.

XX. yüzyıl: 1903'teki Bulgarlar'ın ayaklanması bir yana bırakılırsa, Edirne, 1877-1878 savaşını izleyen yaklaşık 30 yılda savaş görmedi, barış içinde yaşadı.

Edirne, üçüncü kez 1912'de işgal edildi. Eylül 1912'de Bulgaristan, Romanya, Sırbistan, Karadağ ve Yunanistan temsilcileri, Sofya'da toplanarak saldırıya yönelik bir ittifak antlaşması imzaladılar. İttifatçılar, ekim ortalarında Osmanlı topraklarına saldırdılar.

9 Ekim 1912'de Bulgarlar Edirne'ye saldırdılar. Edirne savunması yaklaşık 6 ay sürdü ve General Ivanof komutasındaki Bulgar birliklerinin 26 Mart'ta Edirne Kalesi'ni ele geçirmeleriyle sonuçlandı. 30 Mart 1913'te imzalanan Londra Barış Antlaşması ile, Türkiye-Bulgaristan'a sınırı Midye-Enez olarak kabul edildi. Böylece Edirne, Bulgaristan'a terk edilmiş oldu. Bulgaristan, bir süre sonra Romanya ve Sırbistan'ın saldırısına uğrayınca, Edirne'yi boşaltmak zorunda kaldı. Bundan yararlanan Osmanlı Hükümeti harekete geçti ve Enver Bey'in (Enver Paşa) komutasındaki birlikler, 21 Temmuz 1913'te hiçbir direnme olmaksızın Edirne'yi ele geçirdi. 29 Eylül 1913'te imzalanan İstanbul Antlaşması ile Edirne Osmanlı Devleti'ne geçti.

Edirne, Birinci Dünya Savaşı'nın bitimiyle birlikte bir başka önemli gelişmeye tanık oldu. Yunanlılar'ın Mondros Mütarekesi'ni izleyen günlerde Anadolu ve Trakya'da başlattıkları işgal hareketleri 25 Temmuz 1920'de Edirne ve tüm Doğu Trakya'nın Yunanlılar'ın eline geçmesiyle sonuçlandı. Edirne yaklaşık iki yılı aşkın bir süre Yunan işgalinde kaldı.

Kuva-yı Milliye'nin gösterdiği güçlü direniş ve Yunanlılar'ın Sakarya'da uğradıkları ağır yenilgi, İtilaf devletlerini, 1922 yıl içinde tutum değişikliğine zorladı; nitekim Mart 1922'de toplanan Paris Konferansı, Edirne ve Kırklareli dışında, bütün Doğu Trakya'nın Türkler'e verilmesi öngörüşmüştü. Ne var ki, bu öneri Ankara Hükümeti'nce kabul edilmedi.

Edirne'nin kaderi, Büyük Taarruz'un zaferle sonuçlanmasıyla değişmeye başladı. 11 Ekim 1922'de imzalanan Mudanya Mütarekesi'ne göre Yunanlılar, Karaağaç da içinde olmak üzere Meriç'in batısına dek bütün Doğu Trakya'dan çekilecek, yerlerine gelecek İtilaf birlikleri bu bölgeyi, en çok bir ay içinde Türk güçlerine bırakacaktı.

Mudanya Mütarekesi, 14 Ekim 1922'den başlayarak yürürlüğe girdi. 25 kasım 1922'de Türk birlikleri Edirne'ye ayak bastı. Lozan Konferans kararları uyarınca, Karaağaç Köyü ile istasyonunun 15 Eylül 1923'te boşaltılmasından sonra, Trakya'nın bugünkü sınırlarına ulaşıldı. Tarihinde yeni bir sayfa başlayan Edirne, böylece Türk Cumhuriyeti'nin bir sınır kenti oldu.

Er meydanı

Edirne kentinin tarihine kısaca göz gezdirdikten sonra şimdi kentin merkezinden Sarayı'ne doğru inelim, on-onbeş dakikalık yürüyüşten sonra dünyanın gelmiş geçmiş en önemli mimarı Sinan'ın yaptığı küçük köprüleri aştıktan sonra kendimizi Sarayı'nde bulacağız. Kırkpınar güreşleri 1924 yılından beri Sarayı'nde yapılıyor. Adından da anlaşılacağı üzere 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'na kadar burada büyük bir saray varmış. Tarihçilerin kaydettiklerine göre Edirne Sarayı, Topkapı'dan da büyük ve tam bin odalıymış. Ricat sırasında bu sarayın Ruslar'a kalmaması için Cihannüma Kasrı mahzenindeki barutlar infilak ettirilmiş, çıkan yangın sonunda Kum Kasrı ile Cihannüma Kasrı yanıp kül olmuş. Daha sonra tarihi eserlere düşkün olan, dünyanın pek çok yöresindeki eşsiz eserleri ülkelerine taşıma alışkanlığında olan İngilizler, Sultan II. Abdülhamid'den özel izin alarak yangın yerine girmişler. Buralardan topladıkları "çini" ve "musluk" gibi eşyalarla enkazdan ele geçirdiklerini tam 105 sandık içinde Karaağaç üzerinden Londra'ya göndermişler. Bu felaketler zincirinden sonra saraydan arta kalan temel taşlar satılmış. Kanuni Sultan Süleyman'ın yaptırdığı Adalet Kasrı ise onarılan tek parçadır. Bu yörede 1968 yılında yapılan kazılar sırasında bulunan çiniler ise Edirne Müzesi'ne konmuştur.

Şimdi, Kırkpınar nasıl başladı, töreler, güreşte yenme-yenilme, kışbet, davul-zurna ve Kırkpınar'la ilgili aklımıza gelecek her soruya yanışmaların tarihini okuyarak cevap bulmaya çalışalım:

*Öğle olmaz mı cemaatle kırlarlar namazı
Güleřin gümler o esnada mehib ince sazı:
Oturur besli davullar yere şişman şişman,
Perde göstermeęe başlar kabalada, o zaman.*

*Öyle inler ki, zemin kalb-i feza "küt küt" atar
Zurnanın tizleri, dersin, yedi iklimi tutar!
Şimdi hayvanlı, yayan, kız, kadın, oğlan, erkek,
Kuşatır ip çekilen meydanı yüzlerce öbek.
Bir taraftan da inler namütenahi araba.
Inler amma o kadar süslü ki, dersin "Acaba,
Şu beyaz tenteler altında birer hacle mi var?"
Çekilir derken ödülleri: Sekiz on seçme davar.
İki baş manda, birer tay, dana, top top dokuma,
Hale peşkir gibi peşkeşleri artık sorma.
Yağ kazanlarla durur, tartısı yok, ölçüsü hiç:
Hani ister sürün, ister dökün, istersen iç!
Bunların hepsi biter, bir heyecandır belirir,
Ne temaşadır o, titrer durur insan tir tir.
Birbirinden daha mevzun iki üç çift endam,
Atılıp sahneye şahin gibi etmez mi hiram,
Ses, soluk çıkmaz olur, herkesi ürperme alır,
O geniş yer de nefeslerle beraber daralır.
Çünkü meydanda değil, seyre bakanlarda bile,
Asım'ın dengi heyakil seçilir yüzlerle.
Şimdi, sağ kolda, gümüş kaplı birer pazubend,
Boynu muskayla donanmış, o yarım deste levant.*

Önce peşrev yaparak, sonra tutuşmazlar mı,
Güleş artık kızışır, hasmını tartar hasmı.
Uzanır şimdi göğüsler, kavuşur, şimdi yine.
Dalga çarpar gibi çarpar gerilip birbirine.
Kimi tek çapraza girmiş, mütemadi sürüyor,
Kimi şirezeyi tartıp alivermiş yürüyor,
Kimi sermayla çevirsem diye sardıkça sarar,
Kimi kılçık düşünür, atmak için fırsat arar,
Adalı göğdeler, altında o biçare çayır,
Serilir toprağa, hem bir daha kalkar mı? Hayır.
Bu elenseyle düşürmüş de hemen çullanıyor:
O da kurtulmak için türlü oyun kullanıyor.
Kimi almış paça kasnak, o açar, hasmı döner,
Kimi kündeyle giderken topuk eller de yener.
Kimi cür'etli olur çifte dalar, hem de kapar:
Kimi baskın çıkarak kaznadından çıkarpar.
Seyreden halkı da bir gör: o ne candan hizmet,
O ne rikkatli adamlar, o ne ma'sum Ümmet.
Yaralı başları çevreyle boğanlar mı dedin.
Yağ süren başka, güğümlemlerle gezenler başka.
Şen, şeref duygusu millette nasıl yüksekse,

Merhamet hissi de öyleydi, değil miydi Köse?"

Bir şiirinde "hayalle alış verişi olmadığını, her ne demişse görüp de söylediğini belirten Mehmet Akif Ersoy (1873-1936). "Safahat (Safhalar, Evreler) adını, sonradan çıkarttığı kitaplarına genel ad yapmış ve "Eski Düşünlerde Türk Pehlivanları" başlığı altında Türk'ün unutulmaz güreş sevgisini de böylece belirtmiştir. Akif'in, "Eski Düşünlerde Türk Pehlivanları"nı anlatan bu şiiri, eşsiz Kırkpınar Güreşleri'nden bir safhadır, "Gez Dünyayı Gör Kırkpınar" tabirine uygun olarak, Kırkpınar, insanının yüreğini hoplatan, geçmişten günümüze kadar uzanan canlı bir tablodur ki, bu kapışmaları görmeyenlerde büyük eksiklik olduğunu öne sürebiliriz.

TÜRK'LER RUMELİ'DE

Kırkpınar güreşleri, Türklerin Rumeli'ye ayak basmalarıyla başladı. Şehzade Süleyman Paşa (1316-1359). (Rumeli Fatih'i olarak anılan Osmanlı Başkomutanı) Rumeli yakasına ilk ayak basan ve oralarda elde ettiği fetihlerle şanlı bir askerdirdi ki, Kırkpınar'ın destanlara karışmış tarihinde Süleyman Paşa'dan söz etmemek imkansızdır.

Nilüfer Hatun'la, Orhan Gazi'nin büyük oğulları olan Süleyman Paşa, 1. Murat'ın ağabeyiydi. Orhan Gazi, 1324 yılında tahta geçince Süleyman Paşa da veliaht oldu. Tam 35 yıl bu makamda kaldı. Orhan Gazi, bir süre sonra da oğlunu başkomutan yaptı, bu görevi ondan hiçbir zaman almadı.

Şehzade Süleyman Paşa, ilk defa 1349'da Bizans'a yardım etmek üzere, 20.000 kişilik bir Türk ordusunun başında Rumeli'ye geçti. Yanında 22 savaş gemisi vardı. Sırp'ların almak üzere oldukları Selanik'i Türk-Bizans ordusu kurtardı.

1352'de 10.000 kişilik bir Türk birliği geri Rumeli'ye geçti. Dimetoka'da Sırplar'la Bulgarlar'ı yendi. Bu bölgeyi Bizans'a verdi. Türk askeri Balkanlar'da büyük hayranlık uyandırdı. Süleyman Paşa, durumun iyice olgunlaştığını görünce, 1354'te büyük teşebbüsüne başladı. Az ama, pek seçkin bir kuvvetle Çanakkale Boğazı'nı geçip Gelibolu Yarımadası'na çıktı. Türkler, ilk defa fatih sıfatıyla Avrupa topraklarına ayak basmış oldular.

Süleyman Paşa'nın fetihlerinde kardeşi Murat Bey (I.Murat) da katılıyordu. 1357'de Lüleburgaz'la Çorlu'yu Murat Bey aldı. Böylece Gelibolu Yarımadası gibi çok stratejik bir bölge tamamen alınmış, Çanakkale Boğazı'nın iki yakası da ele geçirilmiş oluyordu. Bizans, artık, güneyden, doğudan olduğu gibi batıdan da çevrilmişti.

Süleyman Paşa, taşlık bir bölgede avlanırken atının ayağı kayınca düştü, başını taşa çarparak öldü. Bolayır'a gömüldü ama, büyük bir askeri komutan olduğu kadar Türk güreşine yaptığı hizmetleriyle de ölümsüz kahramanlar arasına girdi.

Rumeli'de ilk defa Süleyman Paşa'nın komutasındaki Türk askerleri güreştiler. Türk askeri ilk defa 1349 tarihinde Rumeli'ye ayak bastığına göre, Kırkpınar'ın bu yıl 650.si düzenlenecek demektir. Ne var ki, bu tarih, her nedense 638 olarak belirtilmektedir. (1999).

1349'larda Sırplar'ın işgaline son vermek üzere Selanik'e doğru yol alan Türk askerleri, bir Hıdrellez günü Edirne yakınlarındaki Ahirköy'de konaklar. Pehlivanlık, Türkler'de hem bir gelenek, hem de savaş hazırlıkları olduğundan kırk yiğit, 1349 yılının Hıdrellezi'nde güreşe başlar. Güneş batarken kapışmalara son verilince, bu kırk yiğit de bulundukları yere düşerek son nefeslerini vermişler. Şehit oldukları yere de gömülmüşler. Ertesi gün bir de bakmışlar ki her yiğidin can verdiği yerde bir

pınar fışkırmış. Bunun üzerine oraya (Kırkpınar) adı verilmiş ve her yıl Hıdrellez'de burada toplanarak güreşmek adeti yerleşmiştir.

Biz Türkler'in yaşantılarında "Kırk-Yiğit", "Kırk-İncekiz" ve "Kırklar" önemli yer alır.

Türk hanlarının yanında, onun emirlerini uygulamak için "Kırk Yiğit", eşi hatunun yanında da hizmetini görmek için "Kırk-İnce-Kız" bulunurdu.

Bilindiği gibi "kırk" kelimesi, aynı zamanda Türkçemizde çokluk belirtisidir. Kırkpınar, Kırkküp, Kırkının da Kulpu Kırk Küp, Sarmısağı Gelin Etmişler Kırk Gün Kokusu Çıkmamış, Kırkharamiler, Kırkayak (çokayak) ve Kırk Gün Kırk Gece gibi tabirler, dilimize yerleşmiş deyimlerdir. Kırkpınar kelimesinde bir çokluk belirtisi olduğunun sezilmesine rağmen, "Kırklar" aynı zamanda "Azizler" anlamına da gelmektedir. Unutulan eski tabirlerden "Kırklar'a karışmak", Evliyalar arasına girmek manasınadır.

Kırkpınar'da yapılan güreşleri ulviliği, burada son nefeslerini verinceye kadar güreşenlerin şehit düşerek ölmezler arasında yer almaları, dolayısı ile "Kırklar Pınarı" veya o yörede çok sayıda suyun akmakta olduğunu vurgulamak için, aynı zamanda "Çeşme" anlamına gelen "Pınar" kelimesinin kullanılarak "Kırkpınar" olarak adlandırılmış olduğunu düşünebiliriz. Her ne olursa olsun, Süleyman Paşa'nın komutasında Rumeli'ye ayak basan ilk Türkler arasında yer alan yiğitlerin, hiç bir şekilde anlaşmalı güreşe yanaşmadan, ölünceye kadar güçlerini denemeleri, birbirlerine denk bu yiğitlerin emsalsiz bir mücadeleden sonra son nefeslerini vermeleri, onların birer güreş şehidi olduklarının bir işaretidir.

Edirne ve Kırkpınar

1960'lı yıllarda bugünkü Şehir Kulübü'nün karşısında bulunan "Yeşil Meriç Oteli" Edirne'deki tek doğru dürüst konaklama yeri idi. Gazeteciler için Yeşil Meriç'te, bahçede bile olsa bir yer bulabilmek büyük mutluluktur. Bazı gazeteciler, talebe yurtlarıyla, kimileri de eşdost divanına konuk oldular.

Şehrin en ünlü lokantası "Zararlılar" denilen yeri. Güreşlerden sonra bu lokantanın önünde muazzam bir kuyruk oluşur, ahçıbaşı kalabalıktan olacak, çoğu zaman dolma biberleri tabaklara parmaklarıyla yerleştirirdi.

Zamanla günden güne gelişen Edirne'de bugün pekçok otel bulunmasına rağmen, yine de ihtiyaca kafi gelmemektedir. Güreşi çok seven, bu yüzden işi-gücü bırakıp Edirne'ye koşan güreşseverler, çoğu zaman Selimiye Camii'sinde gecelemeakteler. Belediye hoparlörle çeşitli anonslar yaptırarak, kalacak yer bulamayanların camiilerde geceleebileceklerini duyurmakta, aynı zamanda bir panayır halinde devam eden eğlenceler sabaha kadar sürdüğünden geceyarısından sonra konaklamak için camiilere doluşanlar, sabah ezanı ile yeniden ayaklanıp Sarayıçi'ne koşmaktadırlar.

Sarayıçi

Sarayıçi'nde 1960'larda 10.000 seyircilik portatif tribünlere sıra sıra dizilmiş sandalyelerde oturarak müsabakaları seyretmek mümkündür. Şehirden faytonla Sarayıçi'ne doğru inerken göze toz bulutu tabakası yükselir, pehlivanlar kendilerine otel bulamadıkları gibi yıkanacak su da temin edemezlerdi. Müsabakaları tamamlanan pehlivanlar, Sarayıçi'nin çevresinden akan Tunca'nın kollarında suya girer, elbette yeşilimsi bu suda yıkandıklarını sanır, aslında daha da kirlenirlerdi. Çevre alabildiğine kalabalık olduğundan nehirde yıkanan pehlivanlar, soyunup giyinmede de büyük zorluk çekerlerdi. Bir yanmada görünümünde olan bu bölgede "beş halka yirmi beş" diye bağırarak halka satanlar, sigaralara halkaların birini geçirerek bir paket sigara kazananlar, yılan oynatanlar, Cemal'in üç dönüş, iki göbekten sora dönüp iskemlesine oturan dansöz kızları görülecek yerlerdi. Cemal'in pavyonu bugün de Kırkpınar güreşlerinden bir iki hafta önce Sarayıçi'ne kurulur. Çevirmeciler, kuzudan ziyade oğlak pişirip, elleriyle parçalayıp ekmekçi yapar veya sıcak etleri tabaklara koyup servise geçerler. Çevirmecilerde bira, rakı gibi alkollü içkiler de satılır. Güreşlerin ağır gidişinden şikayetçi olanlar, bunalanlar, felekten bir gün çılmak isteyenler, karnı acıkanlar, çevirmecilere dolarlar. Burada güreşlerden sözedilir, içilir, yenilir, eğlenilir, bir yandan da Başpehlivanlık kapışmalarının heyecanı bastırılır.

Sarayıçi'ne birgünde girip çıkanların sayılarının ortalama 100.000'i bulunduğu sanılmaktadır. Kırkpınar güreşleri sırasında çoluk-çocuk Edirnelilerin yanında Edirne'nin civar köylerinde oturanlar, Babaeskili'ler, Çorlulu'lar, Tekirdağlı'lar, bütün Trakyalılar, bu yarımadaya dolarlar.

Çevirmecilerin kulübelerinin arka taraflarında Tunca'ya doğru ufak su dökerek ihtiyaçlarını giderenler, yıllarca tuvalet konusunda büyük sıkıntılar çektiler. Özellikle çoluk-çocuk, kadınlar buralarda adeta perişan

oldular. Buna rağmen Sarayı'ne gelmekten kendilerini alamayıp, güreş günleri bu yanmadaya dolarak, piknik alışkanlıklarını sürdürdüler.

Edirne Belediyesi, geçen yıllarla birlikte imkanları oranında Sarayı'ne yatırımda bulundu, tuvaletler çoğaltıldı, sporseverler için geniş tribünler inşa ettirildi, pehlivanlar için soyunma odaları ve sıcak sulu duşlar yaptırıldı.

TAVUK ORMANI

Sarayı yakınlarındaki "Tavuk Ormanı" pehlivanların yıllarca idman yaptıkları bir bölgeydi. Burası da portatif çayhaneler, köfteciler ve yiyeceklerini yanlarında getiren ailelerle dolup taşardı. Durum yine aynıdır. Kırkpınar Ağaları da geleneksel yemeklerini "Tavuk Ormanı"nda verirler. Edirne Eski Belediye Başkanı Hamdi Sedefçi, buraya bir Ağa köşkü yaptırdı.

DAVUL-ZURNA

Sarayı Meydanı'nda pehlivanlar kozlarını paylaşırken, tribünlerin dışında da hayat alabildiğine devam eder. İğne atılsa yere düşmeyecek tabirine tam uygun olarak ortalarda dolaşanlar, bir köşeye, bir çevirmeciye kapağı atıp bağdaş kuranlar, davul-zurnalı meclislerle kendilerinden adeta geçerler. Hiç kimse diğerinin havasına karışmaz, bir masada

davul-zurna "Yüksek Tepeler"i vurur, iki masa ilersinde "Alişim Kaşları Ka'are", bir iki masa sonrasında da "At martini Debreli Hasan" melodileri ortalığı kaplar, kalkıp oynayanlar, çengi oynatanlar birbirlerinin havasına karışmaz, hem demlenir, hem eğlenirler. Yıllar önce Sarayı eğlencelerinde davul-zurna baş enstrüman arasında yer alırken zamanla klarnet ve keman buralara yerleşmiş, eski şarkılar, türküler, pek bilinmez, söylenmez olmuştur. Bugünkü müzisyenlerin çalmakta zorluk çektikleri, hatta pek çoğunun bilmediği şarkılardan biri de "Naci-yem"dir.

"Sana da Yaptırayım Naci-yem Aman, Fildişi Saray, Fildişi Saray, Tara da Kahküllerini Naci-yem Aman bir Yana Bırak. Senin de Sevdiceğin Naci-yem Aman, Buradan Irak Buradan Irak, Göğsü de Çatma Düğmeli Naci-yem Aman, Sen Kime Yandın" sözlerinden ibaret olan ve nakaratlarla söylenen bu şarkıda yol gösteren olursa esmer müzisyenler, derhal melodiyi kaparlar. Onların konudaki ustalıkları da asla tartışılmaz.

1959'larda Sarayı'nde Arpacı Nimet, Yorgi Kaçamakoğlu'yla birlikte, modern Koca Yusuf, Tekirdağlı Hüseyin'in bir oturuşta bir kuzuyu yiyip bitirdiği bugün bile hala anlatılır.

Velhasıl, Kırkpınar güreşleri kadar Sarayı yanmadasında cereyan eden eğlenceler, yağmurlu havalar hariç, sabahlara kadar sürer, taksiler Edirne'nin merkezinden burulara vızır-vızır işleyip durur.

Er meydanına giriş

S arayıci'nde eğlenen halka biraz göz gezdirdikten sonra Er Meydanı'na girelim. Eski pehlivanlar, elbette başpehlivanlar, pehlivanlar kapısından Er Meydanı'na parasız alınırlar, kendilerine ayrılan yere kururlar. O hengamede, hele günlerden cumartesi veya pazarsa Er Meydanı'na girebilmek için bilet bulmak mümkün değildir.

Yağlı güreş, Türk'ün öz güreşidir ve bu meydana girerken insanın kalbi gümbür gümbür atar.

Geçmişle ilgili pekçok şeyi, genellikle kültüre dayanan alışkanlık ve temelleri Yunan'a dayama alışkanlığında olan Avrupa'nın tesirleri bizim yazarlarımızın bazılarında da geçmiş ve bu kapışmanın bize Yunan'dan miras kaldığı iddiaları bazı eserlere kaydedilmiştir.

Homer'in İlyada ve Odeseus'ünden bellediğimize göre elbette o çağlardaki pekçok kavimler gibi Yunanlılar da güreşiyorlardı. Ancak, Homer, gözleri görmediği alde maviyi en iyi şekilde tarif eden Anadolu doğumlu bu ozan, güreşçilerin kum üzerinde kozlarını paylaştıklarını yazar.

Yağlı bize özgüdür

Hem bu güreş öylesine bizimdir ki, antik olimpiyat oyunlarında meydana çıkan güreşçiler, çınlıplak mücadele ederlerken, bizde pehlivanların dizkapaklarının üstünden göbeklerinin altına kadar olan bölüm kısıtla kapatılır. Cazgır, "Allah Allah İllallah" diye güreş açar, davul-zurna cenk havalalarını vurur, pehlivanların helalleşmeleri, birbirlerine başarı dilemeleri, kısaca herşeyi ile yağlı güreş, Türk'ün öz sporlarındandır.

Pehlivanlar ve sporseverlerden kalabalık bir grup, cuma sabahı Edir-

ne Belediyesi önünde toplanmış, bando eşliğinde Atatürk'ün kabrine çelenk konarak İstiklal Marşı okunmuş, Pehlivanların Pirlerinden Şeyh Cemalettin'le, Adalı Halil ve Kara Emin'in kabirleri ziyaret edilmiş, ruhlarına birer fatiha gönderilmiş, öğle namazını takiben de Selimiye Camii'nde mevlit okutulmuştur. Halk, meydana girerken, pehlivanlar sıra sıra dizilmiş, geçit töreninin başlamasını beklemektedirler. Bir yıl önce-sinin başpehlivanı, göndere Türk Bayrağı'nı İstiklal Marşı'nın eşliğinde çekecek, pehlivanlar Er Meydanı'nda bir tur atacak ve en küçük boylardaki güreşçiler meydana salınacaktır.

HODRİ MEYDAN

Cazgır (salavatçı), geleneksel bir törenlerden sonra pehlivan sofrasını açacaktır. Kulak verip dinleyelim:

Allah Allah İllallah

Hayırlar gele İnşallah

Pirimiz Hamza Pehlivan

Aslımız neslimiz pehlivan

İki yiğit çıkmış meydana

Birbirinden merdane

Biri ak biri kara

*İkisinin de zoru para
Alta geldim diye erinme
Üste çıktım diye sevinme
Alta düşersen apış
Üste çıkarsan yapış*

*Vur sarmayı künden at
Gönder Muhammed'e (Sav) salavat
Seyirttim gittim pınara
Allah, her ikinizin de işini onara...*

Kırkpınar'da ve diğer güreş meydanlarında her cazgının kendisine has duaları vardır, şimdi bunlardan bir kaçını da buraya kaydedelim:

*DİKKAAAT Dikkat...
Hepimiz geldik koşa koşa
Gördüğünüz pehlivanlar güreşecekler başa.
Pehlivanlar çıktı meydana her birisi
Birbirinden merdane
Karşıkı dağdan gelir kır at
Kanatlar kat kat,
Bizde gönderelim Hazreti Muhammed'e Salavat (sav)*

*Pehlivanlar çıktı meydana her birisi birbirinden merdane
Biri here biri kara pirimiz üstadımız Hazreti Hamza,
Erdi nura Avrupa sarayı yıkıldı olda rahap
Kaftan kafa hükmetti koca arap.
Ona bile kalmadı bu meydan
Pehlivanlar bize de kalmaz gördüğünüz meydan.
Pirimiz üstadımız Hazreti Hamza,
Peygamberimiz Hazreti Muhammed Mustafa
Biz de burada diyelim Dünyadan göç etmiş pehlivanlara
Cennet mekan ola...*

Cazgırların hepsinin kendilerine has kendi şiveleri ve deyişleriyle değişebilen bu dualar çeşitli tarzda ve deyimlerde her boyun pehlivanları güreşe başlamadan okunur.

*Her Türk'ün Vazifesidir Hürmet etmek Ataya
Görnüğünüz Pehlivanlar Güreşecekler Büyük Ortaya,
İstanbul'dan Gelir Tatar,
İnci Alan, Cevahir Satar.
Pehlivan Eşini Künteye alınca
Ahmet Ağanın Mandası olsa atar.
Dünyaya Geldik Ayrı Ayrı Anadan
Kimimiz Rumeliden, kimimiz Anadoludan
Güreş Yapanlara Yardım Etsin Yaradan.*

Not: Yukarıdaki İkinci satır küçük ortaya veya büyük ortaya:

Milli Piyangodan, bir bilet al güven bahtına,
Gördüğünüz pehlivanlar güreşecek başaltına.
Bunlara pehlivan derler elense çeker,
Elenseyi bırakır çapraz toparlar,
Pehlivan kurtarabilirsen kendini kurtar,
Kurtaramazsan sırtın yeri tutar,

Pehlivan hasmın galip gelir,
Sen de Cenab-ı Hakk'a yalvar.
Arabistandan getirdim hurmayı,
Mehterler çalar davul ile zurnayı.
Şahin de küçüktür amma gökten indirir turnayı.
Korkma pehlivan korkma meydan senindir.

ALLAH ALLAH, İLLALLAH. Hep beraber diyelim
Pehlivanlar Maşallah
Haydi ALLAH hepinize birden
Derman versin İnşallah.
Allah Allah, illallah

Yiğitler çıktı meydana
Biri birinden merdane
Alta geldim diye yerinme
Üste çıktın mı şişinme
Alta gelsen hemen apış
Üste çıkarsan hemen yapış
El çapadadır diz yerde
Sakın çapraz girem deme
Olur ki bir yan baş atar
Sarma künde yaptım deme
Olur ki kılçık atar
Vur sarmayı künden den at
Ve Hazreti Muhammed'e
Gönderiver salavat

Eski pehlivan ve cazgırlardan Kirişhaneli Sadık Hoca'nın başpehli-
vanlar için yazdığı peşrev ise şöyledir:

Allah Allah illallah
Erler çıktı meydana
Biri birinden meydane
Biri birinden merdane

Biri ak biri kara

Mevlam her birine kuvvet vere

Bu meydan er meydanıdır

Kırklar, yediler seyranıdır

Nice koç yiğitler bu meydandan geçtiler

Acı tatlı suyun içip göçtüler

Atlar gibi tepişelim

Arsanlar gibi kapışalım

Ya Muhammed, Ya Ali

Pehlivanların piri Hazreti Hamza Veli

Dellal çıksın aradan

Hepsine kuvvet versin Yaradan

Güreşleri takdim eden cazgır, duasını bitirdikten sonra eşlendirilmiş olan pehlivanlar peşreve başlarlar. Kırkpınar'da en büyük boy, (teşvik-tozkoparan)'dır.

Peşrev, güreşe başlamadan önce yapılan bir tür ısınma hareketi olmakla beraber, son derece değerli anlamlar taşır. Pehlivanlar sıra halinde ağır adımlarla ileriye doğru süzülürken, hızlanıp, çırpınır, seyircileri selamlarlar. Bu selam, yere doğru yapılan temanna ile olur. Rakipler daha sonra yaklaşıp birbirlerinin topuklarını elleyip ellerini başlarına kadar getirirler. Bunun bizlere intikal eden manası "senin pehlivanlığın o kadar büyük ve başımın üstündedir ki ben senin ayağının türabı (basılan toprağın zerresi) olamam" şeklindedir. Yine bu peşrev hareketlerinde Allah'a hamdetmek, rakibi belinden sarıp hafifçe ayağını yerden keserek (tartarak) sırt sıvayıp başanlar dilemek gibi anlamlar taşıyanları da vardır.

Yağlı güreşin, mertçe kapışmaların ruhu peşrevdir. Bunu gözönüne alan hakem kurulu, her yıl en iyi peşrev yapan güreşçiyi ödüllendirir. Buna sebep, sporcuları peşreve özendirmektir.

Peşrev yaparken nara atılmaz. Güneş altında ısı-ışıl parlayan pehlivanlar, bacaklarındaki kısıbette sanki deriden zırh giymiş gibi daha da heybetleşirler. Bu hareketler sırasında kendilerini kaybederek "Hayda bre maşallah" gibi bağırarak seyircilere rastlanır. Artık, güreşten ve güreşçilere ait konuşmalardan başka her türlü sesler kesilir ve pehlivanlar, melekleriyle başbaşa kalarak kozlarını paylaşmaya çalışırlar.

Kısbet

Türkiye'mizde en mükemmel kısbet ustası olarak Bigalı İrfan Şahin tanınmaktadır. İrfan Şahin, kısbet yapmayı ustası Memduh'tan öğrenmiştir. Bizim çocukluğumuzda Çarşıkapılı Hidayet Usta, kısbetçilerin en ünlülerinden olanıydı. Hidayet usta güreşi çok sever, her Kırkpınar'a gelir, zayıf, kara-kuru bir kişiydi. Gayet iyi ayakkabıcı ustası olmasına rağmen o kısbet diker, bunları da Çarşıkapı'daki hanın kapısına asardı. Hidayet Usta'nın dükkanı, Yahya Kemal Külliyesi'nin tam karşısında, geniş kapılı hanın içindeydi. 1959-1965 yılları arasında Tercüman Gazetesi adına kendisinden bir hayli kısbet alıp, Kırkpınar'da pehlivanlara dağıtmıştık. İyi pehlivan olacaklarını daha o yıllarda belli eden Bandırmalı Sabri Acar, Gönenli Kara Hüseyin'in oğlu Yaman İnanç, Vizeli Şaban Filiz ve Adapazarlı Albay Kardeş, bizden kısbet kazanan sporcular arasındaydılar.

Yağlı güreş yapan sporcunun malzemesi, dana, malak veya manda derisinden yapılmış işte bu kısbettir. Kısbetin bel kısmı hemen hemen dört parmak genişliğinde ve kalın olur. İç bölümünü daha da kalınlaştıran pehlivanlara raslanır. Bunun içinden uçkur yerine kalıp iç geçirilir. Bu bölüme "kasnak" denir. Kısbetin diz kapağının altına gelen bölüme "paça" denir. Paça ile etin arasına "paçabend" tabir edilen keçe konur, deri keçenin üzerine çekilir. Bunun da üzeri şicimle bağlanır. Paçanın böylesine sıkı bağlanmasının sebebi bu kısımdan çok oyun çıkmasından dolayıdır. Parmakların paçaya geçmemesi için paça bağlamak çok önemlidir.

Yağlı güreşte paçayı kaptıran pehlivanlara boyduruk vurma halkının tanınması buradan gelir. Pehlivan, paçayı bıraktınca usul gereği kollarını yana açarak paçayı bıraktığını ilan eder ve o zaman da boyunduruğun çözülmesi icabeder. Paçası bırakıldığı halde rakibine vurduğu boyunduruğu çözmeyen pehlivan iyi karşılanmaz. Aynı zamanda kule ve meydan hakemlerince müsabaka durdurulur, boyunduruk çözdürülür.

Kısbet, Kur'an-ı Kerim'in hükümlerine göre, erkeklerin göbekte dizler arasında kalan kısımları mahrem olduğundan bu bölümleri örtecek şekilde yapılır. Kısbet, iki bölümdür. Mayonun altı gibi vücudu saran kısım ve paça olmak üzere ikiye ayrılan bu yağlı güreş malzemesinin üst tarafı üç kat derindendir. Arasına da ince kösebe konur. Beli saran bölüme "kasnak" veya "paşkavz" denir. Burada beli sarması için kısbete "urgan", kalın ip takılmıştır. Urganla sıkılan kısbetin kasnağından oyun almak, pehlivani zaptetmek güçtür. Paçalar, baldırlara kadar tek kat deriden yapılır. Baldırı saran "şiraze" kısmı, çift kat deridir ve burayı bağlamak için "keçebend"ler sarılır. Bir de mayo bölümü deriden, paçaları branda bezinden yapılmış bir tür kısbet vardır ki, buna "pırpıt" denir. Okkasız pehlivanlar hafif olduklarından keçi derisinden yapılma "pırpıtı" tercih ederler. Ancak, Kırkpınar'da pırpıt, branda bezi veya kot'tan yapılma kısbetle güreşmek yasak olmasına rağmen, son yıllarda buna da izin verildiği görülmektedir.

Geçmiş yıllarda bir pehlivanın kısbet giymesi önemli olay sayılır ve bunun için tören yapılırdı. Pehlivanlıkta pişmeyen güreşçilerin kısbet giymeye hakları olamazdı. Bir genç pehlivanın ne zaman kısbet giyeceğini ustası tayin ederdi. Kısbet giyme töreni sırasında eski pehlivanlar, seyirciler, pehlivanın hısım-akrabası da bulunurdu. Genç pehlivan, ustasının ve diğer yaşlı sporcuların ellerini öper, akranlarıyla da gösteri güreşi yapardı. Bu tören sırasında misafirleri genç pehlivanın ailesi ağırlardı. Törenlere göre kısbet ayağa geçirilmeden önce iki rekat namaz kılınırdı. Pehlivanlardan biri Hazreti Hamza'nın ruhuna fatiha okurdu. Kısbet giyilirken, besmele çekilir, kısbetin kasnak tarafı öpülür, alna konur, önce sağ, sonra sol paçadan kısbet ayağa geçirilirdi. Yine törelere göre kısbet giyme töreninde yağ kazanının veya ibriğinin içine bir miktar gülsuyu gökölürdü.

Kısbet muhafazası

Kısbet muhafazasına "zembil" denir. Zembil, sazdan örölü bir tür torbadır. Zembil elde bir yöreden diğerine giden bir pehlivan, bir güreş kovalamakta olduğunu veya bir güreşten geldiğini işaret etmiş olurdu. Sadece güreş kovalayan ve başka gelirleri olmayan, ayrıca çiftçilik de yapmadığı gibi müsabakalarda ödül temin edemeyecek kadar pehlivanlıkları bulunmayanları yermek için "Atın aptalı rahvan, insanın aptalı pehlivan" tabiri söylenir olmuştur.

Büyük pehlivanların zembillerini yanlarındaki çırakları taşırlardı. "Zembili duvara asmak" tabiri güreşe vedaya işaret etti. Kendilerinde pehlivanlık izleri görülmeyen gençlere ustaları zembillerini taşıtmaz, yanlarına bile almazlardı. Bir çırak, ilerde ustasının ününü yaşatabilecek çapta olmalıydı. Şart buydu. Bir usta kendisine mahsus oyunların ancak çırak olarak seçtiği pehlivanlara belletirdi.

Türk güreşinde usta-çırak sistemi asırlar boyu devam edegelen bir töreydi. Koca Yusuf'u, Pomak Osman (Pamukçulu Osman veya Kel İsmail), Kara Ahmet'i, Mehmet Pehlivan, Suyolcu Mehmet Pehlivanı Yörük Ali, Kolaylı Hüseyin Yener'i, Hilyazlı Ömer Pehlivan, Kolaylı Sadık Esen'i, Kolaylı Hüseyin Yener Pehlivan, Adalı Halil'i, Kel Aliço, Kurteril'yi Adapazarlı Cinci Hoca en en nihayet Yaşar Doğu'yu da Samsunlu Sami Aker yetiştirmişlerdir.

Güreşimizde usta-çırak geleneği kaybedince büyük pehlivanlar yetişmez olmuştur. Karamürselli Aydın Demir'i İzmirli Göçmen Kara Ali, Denizlili Hüseyin Çokal'ı, Denizlili Hasan Güngör, Ordulu Mustafa Bük'ü de Adapazarlı Zülküf Karabulut (Aykus) yetiştirmişlerdir. Manisalı "Dünya güzeli" Kel Hüseyin, güreş yaptığı yirmi yıl zarfında kırka yakın gence yağlı güreşi belleterek son yıllarda en çok çırak yetiştiren pehlivan olmuştur.

Adapazarlı Zülküf Karabulut'un çırağı Ordulu Mustafa Bük Kırkpınar'da üst-üste başpehlivanlığı elde ederek altın kemer kazanan pehlivanlar arasında yer almıştır. Ordulu, vefat edince de ustası onu, Adapazarı Akbalık Köyü'nde toprağa vererek büyük bir mezar yaptırmıştır.

Ordulu'dan sonra Aydın Demir de "altın kemer" sahibi oldu. Ordulu çırak yetiştiremedi. Aydın'ın çırağı Kadir Birlik ise halen meydanlarda kismetini arayan, fazla okkalı olmamakla birlikte iyi bir pehlivandır.

Yağlıda dua

Yağlı güreşin en önemli özelliklerinden biri kapişmaların müzik eşliğinde ve dua ile yapılmasıdır. Pehlivanları meydana salan, salavacı veya cazgır denilen spiker, sporcuları doğum yerleri veya şöhret buldukları bölgelerin adlarını başta söyleyerek takdim ettikten sonra mutlaka dua eder. Bu dua yörelere göre değişir.

Yakutça "çaskır" acı ses, feryat, çığlık anlamına gelen cazgır'a, bazı bölgelerde "okuyucu"da derler. Cazgır, müsabakalardan önce pehlivanların menkıbelerini okur, oyunlarını söyler, dualarını yapar ve pehlivanları birer birer isimleriyle halka taktim eder.

Adapazarlı Şirin Mustafa, çırağı Şükrü Kayabaş Düzceli "Manav" "Osman" son çeyrek asır zarfında Kırkpınar'da cazgırlık yapan kişilerdir.

Pehlivanlıkta olduğu gibi cazgırlıkta da usta-çırak geleneği vardır. Şirin, çırağını yetiştirmiş, Adapazarı'nda bir bakımevinde günlerini doldurmaya başlamıştı. Şimdi çırak yetiştirme sırası Şükrü Kayabaş'a gelmiş bulunmaktadır.

Eşleştirmede usul

Pehlivanların eşlendirilmesinde o yıl çeşitli bölgelerde yapılan kapişmalarda elde etmiş oldukları dereceler gözönünde bulundurulur. Bazıları güreşçilerin bir boy yukarda görüşmekten kaçınarak bir alt boya soyundukları görülür. Bazıları da "Boğulursan büyük suda boğul" tabirine uygun olarak "ille de baş" deyip tutturulur. Bu durumlarda meydan hakemleri olaya el koyarlar. Er Meydanı'nı kontrol altına alan ve yenme-yenilme olaylarını kule hakemlerine bildiren, yasak oyunları uygulayanları ayrıca ikaz eden meydan hakemleri, Kırkpınar güreşlerini tertipleyen kurulca eski pehlivanlar arasından seçilir. Bunların bazıları kapişmalar sırasında kendi bölgelerini temsil eden pehlivanları belli etmeden kollamak hevesine kapılırlar, bu türlü hallerde de müsabakanı kuleden takip etmekte olan hakemler olaya müdahale ederler.

Kırkpınar'da bir yıl önce bir büyük boya soyunan bir pehlivan, şayet o yıl katıldığı, boyda birincilik elde etmişse, ertesi yıl bir üst boyda güreşmek mecburiyetindedir. Boy birincisi, ne bir küçük boya, ne aynı boya katılır. Bu sporcular ancak bir büyük boyda kolbağlamak zorundadırlar. Ayak, deste, orta, başaltı ve baş olmak üzere, kilo, yaş ve teknikleriyle bir yıl önceki ve o mevsim elde ettikleri başarılarına göre sıralanan sporcular, böylece eşleşmiş olurlar.

Kırkpınar kule hakemleri, geleneksel eşlendirme yöntemi yerine, "kura ile" de eşlendirme yolunu seçmektedir. Bu karar ve vebal, onlarındır. Kırkpınar'da ayaktan başlayıp başa kadar güreşmiş pekçok pehlivan vardır. Bunların arasında Zülküf Karabulut'la, daima temizpak gezen Manisalı Niyazi Güreşen'i sayabiliriz.

Eski pehlivanlar genellikle "manda derisinden" yapılma kısıbet giyerlerdi. Koca Yusuf, Kurtdereli, Adalı Halil, Kara Ahmet gibi tanınmış pehlivanlardan önce ve bu kuşağa kadar kısıbet için manda derisi daha makbûldü. Manda derisinden yapılmış bir kısıbet yağı çekince oniki-ünüş kilo kadar olurdu. 1963 yılından itibaren manda derisinden yapılma kısıbet giyme alışkanlığı ortadan kalkmış, dana derisinden mamul ve "vidala" denilen deriden meydana getirilen kısıbetler revaç bulur olmuştur. Bunun önemli sebeplerinden biri kiloları yûzyirmiyi aşan pehlivan neslinin azalmış, hatta tamamen ortadan kalkmış olmasıdır. Vidaladan yapılma bir başpehlivan kısıbeti yağlandığında üç kilo kadar çekmektedir. Böylece pehlivanlar müsabakalarını da daha rahat atmaktadırlar. Çünkü, karşılarında devasa kuvvete sahip bir rakip olmayacağına göre oniki-ünüş kiloluk manda derisinden yapılma kısıbet yaptırıp giymeye gerek kalmamıştır.

Bir kısıbette tam elli beş metre el dikişi bulunur. Bir kısıbet, otuzbeş kırk parçadan meydana gelir. Dikişi, "biz" denilen bir iğle ile yapılır. Kesim işine önce parçalardan başlanır. Ismarlanan beden numarasına göre kesilen parçalar, sonra "çiriş"le yapıştırılır. Bugün "çiriş"in yerine Japon yapıştırıcılarını tercih eden ustalar olabilir. Çirişle yapıştırılan parçalar kalıplanır. Kalıp muamelesi iki-üş saat kadar sürer, daha sonra dikişe geçilir. Bazı pehlivanlar kısıbetlerinin arkasına kendi adlarını yazdırırlar. Kısıbetinin arkasına "ayna koyan ve "aynalı pehlivan" olarak anılan sporcular da görölmüştür. Yağlı güreşin en önemli malzemesi olan kısıbetin bir numaralı düşmanı sudur. Müsabakalardan sonra "zembil"e yerleştirilecek olan kısıbetlerin mutlaka temizlenerek yeniden yağlanması gerekir.

Yağlanmada usûl

Şimdi Kırkpınar törelerine bir göz atarak "yağlanma"da usulu hatırlamaya çalışalım. Er Meydanı'nda güçlerini demeye karar vererek soyunup kısıbet giyen pehlivanlar, içleri yağ ve su doldurulmuş kazanlarda yağlanırlar. Yağ dökünürken önce sağ elle sol omuza, göğüşe, kol ve kısıbete yağ sürölür. Sonra sol elle aynı şey yapılır. Pehlivanlar kazan başında birbirlerinin sırtını da yağlarlar. Kapaşma sırasında yağlanmak ihtiyacını sporcular, ellerinde ibrikle meydanda dolaşmakta olan "yağcılar"dan yağ isteyebilirler. Ancak, yağa, beze gitmek için rakibit izin vermesi töreler gereğidir. Müsabaka kızışmışsa ve bir pehlivanın biri zaman çelmek, dinlenmek için yağı, suyu bahane ediyorsa, rakibi haklı olarak buna karşı çıkarabilir ve kozunu paylaşmakta olduğı sporcuya izin vermez. Bu hakka sahiptir de.

Kırkpınar'da yağ ibrikçisi, su ibrikçisi (sucu), davul ve zurnacı, pehlivanı, ağası, geçmiş günlerde giyim kuşamlarından bir bakışta anlaşılırdı. Zamanla giyim-kuşumda pekçok değışiklikler yapıldı. Meydan hakemleri bir ara sporcuların giydikleri eşofmanla sahaya çıkar oldular. İbrikçilerle bezciler (bezici) de "İzci" gibi giyindiler.

Kıran kırana

Kırkpınar'da kıran-kırana güreşler atıldı, denildiğinde rakiplerini yenen pehlivanların hiç beklemeden yeniden tutuştukları anlatılmak istenirse tabir yerinde kullanılmış olur. Törelere göre güreşlerin "kıran-kırana" olması icabeder. Fakat, bu da değiştirilmiştir. Geçmiş yıllarda, diyelim başa on pehlivan soyundu, rakibini ilk yenen günün ikinci galibi ile karşılaşır ve eşlendirme bu tarzda olurdu. Kel Ali-ço'ların, Hergeleci İbrahim'lerin ve daha önceki asırlarda da aynı usul uygulanırdı. Favori pehlivan rakibini hemen yenerse onunla karşılaşmak istemeyenler müsabakalarını gereksiz yere uzatırlardı. Bu yüzden her eşlendirme için yeni kuraya gidilmesi usulü uygulanmaya başladı.

Kıran-kırana denilince bazıları, tabirin sert güreşi kasdetmek için kullanıldığını sanır. Yağa, beze gitmeden, ilk yenenle ikinci galibin yeni bir tur için kapışmasına "kıran-kırana" denir. Kırmak, eski Türkçede "yenmek" anlamındadır. "Mostof Ordusunu Azak Kalesi Önünde Kırdık" dendiğinde "yendik" demek istenir. Zamanla "kırmak" kelimesi yerine başka kelimeler kullanılmaya başlanmış, son yıllarda "galibiyet" in yerine de "yengi" denir olmuştur.

Davul - zurna

Davul ve zurna ekipleri er meydanlarındaki yağ ve su kazanlarının hemen hizasında ve biraz yanda çalışırlar. Kırkpınar'da davul ve zurnacılar, açık artırma ile bu görevi alırlar. Dünyada yağlı güreş gibi müzikle yapılan spor yarışması yok denecek kadar azdır. Son yıllarda ritmik cimnastikle, buz pateni gibi gösteriler de müzik eşliğinde düzenlenmektedir. Özbekler de yine müzik eşliğinde güreşirler. Davul ve zurnacılar, atalarımızdan bizlere yadigar kalan pehlivanlık ve cenk havalan ile, hem seyircileri hem de pehlivanları coştururlar. Pehlivanlardan biri yenici bir oyuna girdiği zaman tempoyu hızlandırırlar ve böylece hem sporculara hız vermeye çalışır, hem de seyircileri heyecana süründürürler. Bu hızlı tempoya "cangarbi" adı verilir. İşte bundan sonra zurnacılar tiz bir sesle bunu ilan ederler. Ardından tempo yine yavaşlatılır. Mehter lisanı ile bir davul ve bir zurnadan meydana gelen bu gruba "kat" denir. Kırkpınar'da her yıl 15 kat ekibi görev yapar.

Dünyada en güzel davul-zurna Kırkpınar güreşleri sırasında çalınır. Meşhur Zurnacı Emin de Er Meydanı'nda kendisini tanıtmış bir müzisyendir. Zurnacı Emin, burnunun tek deliğiyle görevini yapardı. Çünkü, diğer deliğinde kocaman bir et parçası olduğu görülür, hatta bu et parçasından üst dudağına doğru sümüğü de sarkardı.

Zurnacı Emin'den sonra Kırkpınar'da zurna çalarak nam salan müzisyenlerin başında Osman Zurna'yı sayabiliriz. Osman Zurna, ekip başı olarak çalışırdı. Oğlu Faris de şimdi babasının yolunda yüremektedir. Bu çalgıcılar kendilerine "esmer vatandaş" denilmesinden çok şikayetçidirler. Onlar kendilerini "dağlı" olarak kabul ederler. "Biz, dağlıyız" derler. Son derece konukseverlerdir. Davul ve zurnacılar, güreşi de çok iyi bilirler. Kırkpınar'ın tarihinde davul ve zurna çalarken er meydanındaki güreşçilerden birine "işaret" verdikleri öne sürülen ekipler vardır. Meşhur Kel Aliço, Plevneli olduğundan Kırkpınar'da görevli müzisyenleri

pek yakından tanır, onlar da kendisini çok severler, bu yüzden müsabaka sırasında Aliço'ya davul ve zurna ile karşılaşmakta olduğu rakibin zayıf taraflarını anlatırlarmış. Aliço da davul zurnanın dilinden iyi anlar ve rakiplerini mağlup ederken bu ekibin verdiği kopyadan da faydalanırmış.

Müzisyenler, renkleri kendilerine yakın pehlivanları sever ve tutarlar. Samsunlu İbrahim Karabacak, İzmirli Göçmen Kara Ali ve Karamürselli Aydın Demir'le Ordulu Mustafa Bük, Kırkpınar'da pehlivanlarla halkı coşturan müzisyenlerin sevdiği sporculardandı.

TÜMRÜK'TEN DAVUL'A

Türkler, M.Ö 400 yıllarında da davul ve zurna çalmaktaydı. İslamiyetin kabulünden önce davulun adı "tümrük", zurnanın adı ise "yırağ"dı. Orhun Yazıtları ile Kaşgarlı Mahmud'un Arapça açıklamalı "Türkçe Lügatları Divanı" eserinde bu iddialar doğrulanmaktadır. Bunların yanında Fars ve Çin kaynakları ile Farabi ve Harezmi gibi bilginlerin musiki üzerine olan yazıları bizlere bu gerçeği anlatmaktadır.

Süleyman Peygamber zamanında da, günümüzden 5.000 yıl kadar önce Yahudiler, zurnayı bilip çalmaktaydılar. Yahudi tapınaklarında çalınan zurnanın adı "halil"di.

Osmanlı ordusunun her sınıfında yayada, atlıda, her bölükte mehter takımı bulunurdu. Mehter, sivil hayata da girmişti ve her kasaba veya köyün mehter takımı vardı. Avrupa'daki Türk elçiliklerinde de mehter takımları kurulmuştu. Mehter bölüklerinin Avrupa musikisine geçici etkileri olmuştur. Beethoven'ın dokuzuncu senfonisinin son bölümü: "Atina Yıkıntıları" ve "Egmont" musikisinin bazı bölümleri, Mozart'ın "Türk

Konçertosu" adı verilen keman konçertosunun son bölümü ve ayrıca çeşitlemeli klavye sonatının "Ronda alla Turca" bölümü bu etkilerin izlerini taşır. Mozart, Ronda alla Turca'sında, sol el ritmini davul dümtük'lerine, sağ el melodisini de zurna sesine benzetmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nda mehterhane kurumu 1820 yılında kaldırılmıştır. Eski Yunan tapınak musikisinin dışında zurnayı andıran "sulos", şarap ilahı "Dionisos"un simgesiydi. Hint davuluna da "tabla" adı verilmiştir.

ZURNADA PEŞREV ARANMAZ

"Zurnada peşrev aranmaz ne çıkarsa bahtına" denilmesine rağmen, Kırkpınar güreşlerinde zurnada peşrev aranır. Kırkpınar'da yıllarca "kat başlığı" yapan osman Zurna'dan aldığımız bilgilere göre, güreşin başındaki eşlendirmeler sırasında Hızır (huzur) havaları çalınır. Meşhur pehlivan Adalı Halil'e (Abdül Halil-)e ithaf edilen "Adalı Havası", ayrıca "Selanik Dağ" "dağlı" havaları vurur. Güreşler sırasında da cengavi havalara geçilir. Curcuna cenk havası ile pehlivanlara sinyal verilir, adeta "alttaki pehlivana "dikkat et", Üsttekine de "kaçırma" demek isterler. Karakucak'ta, Adana dolaylarında davul-zurna "Köroğlu"na vurur. Antalya Elmalı'da güreşlerden önce "Yürük Ağu" çalınır. Pehlivanlar kapıştıklarında davul-zurna susar. Buna da sebep, pehlivanları pirleriyle baş başa bırakmak düşüncesidir. Pirlerle, Hızır pehlivanları başbaşa bırakmak için Antalya Elmalı'da susan davul-zurna Edirne'de vurur. Davul, pes perdeden vururken, zurnacılar "tiz" perdeden dem tutarlar. Kırkpınar'da müzisyenler, kule hakemlerinin işaretleri üzerine susarlar. Bu işaret, bazen cazgır tarafından mikrofona "davulcular!" şeklindeki seslenme ile veya kule baş hakemince çalınan zille yapılır. Bu sessizlik sırasında beş hakem meydana gelen kapışmalarla ilgili herhangi bir karar

Başpehlivanlık

Türkiye'mizde yağlı güreşe hayranlık duyanların sayıları milyonları aşar. Yağlı güreş seyircisi kadar sessiz ve sakın, kurallara uyan başka seyirci olamaz. Anadolumuzun bazı yörelerinde tertiplenen yağlı güreşler bir meydana yapılır ve bu meydanın etrafına da organizatörler ip çekerler. Hiçbir seyirci bu ipi atlamaz, gider bilet satın alır ve meydanın kenarına yerleşir. Güreşe gönül verenler, er meydanında "sağlam güreş isterler. Bir pehlivan ne kadar usta olursa olsun, namı bulunursa bulunsun, anlaşmalı galibiyete yaklaşırsa güreşsever, kendi kendine adeta kahreder ama pehlivana bunu belli etmez. Üzüntüsünü içine atar. Yağlı güreş, daha ziyade bir denge güreşi olduğundan bunda iyi pehlivanlara "yol verme" seyircilerce kabul edilir. Buna "anlaşmalı güreş" denmez. Rakiplerinden çok fazla olan pehlivanla, varını-yoğunu ortaya koyacak şekilde bir kaç dakikacık bile olsa mücadele ettikten sonra meydana çekilen güreşçiye kötü gözle bakılmaz. O, gücünü sergilemiş, fakat kendisinden çok fazla olan başpehlivana veya başpehlivan adayına yol vermiştir. Her mevsim hangi pehlivan iyi çalışmış, Kırkpınar'da hangisi şanslı, yerel kapışmalarda bu belli olur. Birbirlerine denk pehlivanlar, yalandan da olsa sıkı bir mücadeleye girer ve yağlı güreşi bağlayıp isterse tatsız-tutsuz bir hale de sokabilir. Bağlamalı güreş yerine hızlı, heyecanlı ve oyundan oyuna geçişli, kahramanca çırpınıklı güreş, sonunda erken de bitse seyircilerce tercih edilir. Kırkpınar'da güreş bağlamakta usta Beykozlu Koca Sabri, Çanakkaleli Mahmut, Manisalı Arap Mustafa Yıldız ve İzmitli Ali Gürbüz sayılabilir. Bunlar iri-yan olduklarından en çetin bir pehlivanla saatlerce yenme-yenişme olmadan tuttıkları güreşi sürdürebilirlerdi. Mustafa Yıldız'ın oniki saat kadar güreştiği Kırkpınar'da görülmüştür.

Hakem kurulu, çoğu zaman Koca Sabri'ye belli bir yolluk verir ve onu güreşlerden ayırdı. Çünkü, rahmetli pehlivan 150 kilo çekerdi ve

açıklar. Ardından verilen ikinci bir işaretle davulculara "çal" denir. Cazgır, "davulcular!" ikazı ile müziğe bir süre ara verdirirse, konuşmasını tamamladıktan sonra yine mikrofondan onlara "çal davulcu" diye seslenir.

Davulla ilgili olarak bir de "Davulun sesi uzaktan hoş gelir" tabiri vardır. Bu söze rağmen davul sesini yakından dinlemekten son derece hoşlanan kişiler de vardır. Bunların çoğunluğu güreşleri davul-zurna ekibine yakın bir yere kurularak seyrederek. Müzisyenler tarafından tanınmış olanları da kapışmalar sırasında onların aralarına girerler. Bu bir nevi misafir olma anlamına gelir ve zurnacılar, kendilerine gelen misafirlere sandalyelerini verirler. Bu yakından davul-zurna dinleme sırasında er meydanında kapışmalar sürdüğünden müzisyenlere para vermek ayıp sayılır. Her şeye rağmen para bekleyip alanlar da çıkar. Asıl bahşiş, güreşlerden sonra takdim edilirse daha makbule geçer. Bahşiş, zurnanın deliğine sokulur. Zurnacı da aldığı bahşişi ekip şefine teslim eder.

KURALLAR

Asırlarca hiçbir değişiklik yapmadan günümüze kadar gelen yağlı güreşte son yıllarda alabildiğine değişiklikler ihtiva eden yönetmelikler yürürlüğe konmuştur. Bilinmesi gereken esas mesele, yağlı güreşte ananevi kurallardır.

Elbette yağlı, minder güreşi gibi değildir. Dengeye dayanır. Minderde beş dakika zarfında pek çok oyun alış veriş yapan sporcular bulunabilirse de yağlıda durum böyle değildir. Pehlivanların ilk yarım saat içinde hiçbir oyuna girmedikleri çok görülmüştür. Yağlıda sporcular, sadece kol ve ense bağlayıp er meydanında durabilirler. Fakat, taraflardan birinin yapacağı güzel bir oyun, seyircileri ayağa kaldırmaya yeter. Yağlıda bir pehlivan galip veya yenik olduğunu bilir, bunu da kabul eder, gelenek budur. Pehlivanlar birbirlerine akransa kapışmadan sonra sırt sıvazlayıp ayrılırlar. Tecrübeli bir pehlivan genç rakibine kaybederse müsabakanın ilanını takiben genç sporcu, kendisinden yaşlı olan rakibinin elini öper. Müsabaka boyunca meydan terkedilmez. Gevşeyen parçaları yeniden bağlamak, yağ tazelemek, gözleri silmek veya meydanın nihayetine düştüğünden ortaya yürümek arzusu mazeret sayılamaz. Bu gibi durumlarda müsabıklar birbirlerine izin verebilirler. Çoğu zaman da kule hakemleri pehlivanları çeşitli anonslarla meydanın köşelerinden ortaya doğru gelmelerini ister.

Yağlıda beraberlik yoktur. Hakem kurulu, birbirlerini yenemeyen pehlivanlar olduğunda "eş değiştirme"ye başvurabilirler.

Yağlanmak pehlivanların bazen hayat boyu vazgeçemeyecekleri bir alışkanlık halini alır. Müsabakalarını tamamlayan pehlivanlar iyice yıkanıp temizlendikten sonra vücutlarını hafifçe yine yağlayıp da giyinirler. Yağ bulunmayanlar ise temizlendikten sonra "yağlı gömleklerini" sırtlarına geçirirler. Pehlivanların müsabaka sırasında sık sık bezciyi çağırmaları ve gözlerini silmeleri, gözlerine yağ kaçtığından ötürü değildir.

onu kolay kolay kimse yenemezdi.

Edirne Sarayı'ndan başka ülkemizde Uzunköprü, Keşan, İpsala, Tekirdağ, Babaeski, Malkara, Çanakkale Pınarbaşı, Adapazarı Akbalık, Karadilli, Çamlıbel, Elmalı, Akhisar, Karamürsel, Durhasan, Koca Rüstem, Soğanlık, Büyükada, Rami, Eyüp, Kağıthane, Samandıra, Gebze, Sazlıbosna, Bayrampaşa, Merdivenköy, Çorlu, Büyük Mandıra, Pehlivanlık, Çan, Lapseki, Biga Gelibolu, Kavak, Düzce ve Hendek taraflarında çeşitli güreşler tertiplenir.

Fakat, Türkiye Başpehlivanı, Kırkpınar'da başpehlivanlık kazanan pehlivana verilen bir ünvandır. Bu bakımdan, Kırkpınar kapışmalarının önemi pek büyüktür.

Kırkpınar'da üst üste üç defa başpehlivanlığı elde eden sporcuya altın kemer verilir. Bu kemer, 22 ayar altındandır ve bir kilo 400 gram ağırlığındadır. Kemer, ince işçilik isteginden altın fiyatı kadar da işçiliği tutar.

Kırkpınar'da ilk altın kemeri aldığı öne sürülen Tekirdağlı Hüseyin Alkaya'nın aldığı üç kemerin birinin bakır, diğer ikisinin de teneke olduğu daha sonra belirlenmiştir.

Ordulu Mustafa Bük, Kırkpınar'da gerçek altın kemer kazanan ilk başpehlivandır. Ordulu'dan sonra Aydın Demir, bu şerefi elde etmiş, Denizlili Hüseyin Çokal da pehlivanlık kapışmalarında doruğa çıktığını altın kemer kazanarak göstermiştir.

Pehlivan ödülleri para olabileceği gibi, öküz, at, dana ve koç da olabilir. Geçmiş yıllarda başa deve, boşaltına boğa, büyükortaya kısırak, küçükortaya ve desteye de çeşitli ödüller konurdu. Ege ve çevresinde düzenlenen kapışmalarda başpehlivana deve armağan edilmesi yıllarca bir gelenek olarak sürmüştür.

Göze yağ kaçmaz, kaçsa da yakmaz. Pehlivanlar gözlerine ter indiği için silinmek ihtiyacı duyduklarını anlatırlar.

Güreşler sırasında bir pehlivan baygınlık geçirir veya sakatlanırsa müsabaka durur ve on dakika içinde tedavi tamamlanmazsa sakatlanan sporcu yenik kabul edilir.

Kırkpınar Başpehlivanlık kapışmalarında 1964 yılına kadar kura atmak adet değildi. Türkiye Başpehlivanlığını kazanacak kişi rakibini mutlaka yenmek zorundaydı. Yenileceğini anlayan sporcu pes ederek de meydandan çekilebilirdi. Tehlikeli oyun alışverişlerinde, özellikle kündeğe, kazığa gelen bir pehlivan, yüzde yüz yenileceğini anladığında rakibin paçasına dokunur, böylece yenilgiyi kabul ettiğini belirtmiş olduğundan rakibi de oyunu çözer, pes eden pehlivan da sırtaşağı olmaksızın kurtulurdu.

Kırkpınar'da pekçok başpehlivanlık kapışması pazar akşamı sonuçlanmamış, gelenek gereği bir sonraki güne bırakılmıştır. Samsunlu İbrahim Karakucak'la Mehmet Ali Yağcı'nın bir trafik kazasına kurban giden Vizeli Şaban Filiz'in kapışmaları, ertesi güne bırakılan müsabalar arasındadır.

Vizeli Şaban Filiz, Mehmet Ali Yağcı ile yaptığı finalde yenilmemiş, rakibini de mağlup edememişti. Müsabaka ertesi günün sabahına bırakılmıştı. Filiz, gece kısıbetinin yırtıldığını gördüğünü belirterek meydana çıkmak istemediğini açıklamıştı. Çarşıkapılı Hidayet Usta'ya diktirilmiş olan kısıbetlerden biri Filiz'e uydurmuş ve bu pehlivan bir saat kadar güreşten sonra müsabakayı Mehmet Ali Yağcı'ya (1964) bırakmıştı.

Bugünkü güreşlerde ise zamanlama getirilmiş bulunmaktadır. Yönetmeliğe göre başpehlivanlık kapışmaları ertesi güne bırakılmamaktadır.

YENME YENİLME

Geleneksel yağlı güreşlerde yenme yenilme şekilleri şöyledir:

- 1- Göbek yıldız görünce (göbek açılınca)
- 2- İki elle oturur durumda gömüldüğünde (payanda yapıldığında)
- 3- Sırtüstü düşerken tek dirseğin yere değmesi halinde
- 4- Ayak bağı olmadan kucaklanıp bulunan yerde bir daire içinde çevrilmesi veya kucakta üç adım taşınması halinde
- 5- Tek elle dönerken diğer ele geçilmesi halinde
- 6- Güreş sırasında kasıt olmadan kısıbetin kalçadan sıyrılması veya yırtılması durumlarında
- 7- Çiviyukarı tabir edilen dikilmelerde
- 8- Sırtüstü (tuş) olmada
- 9- Tedavi veya bayılmalarda süre geçtiğinde
- 10- Faal durumda hakem kararı ile (diskalifiye)

YASAK OYUNLAR

Yağlı güreşin geleneğinde yasak oyunlar şunlardır:

- 1- Çift sarma (makas) vurarak rakibin üzerinde beklemek.
- 2- Kündede belkemiğine tazyik, beli dirsekle zorlamak.
- 3- Ayağı dizkapağından ters tarafa bükme.
- 4- Baldırpatlatan oyunu yapmak.
- 5- Rakibin gözüne, kulağına, burnuna parmak sokmak.
- 6- Kemane çekmek, tırmalamak, ısırarak, hayaları sıkmak, kafa, yumruk veya tekme atmak.
- 7- Rakibin kolunu ters tarafa bükme.
- 8- Sebepsiz yere boyunduruk çekerek rakibi boğmaya kalkmak.

9- Rakibi kasten saha dışına veya seyircilerin üzerine, meydanda güreşmekte olan diğer pehlivanların üzerine sürmek.

10- Rakibi alta alınca arkadan kazık vurarak beklemek.

Yasak oyunlar uygulanırken, hakem önce ihtar verir, oyun bozulmadığı takdirde yasak oyun tatbik eden güreşçi müsabakalardan diskalifiye edilir.

CEZA

Yağlı güreşte cezalar şunlardır:

1- Hakemlere, seyircilere, rakibe söz veya hareketle hakarette bulunan güreşçi belirli bir süre içinde müsabakalardan atılır. Bu süre bazen bir yıl bazen ömürboyu Kırkpınar'a alınmamak şeklinde olabilir.

2- Müsabaka sırasında rakibiyle konuşan veya kavga edenler de Kırkpınar'a alınmayabilirler.

3- Ciddi güreş tutmayanlar, anlaşmalı güreş atanlar da Kırkpınar'a sokulmazlar. Bunlar tesbit edildiğinde müsabakalardan atılırlar.

Yağlı güreşte eleme usulü uygulanmaz. Yenilen güreşçi bir daha müsabaka yapamaz. Yenen ise güreşlere devam eder.

OYUNLAR

Yağlı güreşte oyunlar ayakta ve yerde olmak üzere iki bölümde toplanabilir. Ayaktaki belli başlı oyunlar şunlardır:

1- **Hücum Oyunları:** Elense, tırpan, budama, tek çapraz, çift çapraz, sırt çaprazı, tek, çift dalmalar, kazkanadı, iç paça dış kazık, ayak

kündesi, koltukaltı, tek dirsek budama, çift dirsek kapma, kalçaya dalmak, ayak kemanesi ve rakibi taşımak.

2- **Savunma Oyunları:** İç ve dış tırpanda bacak kaçırma, çift çaprazda burun kakması, yanbaş, boyunduruk, boyundurukta dizleme, tek dalmada kurtuluş, dalarken baskı, kazkanadı boşaltması, kazkanadından sıyılma, koltukaltına girmek, karşılıklı paça kasnak, çift çaprazda çift paça kapmak, arka çaprazdan sıyılmak, paça kasnaktan sıyılmak ve karşılıklı kaldırmalarda direnme.

1- **Yerdeki Oyunlar:** Sarma, tek sarma, sarmada çoban bağı, iç kazık, dış kazık, dış kazıkta gerdanlama, paça kasnak, ters kepçe, sarmada kolla yaslama, oturak kündesi, diz kündesi, şak kündesi, ters sarma, iç kazık ters paça.

2- **Yerdeki Savunma Oyunları:** Sarmayı bozmak, sarmada yan kılçık, sarmada dönme, sarmada dolu paça kasnak, sarma kündede rakibin ayak bileğinden tutarak kündeye geçmek, yerde kol bastırının karşılığı sarmadan dönerken gırtlaklama, sarma ve kündede dolu kalkmalar, ters kepçeden kurtulmak, şark kündesinde bilek kapmak, şarkta bilek kaparak kolbastı, kemanede sırta sayvant, kemanede aşırma suretiyle kalkmak.

Kurucular

Birinci Dünya ve Kurtuluş Savaşları sırasında sekteye uğrayan, ayrıca asıl kapışma yeri bugünkü Yunanistan topraklarında kaldığından yeniden düzenlenmesi geciken Kırkpınar güreşlerinin başlamasına altı arkadaş önyak olmuşlardır. Şevket Ödül, Ekrem Demiray, Tevfik Sülün, Nazım, Mehmet ve Şazi adlarındaki bu altı arkadaş, Edirnelilerin mesire yerleri olan Sarayıç'i'nde 18 Mayıs 1924 tarihinde yeniden Kırkpınar güreşlerini başlattılar.

Sarayıç'i adıyla anılan ve Tunca nehrinin kollarıyla çevrilen yanımda da onyedinci yüzyılda 10.000 kişinin içinde bulunduğu kocaman bir saray vardı. 1362 Temmuz'unda Bizans'tan alınan bir şehir, Avrupa seferlerinde padişah ve serdarlara İstanbul'dan sonra üs görevini yapan en önemli bölgeydi. Türk hükümdarlarının İstanbul kadar hoşlandıkları bir şehir olan Edirne, IV. Mehmet, kardeşleri, II. Süleyman'la, II. Ahmet ve oğlu II. Mustafa'nın İstanbul'a tercih ettikleri yerd. Nitekim yıllarca Edirne'de oturmuşlardı. İstanbul'da bir başbakan vekili bulunuyor ve devlet Edirne'den yönetiliyordu. Bu hal, bazılarının menfaatlerine dokunduğundan huzursuzluklara yol açtı. Edirne Vak'ası denilen olayda II. Mustafa devrilerek yerine kardeşi III. Ahmet padişahlığa getirildi. Bu olayı takiben artık padişahlar Edirne'de oturmaz oldular. Çeşitli işgaller ve ihmâl sonucunda da Sarayıç'i'nde bulunan Topkapı Sarayı'ndan son-

raki en büyük Türk İmparatorluk Sarayı yıkıldı. Günümüze ancak harabeleri kaldı.

1924 yılında düzenlenen modern Kırkpınar kapışmalarının ilkinde Arnavut Benli Abdullah, başpehlivanlığı kazandı. Benli Abdullah, Yugoslav teb'asıydı ve ödülünü alıp Yugoslavya'ya döndü. 1924 yılının başaltı birincisi ise Asker Hasan Pehlivan'dı. Büyük boyda Çavuş Pehlivan ikinci, Nacip Köylü Salih de üçüncü oldular. Cumhuriyetin ilanını takiben tertiplenen ilk Kırkpınar güreşlerinde başpehlivana ödül olarak 50 lira verildi. Başaltı birincisi 45, büyükorta şampiyonu 40, küçükorta birincisi 30 ve deste şampiyonu da 20 lira aldılar. 1985 yılında ise başpehlivana bir kamyon dolusu çeşitli eşyaların yanında para ödülü olarak 100.000 lira verildi.

İz bırakanlar

Kırkpınar kapışmalarında üstün kuvvetleri ve oyun bilgileri ile gürreşseverleri büyüleyen, onların kalbini kazanan pek çok unutulmaz pehlivan vardır. İkinci Sultan Mahmut devri başpehlivanlarından Kalyoncu olarak 1827 Navarin Deniz Savaşı'na katılan, yenice-riliğin kaldırılmasından sonra da Kırkpınar'da başpehlivanlığı elde eden Yozgatlı Kel Hasan, şöhreti günümüze kadar uzanan sporculardandır.

Sivastopol Savaşı'nda (1854-1855) topçu askeri olarak çarpışan Akkoyunlu Kazıkçı Kara Bekir, Sultan Abdülaziz tahta çıktıktan sonra (1861) nam salmış pehlivanlardandır. Arnavutoğlu Ali Pehlivan'la beraber kalan Kazıkçı Karabekir, Kavasoglu'nu Kırkpınar'da açık düşürek başpehlivanlığı elde etmiştir.

Kastamonu'nun Cambaz köyünde doğan Arnavutoğlu Ali Pehlivan da Kırkpınar'ın namlılarından. Abdülaziz'in veliahtlığı zamanında (1839-1861) saraya intisap eden Arnavutoğlu, 1860 yılında Kırkpınar başpehlivanlığını kazanmıştır. O devrin iri-yarı pehlivanlarının aksine 80-85 kilo ağırlığında olan Ali Pehlivan, gayet zeki ve usta bir güreşçi olarak tanınmakta. Gençliğinde Yunanistan'da şekercilik yaptığından "Arnavutoğlu" lakabı takılmış olup Arnavutlukla alakası yoktur. Bu büyük pehlivan, 42 yaşına kadar güreşmiş ve hiç yenilmeden meydanlardan çekilmiştir.

Kırkpınar'da boy gösteren ilk Pomak güreşçisi olarak bilinen Kavasoglu Koca İbrahim, 1830'larda doğmuş, gayet iri yapılı yağlıcılardandı. Sultan Abdülaziz'in padişahlığı sırasında saraya alınmış, Şamdancıbaşı-lık görevini yürütürken sporuna da devam etmiştir. Arnavutoğlu Ali Pehlivan'dan 15 yaş küçük olduğu belirtilen Kavasoglu, başpehlivanlığı Pomaklar'dan başkasına geçmemesi için Kel Aliço ile Kara İbo'yu yanına getirtmiştir. Zaten bu üç emsalsiz pehlivan birbirleriyle de akrabaydılar. Kavasoglu, 1.90 m. boyunda ve 150 kiloydu.

Koca Yusuf'un hayran olduğu güreşçi Şamdancıbaşı Kara İbo da Abdülaziz'in başpehlivanlarından. Gayet yakışıklı ve kuvvetli bir yiğit olan Kara İbo, sarayda Şamdancıbaşılık yaptı. Sultan Abdülaziz'le birlikte Paris'e giden Kara İbo, Padişahın gözdelelerinden Arziniyaz'a gönül verdi ve amansız bir hastalığa tutularak, kimilerinin iddiasına göre Padişah tarafından zehirletilerek öldü.

Kırkpınar kapışmalarının tartışmasız en büyük ismi Plevneli Kel Aliço'ydu. Kırkpınar'da tam 27 yıl başpehlivan oldu. Üst üste üç yıl başpehlivanlığı kazanacak olana o yıllarda da kemer verilmiş olsa Kel Aliço'nun tam 9 altın kemer alması gerekiyordu. 1885 tarihine kadar güreşe devam eden Kel Aliço, Şamdancıbaşı Kara İbo ve Makarnacı'yla birlikte Kırkpınar'da başpehlivanlık namını sürdüren şöhretli pehlivanlardandır. Suyolcu Mehmet Pehlivan, Aliço'nun "gaddar" olduğunu anlatırdı. Bu bilgiler Suyolcu Mehmet Pehlivan'ın oğlu Suyolcu Mazhar Özpınar tarafından doğrulanmıştır. Mazhar Özpınar, yıllarca Kırkpınar'da baş hakemlik yapmıştı. Dededen babadan "suyolcu" ydu. İstanbul'a su getirilen bütün yolları ezbere bilirdi. Yıllarca Sular İdaresi'nde çalışmış ve emekli olduktan sonra bile yine müşavir olarak aynı dairede hizmetine devam etmişti.

Sultan Abdülaziz'in huzurunda Kel Aliço'yu yendiği söylenen Makarnacı Hüseyin Pehlivan da sarayda Kuşçubaşılık yaptı. Makarnacı, Kırkpınar'dan yetişme bir pehlivandı.

Bu dev güreşçilerin yanı sıra aynı dönemlerde Hamlacı Kayısoğlu, Hamlacı Sarı Hüseyin, Hamlacı Mustafa, Büyük Danacı, Küçük Danacı, Karagöz Ali, Pomak Deli Murat, Has Ahırlı Abdurrahman, Deliosmanlı Kara Ahmet, Has Ahırlı Çorumlu Zeynel, Koca Yusuf'un ustası Pamukçuoğlu veya Pomak Osman, Soyulcu Mehmet pehlivanlar da er meydanında kısmetlerini aradılar.

Koca Yusuf'un başlıbaşına bir "güreş imparatoru" olduğu yıllarda ise Kel Aliço'nun çırağı Abdul Halil (Adalı Halil) Filiz Nurullah, Kara Ahmet, Kurtdereli Mehmet, Bursalı Koca Rüstem ve Katrancı en namli pehlivanlardandı.

1964-1898 yılları arasında yaşayan Deliorman'ın Şumnu kasabasına bağlı Karalar köyünde doğan Koca Yusuf, 1885 yılında Kırkpınar'da Kel Aliço'yu bozdu. Yusuf, Fransa ve Birleşik Amerika'nın çeşitli şehirlerinde de güreşerek yurt dışına "Türk Gibi Kuvvetli" darb-ı meseli ni yayan sporcularımız arasında yer aldı.

Kurtdereli Mehmet Pehlivan, 1869 yıllarında Deliorman'da doğdu. 93 Harbi'nde ailece Balıkesir'e göç ederek Kurtdere köyüne yerleştiler. 19 yaşında güreşe başlayan Kurtdereli, yurtdışında güreşerek başarılar sağlayan pehlivanlarımızdan olduğu kadar Kırkpınar'da da başpehlivanlıklar kazandı.

Suyolcu Mehmet Pehlivan, anılarında yenilgi yüzü görmeyen Yürük Ali Pehlivan'ın çırağı olduğunu belirtir, kendi çırağı olarak da Çolak Molla Mümin Hoca'yı gösterirdi. Suyolcu'na göre Mümin Hoca, Rami civarında yapılan bir müsabakada Koca Yusuf'u açık düşürmeyi başaran tek güreşçiydi. Molla, genç yaşta öldürüldü.

Tophaneli Yusuf Mehmet (Küçük Yusuf) da Koca Yusuf devrinin iyi pehlivanlarındandı. Kara Ahmet'i 3 dakikada yenen Yusuf, Kırkpınar'ın dışında fazla nam sahibi olamadı.

1867 yılında Edirne'de Meriç nehrindeki bir adada dünyaya gelen Adalı Halil (Abdül Halil) pehlivanlık sanatını ustaların ustaların ustası Kel Aliço'dan belledi. 1.88 m, boyunda ve 120 kilo civarındaydı. Güreşler kızışınca ustası Kel Aliço gibi o da gaddarlaşıyordu. Adalı Halil, Avrupa ve Amerika'da en fazla mindere çıkan ve en fazla galibiyet elde eden ilk üç pehlivanımızdan biridir. Birleşik Amerika'da "Sultanın Aslanı" olarak nam salan Adalı, Koca Yusuf ayanında bir pehlivandı. Türk Gibi Kuvvetliler kuşağının en tanınmış sporcularından biri olan Adalı, 1924 yılında Edirne'de hayata gözlerini kapadı. Kasımpaşa Camii yanında gömülüdür. Adalı'nın yağcısı "Paşa Mustafa", bize Adalı ayanında bir pehlivan görmediğini anlatmıştı. 1860'larda 80 yaşında olan Paşa Mustafa, 1900'lerde Kırkpınar'da yağcılık yapmaya başlamıştı. Adalı'yı anlatırken "Gayet geniş sırtı vardı. Filozof bir adamdı. Hiçbir zaman müsabakayı uzatmak istemez, rakiplerini en kısa sürede yenmeye çalışırdı. Onun gibi künde atanını, kazık vuranını görmedim" demişti.

Yağlı güreşin namlılarından bir diğer pehlivan da Şumnu'lu (Bıyıklı Köy) Filiz Nurullah'tı. Hacı Filiz diye de anılan bu pehlivan 1870 yılında doğmuştu. Tam adı Ali Nurullah Hasan'dı. İki metre iki santim boyununda ve 150 kilo ağırlındaydı. Avrupa'nın birçok şehrinde ve Amerika'da güreşmiş, pekçok müsabakaya fazla iri-yanı olduğundan sokulmamıştır. Desbounet adlı Fransız beden eğitimi öğretmeni Filiz'i anlatırken; "Onun solunda durması bile insanı titretmeye yetiyordu" demiştir.

Hacı Filiz, Fransa'da altın kemer güreşlerinde birinci olmuş, Peters-

burg ve Londra'da güreşmiştir. Filiz, ilk defa Koca Yusuf ve Filibeli Kara Osman'la birlikte Paris'e gitmiş, fiziği ile büyük bir ilgi çekmişti. Hacı Filiz'in taparcasına sevdiği pehlivan Koca Yusuf'tu.

Deliormanlı İbrahim Mahmut ise Koca Yusuf'la aynı yaşlardaydı. Hergeleci İbrahim diye nam salmıştı. Babası ve kendisi katırcılık yaparlardı. Hergeleci 1.85 m. boyunda ve 100 kilo civarındaydı. Türk güreşinde en fazla oyun bilen sporcu olarak tanındı. Koca Yusuf'u Paris'te yenecek güreşçi çıkmayınca Türkiye'den onu bulup Paris'e getirdiler. Yusuf'la Hergeleci'nin Paris'te yaptıkları müsabaka yarıda kaldı. Hergeleci, Koca Yusuf'u yenememiş, buna karşılık Kel Aliço'nun çırağı Adalı Halil'le Selanik Başçınar'da berabere kalmış, Çorlu'da kılçık atarak galip gelmiş müthiş bir pehlivandı. Güreş sanatını Torlaklı Deli Hafız'dan bellemiştir. 1923 yılında hayata gözlerini kapayan bu ünlü sporcu, İzmit Derbent'teki Sarımeşe köyünde ustasıyla birlikte gömülüdür.

Hergeleci İbrahim, 1899 yılında Paris'te Dünya şampiyonluğu kazanan Kara Ahmet'in de ustasıdır.

Tekirdağlı Memiş de yine Kırkpınar'ın namılılarından. "Tekirdağlı Memiş, analar böyle aslan görmemiş" şeklinde kendisine türkü yakılan bu pehlivan 1869 yılında Deliorman'da dünyaya gelmişti. 1.92 metre boyunda ve 120 kiloydu.

Hergeleci İbrahim'in çırağı Kara Ahmet, 1870 Hazergrad doğumluydu. 1.80 civarında ve 100 kiloydu. 1899 yılında Paris'te dünya şampiyonu, bir yıl sonra da şampiyonlar şampiyonu ünvanını kazandı. Paul Pons'la yedi saat güreşmelerine rağmen yenilemediler. Ahmet, berabere kaldığını takdirde "şampiyonlar şampiyonu ünvanı bana geçer" demiş ve jüri de bunu kabul etmişti. Neticede Şampiyonlar şampiyonu da oldu. Rus güreşçisi Pytlajinski ile üç müsabaka yapan ve bunlardan biri-

ni kaybeden, Kara Ahmet yarıda kalan ikinci karşılaşmadan sonra Pytlajinski'yi ellisekiz saniyede tuşlamıştır.

Juliette adı bir Fransız kızı ile evlenen ve İstanbul'a dönen Kara Ahmet, 24 Mayıs 1902 tarihinde genç yaşta beyin kanamasından hayata gözlerini kapadı.

Kara Ahmet, yağlıda Koca Yusuf ayan bir pehlivan değildi.

Kara Osman, Arap Sait, Bursalı Koca Rüstem, Büyük Yaşar, Yaşar İsmail ve Kepsutlu Çakır, Yusuf ve Kurtdereli devirlerinin namılı pehlivanları arasındaydı.

Koca Yusuf'tan sonraki tanınmış başpehlivanlar arasında ise şu isimleri saymak mümkündür:

Kıyıcı Osman, Tamburacı Osman Pehlivan, Şumnulu Mestan, Kara Mustafa, salim, Hüseyin Selim, Kara Mehmet, Koç Mehmet, Mehmet Efendi, Madralı Ahmet, Koca Hasan, Murat Ali, Neşet, Hüsmen, Koç Ali, Recep Pengal, Salih Süleyman, Tevfik Ali, İbrahim Gazi, Kızılçıklı Mahmut, Kara Ali, Mustafa Ahmet, Kara Safi, Rasim ve Hüseyin.

Başpehlivanlar

1 924-1998 yılları arasında düzenlenen Kırkpınar güreşlerinde başpehlivanlıkları şu sporcular kazandılar:

1924	Benli Abdullah
1925	Geçkinli Yusuf
1926	Edirneli Kara Emin
1927	Manisalı Rifak
1928	Mandralı Kayıkçı Ahmet
1929	Gostivarlı Mülâyim Pehlivan
1930	Bandırmalı Kara Ali (Acar)
1931	Bandırmalı Kara Ali (Acar)
1932	Bandırmalı Kara Ali (Acar)
1933	Bandırmalı Kara Ali (Acar)
1934	Mülâyim Pehlivan'la Tekirdağlı Hüseyin yenilemedi.
1935	Tekirdağlı Hüseyin (Alkaya)
1936	Tekirdağlı Hüseyin (Alkaya)
1937	Tekirdağlı Hüseyin (Alkaya)
1938	Tekirdağlı Hüseyin (Alkaya)
1939	Tekirdağlı Hüseyin (Alkaya)
1940	Tekirdağlı Hüseyin (Alkaya)
1941	Tekirdağlı Hüseyin (Alkaya)
1942	Tekirdağlı Hüseyin (Alkaya)
1943	Babaeskili İbrahim Erdi

1944	Hayrabolulu Süleyman Ertaş
1945	Babaeskili İbrahim Erdi
1946	Sındırgılı Şerif Ünal
1947	Düzceli Çolak İsmail (Atay) ile Hayrabolulu Süleyman Ertaş birlikte diskalifiye edildiler.
1948	Babaeskili (Kulelili) Mustafa Yenici
1949	Sındırgılı Şerif Ünal
1950	Hayrabolulu Süleyman Ertaş
1951	Adapazarlı İrfan Atan
1952	Balıkesirli Tarzan Mehmet
1953	Adapazarlı İrfan Atan
1954	Samsunlu İbrahim Karabacak
1955	Adapazarlı İrfan Altan
1956	Samsunlu İbrahim Karabacak
1957	Bandırmalı Kara Hasan Acar
1958	Adapazarlı Adil Altan
1959	Samsunlu İbrahim Karabacak
1960	Samsunlu İbrahim Karabacak
1961	Mehmet Ali Yağcı (Sındırgılı)
1962	Layık pehlivan görülmedi
1963	Adapazarlı Sezai Kanmaz

1964	Sındırgılı Mehmet Ali Yağcı
1965	İzmirli Göçmen Kara Çelik
1966	Ordulu Mustafa Bük
1967	Ordulu Mustafa Bük
1968	Ordulu Mustafa Bük (Altın kemer)
1969	Babaeskili Nazmi Uzun
1970	Layık görülmedi
1971	Denizlili Hasan Şahin
1972	Akhisarlı Arap Mustafa Yıldız
1973	Ordulu Davut Yılmaz
1974	İzmirli Kara Ali Çelik
1975	Başpehlivanlık güreşleri yapılamadı
1976	Karamürselli Aydın Demir
1977	Karamürselli Aydın Demir
1978	Karamürselli Aydın Demir (Altın Kemer)
1979	Bandırmalı Sabri Acar
1980	Muğlalı Mehmet Güçlü
1981	Akhisarlı Arap Mustafa Yıldız
1982	Denizlili Hüseyin Çokal
1983	Denizlili Hüseyin Çokal
1984	Denizlili Hüseyin Çokal (Altın Kemer)

1985	Bandırmalı Sabri Acar
1986	Balıkesirli İbrahim Gümüş
1987	Hataylı Recep Kılıç
1988	Antalyalı Recep Gürbüz
1989	Balıkesirli Saffet Kayalı
1990	Karamürselli Ahmet Taşçı
1991	Karamürselli Ahmet Taşçı
1992	Karamürselli Ahmet Taşçı (Altın Kemer)
1993	Karamürselli Ahmet Taşçı
1994	Antalyalı Cengiz Elbeye
1995	Karamürselli Ahmet Taşçı
1996	Karamürselli Ahmet Taşçı
1997	Karamürselli Ahmet Taşçı (2. Altın Kemer)
1998	Antalyalı Cengiz Elbeye

Osmanlı dönemi

OSMANLI İMPARATORLUĞU DÖNEMİNDE BAŞA GÜREŞEN PEHLIVANLAR

YOZGATLI KEL HASAN: İkinci Sultan Mehmet döneminin başpehlivanlarından. Efsanelere karışmış bir şöhrat sahibi. 1827 yılında Navarin Deniz Savaşı'na katılmış. 1830'lu yılların namılı başpehlivanı.

KAZIKÇI KARABEKİR: Sivas doğumlu. Akkoyunlu olarak da nam yaptı. 1854-1855 yıllarında Ruslar'a karşı Kırım'da çarpıştı. Güreşe büyük sevgi duyan Sultan Abdülaziz'in tahta çıkışının ilk yıllarında nam saldı (1861). Arnavutoğlu Ali Pehlivanla berabere kaldığı, Kvasoğlu Koca İbrahim Pehlivan'ı ise Kırkpınar'da açık düşürdüğü öne sürülür. Kvasoğlu'ndan 30 yaş daha gençti.

ARNAVUTOĞLU: Esas adı Ali'dir. Kastamonu'nun Cambazköyü'nde doğdu. Gayet usta ve zeki bir güreşçi olarak tanınır. Yıllarca Selanik'te şekerçi yanında çalışmış, yanakları al al olduğundan Arnavutoğlu lakabıyla anılmıştır. 85 kilo ağırlığında 1.80 m. boyunda olduğu ifade edilir. Yağlı güreşimizin tarihiyle ilgili birinci elden açıklamalar yapan Suyolcu Mehmet Pehlivan'ın hayranlıkla söz ettiği Arnavutoğlu Ali Pehlivan'ın kısıbeti halen doğduğu evde asılıdır. Öne sürüldüğüne göre Arnavutoğlu Ali Pehlivan, hiç yenilmemiştir.

SİVASLI KEÇELİ: Asıl adı Kasım'dır. Şeyh Kasım diye anılırken, er meydanlarına çıktıktan sonra Sivaslı Keçeli olarak nam saldı. Adı efsanelere karışan ve hakkında fazla bilgiye sahip olunmayan sporcularımızdandır.

KAVASOĞLU: Sultan Abdülaziz döneminde en parlak yıllarını yaşayan Pomak pehlivanların ilki. Arnavutoğlu Ali Pehlivan'dan 15 yaş kadar küçüktü. Hiç yenilmeyen bu sporcuyla bir kere yendiği, 3 kere de

berabere kaldığı söylenir. Esas şöhratını Arnavutoğlu Ali Pehlivan karşısında sağladığı belirtiliyor. Karşılaşmadan sonra Bulgaristan'a dönmek üzere iken Sultan Abdülaziz tarafından alıkonulmuş: "Git, bir gün sabahdan hava kararınca kadar at'la gezdiğin topraklar senin olsun" denmiş, O da bugünkü Büyükmandıra Köyü'nde böylece yerleşmiş daha sonra sarayda Şamdancıbaşı olarak görevlendirilmiştir. Kel Aliço ve Kara İbo gibi yakın akrabalarını da Bulgaristan'dan getirterek saraya almıştır. Türkçe anlamı "Yardımcı" demek olan Pomaklar'ın ilk namılı başpehlivanıdır. Bulgar spor tarihinde "Kanatlı Dimo" olarak geçiyor. Bu komşu ülke tarihinde belirtildiğine göre Kvasoğlu, 1840-1850 yılları arasında tam 10 yıl Kırkpınar başpehlivanlığını kazanmıştır.

KARA İBO: Kvasoğlu'nun yakın akrabası ve O'ndan 8 yaş daha küçük. Plevne doğumlu. Koca Yusuf'un güreşine hayranlık duyduğu sporcu. Sultan Abdülaziz'le birlikte Fransa ve İngiltere'ye yolculuk yaptı. 1.90 m. boyunda ve 110 kilo olduğu belirtiliyor. Son derece yakışıklı olduğundan, Padişah Sultan Abdülaziz, O'nu yurtdışına yaptığı gezi kadrosuna dahil etmiş. Padişahın haremindedir bulunan Arzınıyaz kalfa adlı bir hatuna aşık olduğu, bu kadınla zaman zaman gizli gizli buluştuğu, Sultan'ın hafiyesi olayı öğrendikten sonra da zehirlenerek öldürüldüğü öne sürülür. Mezarının İstanbul Ortaköy'deki Yakup Paşa Dergahı yakınlarında olduğu söyleniyor. Yakın akrabaları bugün Kırklareli'ne bağlı Büyükmandıra köyünde yaşıyor.

KEL ALİÇO: "Hoca-i Evvel" (Başöğretmen) adıyla ünlü meşhur yazar ve milletvekili Ahmet Rasim, yakından tanıdığı Aliço için "Gelmiş geçmiş en büyük kabadayı" olarak söz eder. Bir adı da yine Ahmet Rasim'e göre "Sallakol"dur. Kollarını sallaya sallaya İstanbul'da dolaşırken O'nu görenler kaçacak delik ararlarmış. Kvasoğlu İbrahim Pehlivan tarafından saraya alındı. 1861-1885 yıllarının eşsiz başpehlivanı. Mezarı

İpsalı Koyunyeri (Aliço) köyündedir. 1917 yıllarında vefat ettiği tahmin ediliyor. Adalı Halil'in hocası.

YÜRÜK ALİ: Suyolcu Mehmet Pehlivan'ın çıraklarından. Fırtınalı bir yaşantısı olmuş. Aslen Deliormanlı. Makarnacı'yı Rusçuk'ta yendikten sonra Mithat Paşa'nın Tuna Valiliği sırasında sarayda kuşçubaşılığına atandı. 55 yaşına kadar meydanlarda ödül kovaladı. Doğum tarihi (1855).

MAKARNACI HÜSEYİN: Razgradlı. Sultan Abdülaziz'in önünde Kel Aliço'yu yenerek başpehlivan oldu. Kırkpınar'da yetişti. Aliço'ya galibiyet sağladıktan sonra saray alındı.

Bu dönemde Tırnovalı Hafız Yakup, Filibeli Ahmet, Pamukçulu Osman, Tekirdağlı Memiş, Matbaacı Deli Murat, Küçük Yusuf, Sebeblili Hüseyin, Silistireli Sarı Ahmet, Kepsutlu Çakır, Balıklı Arap Mustafa, Koç Ahmet, Arap Sait, Hamıacı Kayısoğlu, Hamıacı Sarı Hüseyin, Küçük danacı, Büyükdanacı ve Karagö köylü Ali (Meşhur minder güreşçisi Hüseyin Mehmedov'un doğduğu köy), Sultan Abdülaziz döneminin son yıllarında parlayan pehlivanlardan. Tekirdağlı Memiş için de destanlar yazılmış: "Tekirdağlı Memiş/Analar böyle aslan görmemiş". Bu büyük pehlivan, yurtdışında da başarılı kapışmalar yaptı. Pomak Deli Murat, Hasahırlı Abdurrahman, Deliormanlı Kara Ahmet, Çorumlu Zeynel ve Suyolcu Mehmet Pehlivan'lar, unutulmazlar arasına girdiler. Pomak Osman ya da Pamukçulu Osman Pehlivan, Türk Gibi Kuvvetli sözünü dünyaya yayanların en başında gelen meşhur Koca Yusuf'un güreş hocasıdır. Kepsutlu Çakır'la Kara Ahmet ve Tekirdağlı Memiş, Koca Yusuf döneminde şöhretlerinin doruğuna çıktılar.

KOCA YUSUF: Yusuf İsmail ve İsmail Yusuf diye de tanındı. Küçük Yusuf'tan (Tophaneli) ayırt etmek için kendisine "Koca" lakabı ve-

rildi. Bir yerde bu lakabı bileğiyle hak ettiği ve erişilmez anlamında "Koca" lakabını aldığı ifade edilir. Araplar, isimlerin gökten inme olduğuna inanır, bu konuda Türkler, çok daha başka düşünürler. Atalarımıza göre isim verilmez, hak ederek alınır. Bu yüzden çocuklara doğduğunda isim takılmaz, alacağı adı hak etmesi için yıllarca beklenirdi. Koca Yusuf'un 1865 yada bu tarihten bir kaç yıl önce Şumnu (Kalerovgrad ve Şumen)'ya bağlı Karalar Köyü'nde dünyaya geldiği sanılıyor. Avrupa ve Birleşik Amerika'da da attığı güreşlerde elde ettiği başarılar ve çok güçlü karakter yapısıyla silinmez izler bıraktı. Kırkpınar'ın eşsiz pehlivanlarından. 16 yaşında er meydanlarına çıktı, ana ve baba tarafından 4 kuşaktır güreşen bir aileye mensuptu. 110 kilo ağırlığında 1.88 m. boyundaydı. Birleşik Amerika'dan dönerken bindiği Burgonya adlı geminin batması üzerine Kanada yakınlarındaki Sable adası açıklarında Okyanus'un derinliklerine karıştı. Şumnu Karalar Köyünde anlatıldığına göre Koca Yusuf'un oğlu Ali, Birinci Dünya Savaşı'nda şehit düştü. Diğer oğlu Mustafa ise Romanya'ya gitti ve bir daha köyüne dönmeyip kayıplara karıştı. Koca Yusuf'un eşişinin adı Rafia idi. Fransa'da yaptığı güreşlerde en çetin rakiplerince bile "Gökte nasıl sadece bir güneş varsa güreşte de sadece bir Yusuf vardır" sözleriyle takdir edildi. Fransa'da grekoromen, Birleşik Amerika'da Cats an cats denen türde güreşler yaptı. Paris'te Hergeleci İbrahim'le yaptıkları müsabaka sırasında kurtkapanı vurup, rakibinin ağzından kan gelmesi üzerine maç, yanda kaldı. Güreşe minderin tam ortasında başlayan ve bir adım dahi gerilemeden bitiren bir sporcu olduğu Avrupa sporcular tarafından yazılan anılarda belirtilir. Koca Yusuf döneminin en tanınmış diğer güreşçileri ise şunlardır:

ÇOLAK MÜMİN: Suyolcu Mehmet Pehlivan'ın çırağı. Suyolcu'nun öne sürdüğüne göre Rami yakınlarında yapılan bir güreşte Koca Yu-

sufa üstünlük sağladı. Bir düğünde öldürüldü.

ADALI HALİL: Kel Aliço'nun çırağı. Edirne'de Meriç nehri üzerinde bulunan o zamanlardaki adıyla Kilise köyünde doğdu. (1867). Boyu 1.86 m. 120 kiloydu. Avrupa ve Birleşik Amerika'da "Sultan'ın Aslanı" adıyla nam saldı. Ustası Kel Aliço'dan sonra Kırkpınar'da en çok sayıda başpehlivanlık (18) kazanan sporcudur. Yağlı güreşe 58 yaşına kadar devam etti. Tam adı, Abdulhalil idi. 1924 yılında vefat etti, Edirne'deki Kasımpaşa Camii bahçesinde pehlivanların Piri olarak tanınan Şeyh Cemalettin ve meşhur Kara Emin Pehlivan'la birlikte gömülüdür.

FİLİZ NURULLAH: Tam adı Ali Nurullah Hasan. Hacı Filiz olarak da namlı. Doğumu: 1871. Koca Yusuf'la aynı köyden. Boyu 2.02 m. kilosu 160. Fazla iri yarı olduğundan çoğu yarışmalara alınmadı. Fransa, Avusturya, Almanya ve Birleşik Amerika'da d güreşler yaptı. Koca Yusuf'un bir yerde çırağı sayılır. 1911 yılında İstanbul Taksim'de düzenlenen Ramazan Güreşleri'nde meşhur Macar sporcusu Çaya ile güreşti.

HERGELECİ İBRAHİM: Esas adı: İbrahim Mahmut. At çobanlığı yaptığından kendisine Hergelecî lakabı verildi. Güreşirken, atları toplamak için bağran Hergelecî'ler gibi nara attığından böyle tanındığı da söylenir. Gelmiş geçmiş en usta yağlıcılardan olduğu bilinir. Ustası Torlaklı Köylü Deli Hafız. O da pek çok tanınmış yağlıcı gibi Deliormanlı'ydı. 1.85 m. boyunda 100 kilo. Kara Ahmet'i yetiştirdi. 1923 yılında öldü. Kabri İzmit'te Derbent arasındaki Sanmeşe'dedir.

KARA AHMET: 1870 Hazergrad doğumlu. Boy: 1.80 m. Kilo:100. Koca Yusuf, Adalı Halil ve Kurtdereli gibi pehlivanlar Kırkpınar'da baş'a güreş atarlarken, Kara Ahmet, başaltında yarışmalara katıldı. Fransa'da Karamel adıyla şöhret yaptı. Eyfel Kulesi'nin hizmete açılması sırasında düzenlenen dünya şampiyonasında mücadele etti ve al-

tın madalya kazandı. Spor tarihimizde dünya şampiyonluğu elde eden ilk sporcudur. Günümüzden tam 100 yıl önce (1899) dünya şampiyonluğuna ulaşan Kara Ahmet, 20 yaşlarında İstanbul'a geldi. Bursa'daki bir güreşte, pehlivanların koruyucusu Abbas Halim Paşa'nın dikkatini çekerek Hergelecî İbrahim Pehlivan'a çırak olarak verildi. Fransa'da katıldığı yarışmalarda 1 dünya şampiyonluğu, 3 gümüş, Rusya'da 2 gümüş, Belçika'da 2 altın, Münih'te 1 gümüş ve Fransa Milli Kordelası'nı kazandı. İstanbul Aksaray civarındaki Sineklibakkal Sokak yakınlarındaki kahvede nargile içerken hayata veda ettiğinde sadece 32 yaşındaydı. (1902)

KATRANCI: 1869 doğumlu. Boy: 1.86 m. Koca Yusuf, Kurtdereli ve Adalı Halil'le maçlar atan yaman pehlivanlardan. Fransa'da da grekoromen türde güreşler yaptı. Hakkında fazla bilgiye sahip değiliz.

KURTDERELİ: 1869 tarihinde Deliorman'da doğdu. 93 Harbi sırasında (1877-1878) ailesi Balıkesir'in Kurtdere köyüne yerleşti. Boy:1.90m. Kilo: 125. "Ben güreşirken arkamda daima Türk milleti olduğunu ve milletin şerefini düşündüm" demesiyle de namlıdır. Atatürk, Kurtdereli'ye bu sözlerinden dolayı bin lira armağan etmiştir ki 1930'ların bin Türk lirasının satın alma gücü 1999 yılında 100 milyarın üstündedir. 1939 yılında öldü. Kabri, Balıkesir'in Kurtdere köyündedir.

KARA OSMAN: 1895'de Koca Yusuf'la birlikte Fransa'da, 1898'de ise İngiltere'de yalnız başına güreşti; 100 kilo (1898 de 90 kilo) 180 boy, göğüs 121 cm. boyun 49 cm. Kara yağız, yakışıklı bir güreşçiydi. Fransa'da Dumont, Pons ve Sabes'e yenildi. Amerika'ya da gitti.

ARAP SAİD: Mısırlı Abbas Hilmi Paşanın pehlivanı. Deliormanlı 150 kilo. Hergelecî'ye yenildi.

BURSALI KOCA RÜSTEM: Bursa'nın Kestel köyünden. 130 kilo. Hergeleci'yi bir kere yendi, iki kere yenildi.

KOCA MURAD: 150 kilo (Sakallı Deli Murat da denir).

BÜYÜK YAŞAR: 130 kiloluk güreşçi; 1901 de Çiftlik Burgaz'da Kara Ahmet'le hadiseli güreşte berabere kaldı.

YAŞAR İSMAIL: 1867 doğumlu. İngiltere'ye giden İsmail olup olmadığı bilinmiyor.

KEPSUTLU ÇAKIR İSMAIL: 1894 yılı pehlivanlarından Kurtdere-li'yi Taşköyde yendi, Sındırgı'da yenildi.

KOCA YUSUF'TAN SONRAKİLER

KIYICI OSMAN: 1901 Yassıviran'da Kara Ahmet kavga çıkardı, yenik sayıldı, ödülü Osman aldı.

TAMBURACI OSMAN PEHLİVAN: 1874 Tırnova doğumlu. Muhacir olarak geldi.

KARA MUSTAFA: İzmitli, Tamburacı devri pehlivanı.

ŞUMNULU MESTAN: Tamburacı devri pehlivanı.

HÜSEYİN SELİM: Fransa'da Paris'te 1899 yılı Criterium güreşlerine katıldı. 1901 Ekimi Dünya Güreş Şampiyonasına Koç Mehmetle birlikte katıldı.

SALİM: 1868 doğumlu, 98 kilo 190 boy; 900 Kasımında Paris'te güreşlere katıldı. Nurullah'ı ve Küçük Yusuf Mehmed'i yenmiştir.

KOÇ MEHMET: 1875 doğumlu; 80 kilo boy 175 cm. Birkaç kere Paris'teki şampiyonalara katılmıştır.

KARA MEHMET: 1901 Mayısında Fransa'da güreşti.

MEHMET EFENDİ: 1902 Ekiminde Fransa'da güreşti.

HÜSMEN: 1901'de Fransa'da güreşlere katıldı; 83 kilo 175 boy.

NEŞAT: 1882 doğumlu, boy 190, kilo 106. Amerika'da 1901 de güreşler yaptı.

MURAD ALİ: 1902 Şubat'ı Amerika'da güreşmiştir.

KOCA HASAN: 1903 Mayıs'ı Fransa'da güreş tutmuştur.

YUSUF: 1903 Eylülünde Belçika'da, 1905 Kasım'ında Paris ve Lyonda

MADARALI AHMET: Doğu 1877. Boy 186, kilo 115; Pazu ve baldırı 41 cm. Göğüs 116 cm. (İngilizlere göre 120) boyun 45 cm.

KOCA ALİ VEYA KOÇ ALİ: 1904 Mayıs'ında İngiltere'de Madaralı ile beraber.

MEHMET ACHMUC: 1904 Nisan-Eylül İngiltere'de.

MUSTAFA MEHMEDOF: 1904 Kasımı Paris'te boy 186, kilo 101 (104)

MEHMET HASANOF: 1904 Kasım'ı Paris'te, boy 190, kilo 110 (112)

RECEP PENGAL: 1904 Kasımı Paris'te boy 190, kilo 104 (110); 1905 Ekiminde 107 kilo.

SALİH SÜLEYMAN: 1905 Martında Paris'te, boy 178 cm, kilo, 98 1908'de de Paris'te güreşti.

KARAHANOF: Avrupa ve Amerika'da güreşti. Türk güreşçisi adıyla.

TEVFİK ALİ: 1882 Trabzon doğumlu; 1905 de Paris'te, boy 185; kilo 115.

TAHİR PEHLİVAN: 1905 de Paris'te, kilo 95 (92) boy 74.

İBRAHİM SAFİ: 1873 doğumlu, Kara Ahmet'in memleketlisi, 1905 Paris'te; boy 183, kilo 118.

İBRAHİM GAZİ: 60 kilo, 1906 da Amerika'da güreşmiştir.

KIZILCIKLİ MAHMUT: (Hüseyin Mahmut, Yusuf Mahmut dendiği olmuştur). 1180 doğumlu, İngiliz kaynaklarına göre 1882 doğumlu. Babası Salih. Amcası Adil pehlivan, 1 kız ve 3 erkek kardeşin en küçüğü. 3/2/1931 de zatürreden öldü. 182 boy, 103 kilo, boyun 45, göğüs 105, şişirince 110.

KARA ALİ: 1906 Aralığı Paris'te 92 kilo, 1907 de Brüksel'de.

MUSTAFA AHMET: Avrupa'da güreşmiştir.

KARA SAFİ: Avrupa'da güreşmiştir.

KARAMAN: Avrupa'da güreşmiştir.

MEHMET: 1908: Avrupa'da güreşmişti.

RASİM: Avrupa'da güreşmiştir.

ALİ OĞLU PEHLİVAN 1910: Avrupa'da güreşti.

SOKOL TALEP (?): Avrupa'da güreşti.

MAMUTON (?): Avrupa güreşti.

SALİN TALEM: Avrupa'da güreşti.

ALİ BEN SAMA (?): Avrupa güreşti.

SALİM: 1906 Ekimi Paris'te 94 kilo (güreşlere katılmadı).

Cumhuriyet dönemi

Ulaşım zorluklarından ötürü Avrupa ve Birleşik Amerika'da düzenlenen turnuvalara fazla Türk asıllı güreşçi katılamadı. Osmanlı döneminde güreş sporunun yurtdışına açılması Sultan Abdülhamid dönemine raslar. Yurtdışında yapılan turnuvalarda Türk güreşçisi yoksa o yarışmalara seyirciler ilgi göstermediğinden kimi sporculara "sahte" Türk adlarıyla minderlere çıktılar. Bunların arasında esas adı Harry Eskiciyan olan ve Birleşik Amerika'da Ali Baba olarak tanınan Yanbolu doğumlu bir sporcu da bulunur. Meşhur Kızılıklı Mahmud Pehlivan'ın malzeme-lerini taşıırken güreş yapmaya başladı.

Osmanlı döneminin spor tarihine geçen en namlı pehlivanları esas olarak bu saydığımız isimlerden ibarettir.

CUMHURİYET'İN KURULUŞUNDAN GÜNÜMÜZE

MEŞHUR BAŞPEHLİVANLAR

KAYIKÇI AHMET: Edirne'nin Geçkinli köyünden Yusuf, Çömlek-köylü Kara Emin ve Edirneli Himmet Pehlivanlar kadar namlı bir baş-pehlivan. 1928 yılı başpehlivanı Kayıkçıoğlu Ahmet 1900 yılında doğ-du. 1975'lerde hayata gözlerini yuman bu namlı sporcu, Kavasoglu Koca İbrahim ve Şamdancıbaşı Kara İbo gibi Büyükmandıra köylüdür.

GOSTİVARLI MÜLAYİM: Cumhuriyet döneminde ilk Kırkpınar başpehlivanlığını kazanan Benli Abdullah gibi Mülayim de Arnavut soy-ludur. Rakiplerini havalandırdıktan sonra yenmesiyle ünlüydü. Avrupa ve Birleşik Amerika'da da güreşler yaptı.

KARA ALİ ACAR: Manyaslı Muharrem Pehlivan'ın çırağı. 1900 yı-lında Bandırma'nın Erikli köyünde doğdu. Boy: 1.80 m., 100 kilo civa-rındaydı. Kırkpınar'ın Tekirdağlı Hüseyin Alkaya'dan önceki en namlı sporcusu. Atatürk'ün huzurunda da güreşerek (Ankara) başpehlivan ol-

du. Oğlu Hasan Acar ve torunu Sabri Acar da yine büyükbabaları gibi Kırkpınar'da başpehlivanlıklar kazandılar. Spor tarihinde büyükbaba oğul-torun şampiyona sahip tek aile. 10 Ağustos 1981 yılında öldü.

TEKİRDAĞLI HÜSEYİN: Modern koca Yusuf'tu. 1908 yılında Bulgaristan'ın Kırcaali Kasabasında doğdu. 15 yaşlarında iken ormanda odun keserken baltayı yanlışlıkla dizkapağına vurunca topal kaldı. Yağlı, minderci çekişmesine kurban gidince 1928 Amsterdam Olimpiyat'larında Türkiye'yi temsilen milli mayo giymekten mahrum kaldı. Kırkpınar'da 7 defa Başpehlivanlığa ulaştı, ayrıca Cumhuriyet Halk Partisi'nce düzenlenen kapışmalarda başpehlivan seçildi. Kitabı Kadim'e göre güreşen ve asla şike yapmayan ender sporcular arasında yer aldı. Fransa ve Beyrut'ta katıldığı yarışmalarda yenilgi yüzü görmedi. 12 Kasım 1982 tarihinde vefat eden Tekirdağlı Hüseyin Alkaya, yağlı güreşin inceliklerini Kayıkçıoğlu Ahmet Pehlivan'dan bellemişti. Adına destanlar yazılan bu büyük pehlivanın mezarı Tekirdağ'dadır.

BABAESKİLİ İBRAHİM: 1.83 m. boyunda ve 120 kilo ağırlığındaydı. 1910 yılında Babaeski'nin Ertuğrul köyünde doğdu. Kırkpınar'da 2 kez başpehlivanlık kazanan İbrahim Erdi, minder güreşi de yaptı ve Yaşar Doğu'ya kaybetti. Trakya'nın yetiştirdiği en ünlü yağlılardan. 18 Eylül 1987 tarihinde hayata gözlerini kapadı. O dönemin namli pehlivanlarından bir diğeri de Kulelili Mustafa idi. Mustafa Yenici'nin oğlu Ahmet ve Emin de Kırkpınar'da güreştiler. 25 Aralık 1983 tarihinde vefat eden Kulelili Mustafa da Rumelili pehlivanseverlerin gururu oldu.

ATAN KARDEŞLER: Desteden başa kadar kademe kademe güreşerek şöhrete erişen bu ailede güreş sevgisi sınırsızdı. İrfan Atan, 1925 yılında İzmit, Derbent'te doğdu. Hakkı Atan'ın oğlu. Niyazi, Raif ağabeyleri ve kardeşi Adil gibi güreşe hizmet etti. Raif Atan, Kırkpınar'da

büyük ortada birincilik aldı. İrfan Atan, Kırkpınar Başpehlivanlıklarından önce dünyanın en namli güreşçilerinden sayılan İsveçli Bertil Antonsson'u yenerek şöhrete ulaştı. Halen hayatta olan bu büyük sporcu dünya ve Olimpiyat şampiyonalarında da madalyalar kazandı. Rahmetli Adil Atan da ağabeyi İrfan gibi desteden başa kadar Kırkpınar'da güreşler atarak en nihayet zirveye ulaştı. Milli Takımda ağabeyiyle güreşler atarak en nihayet zirveye ulaştı. Milli Takımda ağabeyiyle birlikte defalarca yer aldı ve dünya ve olimpiyat şampiyonalarından madalyalarla yurda döndü. 1929 İzmit, Derbent doğumlu olan Adil Atan, 18 Nisan 1989 tarihinde vefat etti. Ailenin en küçük ferdi Fetgeri (Fethi) Atan ise Kırkpınar'da Ağalık yaptı. Güreşi vurgunluk derecesinde seven aile reisi Hakkı Atan, en küçük oğluna o dönemin Güreş Federasyonu Başkanı Ahmet Fetgeri'nin adını koyarak milli sporumuza ne kadar sevgi duyduğunu bir kere daha göstermişti.

İBRAHİM KARABACAK: Cumhuriyet'ten bu yana düzenlenen yağlı güreş kapışmalarında adı zirveye çıkmış bir as. Samsun doğumlu. Yağlı kapışmalarda olduğu gibi minderlerde de eşsiz sporculardan biriydi. O'nun yaptığı güreşlerin hayranları arasında Yaşar Doğu da vardı. Kırkpınar'da 4 kez başpehlivanlık kazandı, bu başarıları çeşitli aralıklarla olduğundan "altın kemer" alamadı. 1956 yılında Melbourne'da yapılan Olimpiyat oyunlarına Milli Takım Müşaviri Yaşar Doğu'nun has adamı olarak götürüldü. Kırkpınar'da er meydanına çıktığında adeta yer yerinden oynar, boyası, rengi davranışlarıyla gönüllerde taht kurmuş, bu dürüst başpehlivan herkesten alkış toplardı. 1958 yılında Sofya'da düzenlenen Dünya Kupası karşılaşmalarında Türkiye'yi temsil etti. 1963 yılında Sofya'da yapılan Dünya Şampiyonasında da yine ay yıldızlı mayoyu giydi. Karayağız, kendisine söylenen bir takım sözler olduğunda utangaçlığından "yüzükızaran" bir yapıya sahipti. Tekirdağlı

Hüseyin Alkaya'dan hemen sonra Sarayıçi'nde attığı güreşlerle iz bıraktı. Adil Atan, Hasan Acar, özellikle Mehmet Ali Yağcı, amansız rakipleri arasındaydı. 1930 yılında Samsun'da dünyaya gelen bu emsalsiz başpehlivanlarımızdan biri olan İbrahim Karabacak, 1977'lerde Avustalya'nın Sydney kentine giderek bir yıla yakın süre bu ülkede serbest güreş dersleri verdi.

ORDULU MUSTAFA: 1933 yılında Ordu'nun Fatsa kasabasına bağlı Göller köyünde doğdu. Düzceli Rahmi Pehlivan'la Zülküf Karabulut'tan yağlı güreşi öğrendi. Birara 79 kiloda serbest güreş de yaparak Türkiye şampiyonalarına katıldıysa da esas olarak çayır güreşinde nam saldı. Butları, çatları ve kolları son derece kuvvetliydi. 1.80 m. boyunda ve 100 kilo ağırlındaki bu pehlivan, Kırkpınar'da altın kemer kazanan ilk sporcu oldu. Daha önce Tekirdağlı Hüseyin Alkaya ardı ardına 7 kez Kırkpınar Başpehlivanlığına ulaşmasına rağmen o yıllarda altın kemer verilmekteydi. Fırtınalı bir hayat yaşadı. Birara Kayseri'ye transfer olarak "Kayserili Mustafa" adıyla er meydanlarına çıktıysa da esas olarak Ordulu Mustafa Bük diye anılır oldu. Almanya'da yaptığı yağlı güreşlerden önemli ölçüde gelir elde etti. Yağlı kapışmalarında en yüksek gelir sahibi olan başpehlivanların bir numaralı sayılan Ordulu Mustafa, güreş döneminin en parlak yıllarında vurulup, tek böbreği alındıktan sonra çaptan düştü. 1982 yılında hayata gözlerini yuman bu büyük pehlivan, ustası Akyazılı Zülküf Karabulut'un doğum yeri olan Akbalık köyünde toprağa verildi.

KARA ALİ: İzmirli Göçmen Kara Ali Çelik adıyla ün salan bu büyük pehlivan, Yugoslavya'nın Dobroşin kasabasında doğdu. (1939) İstanbul Gülhane Parkı yakınlarında dolaşırken kocaman ağaç kütüklerine gerilen reklam afişlerine kapılarak er meydanına çıktı. Türkiye'ye göçmen olarak geldiğinden hamallık yaparak karnını doyuruyordu. 1962 yılında

Kırkpınar'da Sındırgılı Mehmet Ali Yağcı ile berabere kaldı, 1965 yılında ise başpehlivanlığı elde eden Kara Ali, 1.78 m. boyunda ve 105 kilo sıkletindeydi. Düzgün bir yaşantısı vardı. Güreşten elde ettiği ödülleri paraya çevirip 4 tanker sahibi olmuştu. Karamürselli Aydın Demir gibi altın kemerli bir de çırak yetiştiren Kara Ali, 18 Şubat 1987 tarihinde acı bir kazaya kurban giderek aramızdan ayrıldı.

MEHMET ALİ YAĞCI: Sındırgılı Şerif'ten yağlı güreşin tekniğini belledi. 1937 doğumlu olan bu başpehlivan, 1.87 m. boyunda ve 120 kilo ağırlığındaydı. Ağabeyi İzzet de iyi güreşçiydi. Yağcının en amansız rakibi Samsunlu İbrahim Karabacak'tı. Son derece sportmen, efendi ve güleryüzlü olan bu değerli sporcu, Kırkpınar'da 3 kez başpehlivanlığa ulaştı. Sındırgı'ya bağlı Alacak köyünde doğan Mehmet Ali Yağcı, 1985 yılında Antalya Elmalı güreşlerinde kule hakemliği yaparken kalp yetmezliğinden ruhunu Hakk'a teslim etti. Babasının namını küçük sıkletlerde yıllarca Başol Yağcı sürdürdü.

AYDIN DEMİR: Yağlı güreşin unutulmaz başpehlivanlarından. Dış kazık, iç paça oyununu İzmirli Göçmen Kara Ali'den bellemiş, ama adam oğlu adam, Kırkpınar'ın bir numaralı centilmen yarışmacılarından biri olarak tarihe geçmiş bir değerdir. 1945 yılında Karamürsel'de dünyaya gelen Aydın Demir, 1990 yılına kadar süren, saygılı, dürüst, davranışlarda tek hata yapmayan pehlivan kuşağının son temsilcilerinden biriydi. Kırkpınar'da 3 yıl ardı ardına başpehlivanlığı elde ederek altın kemer kazanan Aydın Demir, Kara Ali'nin çırağıydı ama, atasözlerimizde belirtildiği gibi "Boynuz kulağı geçer" misali Kara Ali'yi geride bırakarak Kırkpınar Başpehlivanlıklarına ulaştı. Aydın Demir'in döneminde Bandırmalı Sabri Acar, Ordulu Davut Yılmaz, Babaeskili Nazmi Uzun, Manisalı Arap Mustafa Yıldız gibi, başpehlivanlık yarışında en önemli rolleri oynayan sporcular vardı.

1976 yılında yapılan başpehlivanlık finalleri sırasında kendisine haksızlık edildiğini Sarayıç'i'nde haykıran Karamürselli Aydın Demir, "Ben, bu sahaya, pehlivanların Kabesi olarak kabul edilen Kırkpınar'a artık veda ediyorum. 1971 yılından günümüze kadar süren anlaşmazlıklar ruhen beni rahatsız etti, final güreşi yapmadan doğduğum kente gidiyorum, "şeklinde bir anons yapmış, kendisine güreşe devam etmesi teklifi ağırlık kazanınca binlerce izleyici arasında "Ben, bu er meydanında sadece ve sadece tek bir kişinin nasihatına uyarım" dedikten sonra bar bar bağırıyordu: "Evet, söyle Ali Gümüş ağabey, güreşeyim mi, güreş meyeyim mi? "Bütün zamanların en değerli başpehlivanlarından biri sayılan Karamürselli Aydın Demir, Ali Gümüş'ün "Madem ki bana soruyorsun, güreşine devam et Aydın" şeklindeki sözleri üzerine mücadelesini sürdürmüş, daha sonraki yıllarda da başarılarını devam ettirerek altın kemer almış bir as'tır.

SABRİ ACAR: Büyükbabası ve babası Kırkpınar başpehlivanlıklarını kazandılar, derken Sabri Acar, er meydanına çıktı. O yıllarda en önemli rakibi meşhur Gönenli Kara Hüseyin'in oğlu Yaman'dı. Bandırmalı namlıların namlısı Kara Ali'nin torunu Sabri Acar, Kırkpınar'da altın kemer alabilecek çapta bir pehlivandı ama 1.82 m. boyunda ve 10 kilo ağırlığındaki bu, teknik açıdan şeytani zekaya sahip başpehlivan, 1979 ve 1985 yıllarında birincilik kürsülerine çıkmakla yetindi. Yaman İnanç ise gurbetçi olarak Almanlar'a gitti.

MEHMET GÜÇLÜ: Büyük güreşçiydi. Dünya minderlerinin yenilmez sanılan adamı, Sovyet İmparatorluğu'nun temsilcisi Levan Tediaşvili'yi 1978 yılında Sofya'da düzenlenen Avrupa Şampiyonası sırasında yendi ama, kendi elini ısırarak Gürcü asıllı bu sporcu, Mehmet Güçlü'ye galip sayıldı. Aynı yıl Mexico-City'de düzenlenen dünya serbest güreş şampiyonasında Levan Tediaşvili, Mehmet Güçlü'yü 7-3 yendi. Güre-

şirken akıl almaz şekilde terleyen, kimi rakiplerine "zelveli boyunduruk" çekerek bayılтан Güçlü, biraz daha akıllı minderlerde dolaşmış olsaydı, krallığına krallık katacaktı... 1952 yılında Muğla'nın Milas kasabasına bağlı Kızılcaayık köyünde doğan Mehmet Güçlü, 1.82 m. boyunda ve 105 kilo ağırlığındaydı.

HÜSEYİN ÇOKAL: Tekirdağlı Hüseyin Alkaya'dan, Ordulu Mustafa, Karamürselli Aydın Demir, ve Denizlili Hüseyin Çokal. Bütün bu saydığımız isimler, güreş tarihinde unutulmaz izler bırakan yiğitlerdi. Güreşe vurgunluk derecesinde hayran olanlara, gazetecilerle yöneticilere bu saydığımız başpehlivanlar, daima sportmence davranırlardı. Hüseyin Çokal, Denizli'nin Kale kazasına bağlı Kızılağaç köyünde 1950 yılında dünyaya geldi. Bütün zamanların en değerli ağır sıklet güreşçilerinden biri olabilirdi ama 1978 Mexico-City Dünya Serbest Güreş Şampiyonası'ndan sonra kendisini çayır kapışmalarına verdi. Özü, sözü doğru, yiğit pehlivanlardandı. Kara Ali Çelik'i kündeyle er meydanının bir başından öbür başına göndererek yenen sayılı Olimpiyat Şampiyonlarımızdan Hasan Güngör'den bellediği künde'yi, Kırkpınar'da Karamürselli Aydın Demir'e uyguladı ve altın kemerli başpehlivan Aydın Demir, Hasan Güngör stili künde ile er meydanında birbaştan öbür başa uçtu. 1.90 m. boyunda ve 110 kilo sıkletinde olan, Çokal Er Meydanı'ndan kopmamış ve Kırkpınar'da hakemlik yapmaktadır.

RECEP GÜRBÜZ: Bir fırtına, bir inanılmaz adamdı. Güreşirken sanki dağıtaşı yaracak sanılırdı. 1950 yılında Antalya'nın Serik kazasında dünyaya gelen bu eşsiz başpehlivan, ağır sıkletler arası kapışmalara hareket, ritm ve renk katan pehlivan olarak Türk Spor Tarihi'ne geçti. 1923 yılından günümüze kadar süren ve çağlar boyunca devam etmesini dilediğimiz Kırkpınar'da başa çıkıp da bu derece hareketli maçlar atan başka sporcu yoktur. Antalyalı Mehmet Öztürk'e damat oldu. 15 Ağustos 1989 tarihinde genç yaşta ruhunu Hak'ka teslim etti.

Recep Gürbüz'ün bir hafta sonra öleceğini Dr. Ali Toker'in beyanatından Türkiyemiz'e Ali Gümüş duyurdu.

AHMET TAŞÇI: Halterci gibi ağır çalışmalar yapan, kendisine gelin gibi bakan, bütün sporcu arkadaşlarına günlük yaşantısıyla örnek teşkil eden Karamürselli Ahmet Taşçı, yerden yığma tabir edilen, sonra af-buyrulsun (öküz kadar) güçlü tanınan bir yarışmacı. Ağabeyi Mehmet Ali Taşçı, Kırkpınar'da Büyükorta'ya soyunmuş bir değerdı. Bu harika sporcu daha sonra bir kan davasına kurban gitti. Ağabeyi Mehmet Ali'ye hayranlık derecesinde ilgi duyan Ahmet Taşçı, 24 yaşında Kırkpınar'da kısmetini aramaya başladı. Aydın Demir'den iç kazık ters paça'yı bellemiş, aynı zamanda traktör fabrikasında lastik istifçiliği yaparken pişmiş, kolları demirleşmiş bir pehlivandı. Kırkpınar'da 7 kez başpehlivanlık kürsüsüne çıktı. Bütün rakiplerini silindir gibi eziyordu, sonunda rekabet olsun diye Antalyalı Cengiz Elbeye'ye Kırkpınar Başpehlivanlığını 2 kez bıraktı. Ahmet Taşçı, yiğit, insai ilişkilerinde son derece ölçülü, spor çalışmalarında tek gün dahi aksatmadan gereğini yapan bir başpehlivan olarak bu spor vurgunlarının sevdiği sporcular

1998 Kırkpınar sonuçları

MINİK-1

- 1- Ramazan Böcü (Antalya)
- 2- Fuat Güneş (İzmit)
- 3- Serdal Erdem (Çanakkale)

MINİK- 2

- 1- Serdar Toprak (Bursa)
- 2- Ali Gürbüz (Antalya)
- 3- Ö. Faruk Kalender (Çorum)

TEŞVİK

- 1- Recep Çakır (Antalya)
- 2 - Veli İhsan Eren (Antalya)
- 3- Selçik Şahin (Çorum)

TOZKOPARAN

- 1- Emin Toksöz (Antalya)
- 2- İsmail Çaylak (Balıkesir)
- 3- Kadir Aslantaş (Antalya)

DESTE KÜÇÜK BOY

- 1- M. Kemal Karaboğa (Antalya)
- 2- Savaş Ünal (Kocaeli)
- 3- Faruk Koca (Antalya)

DESTE ORTA BOY

- 1- Ali Gökçen (Manisa)
- 2- Ramazan Aydın (Antalya)
- 3- Hüseyin Demir (Antalya)

DESTE BÜYÜK BOY

- 1- Ergün İliş (İzmit)
- 2- Kadir Altıntaş (Karamürsel)
- 3- Özgür Yapıcı (Antalya)

KÜÇÜK ORTA KÜÇÜK BOY

- 1- Mehmet Kavakçı (Sakarya)
- 2- Emin Koçak (Çorum)
- 3- Hüseyin Bakan (Denizli)

KÜÇÜK ORTA BÜYÜK BOY

- 1- Mustafa Bayram (İzmit)
- 2- Murat Hikmet (Sakarya)
- 3- Ramazan Yazar (Yozgat)

BÜYÜK ORTA

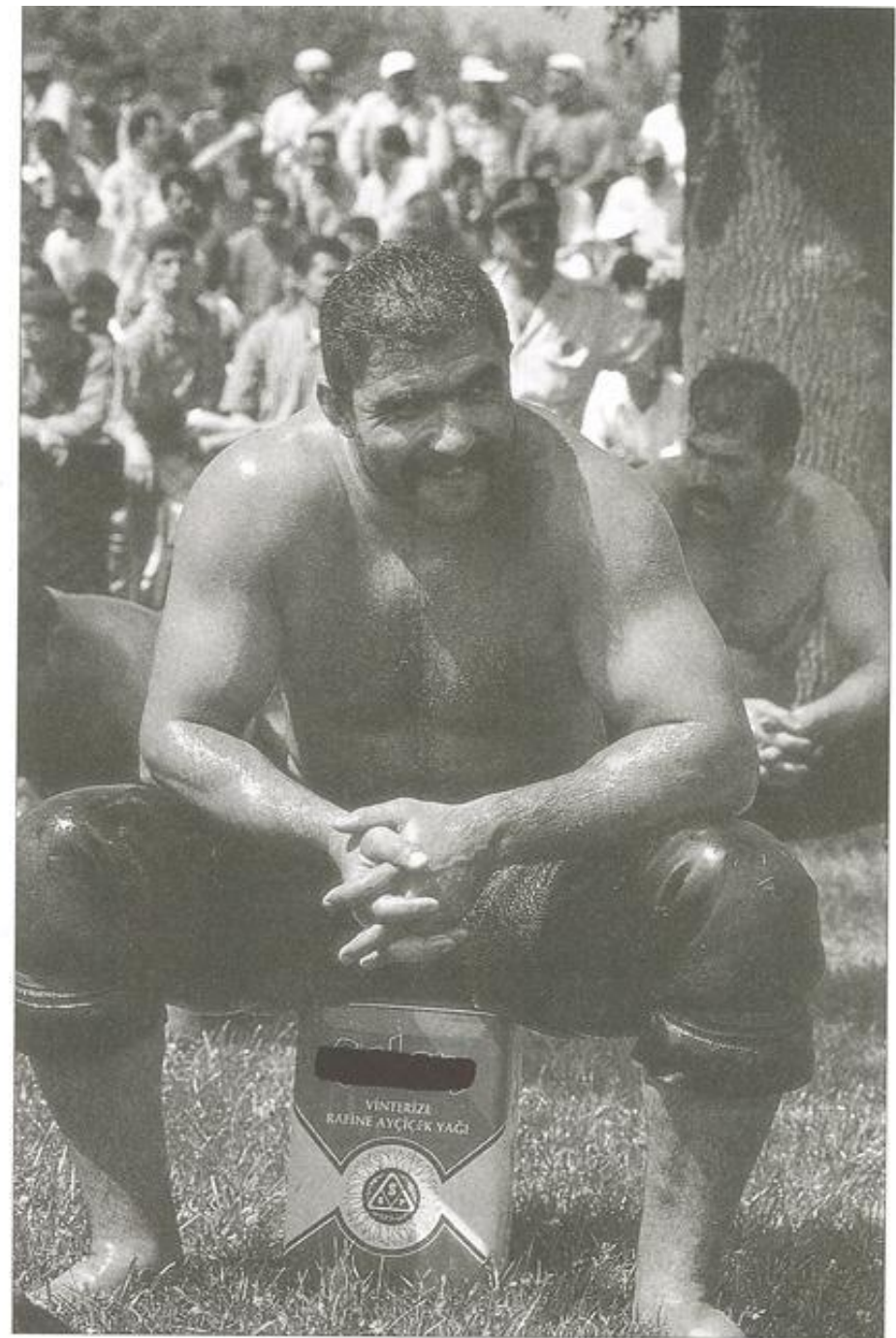
- 1- Mehmet Selvi (Antalya)
- 2- Veysel Şirin (İzmit)
- 3- Ahmet Yavuz (Edirne)

BAŞALTI

- 1- Kadir Ergin (Balıkesir)
- 2- Gökhan Arıcı (Antalya)
- 3- Fevzi Çakır (Balıkesir)

BAŞPEHLİVANLIK

- 1- Cengiz Elbiya (Antalya)
- 2- Ahmet Taşçı (Karamürsel)
- 3- Kenan Şimşek (Ankara)

1998 Kırkpınar Başpehlivanı Cengiz Elbey

YARARLANILAN KAYNAKLAR:

- Ali GÜMÜŞ* : Teknîkî Kaynakları
Kırkpınar
Spor Hayattır
Asrımızın Koca Yusufu
- Tayyip YILMAZ* : Tarihi Kırkpınar Güreşleri
- İ.H.SEVÜK* : Batı'da Esen Türk Kasırgası
- Orhan KOLOĞLU* : Müthiş Türkler.

Ağa Ayhan Sezer Razgrad'ta kar üstünde yapılan yağlı güreşlerde

Kırkpınar Ağası Ayhan Sezer, bir grup usta gazeteci ile

Ağa Ayhan Sezer, büyük oğlu Hasan Ekin Sezer'le Büyük Mandıra güreşlerinde

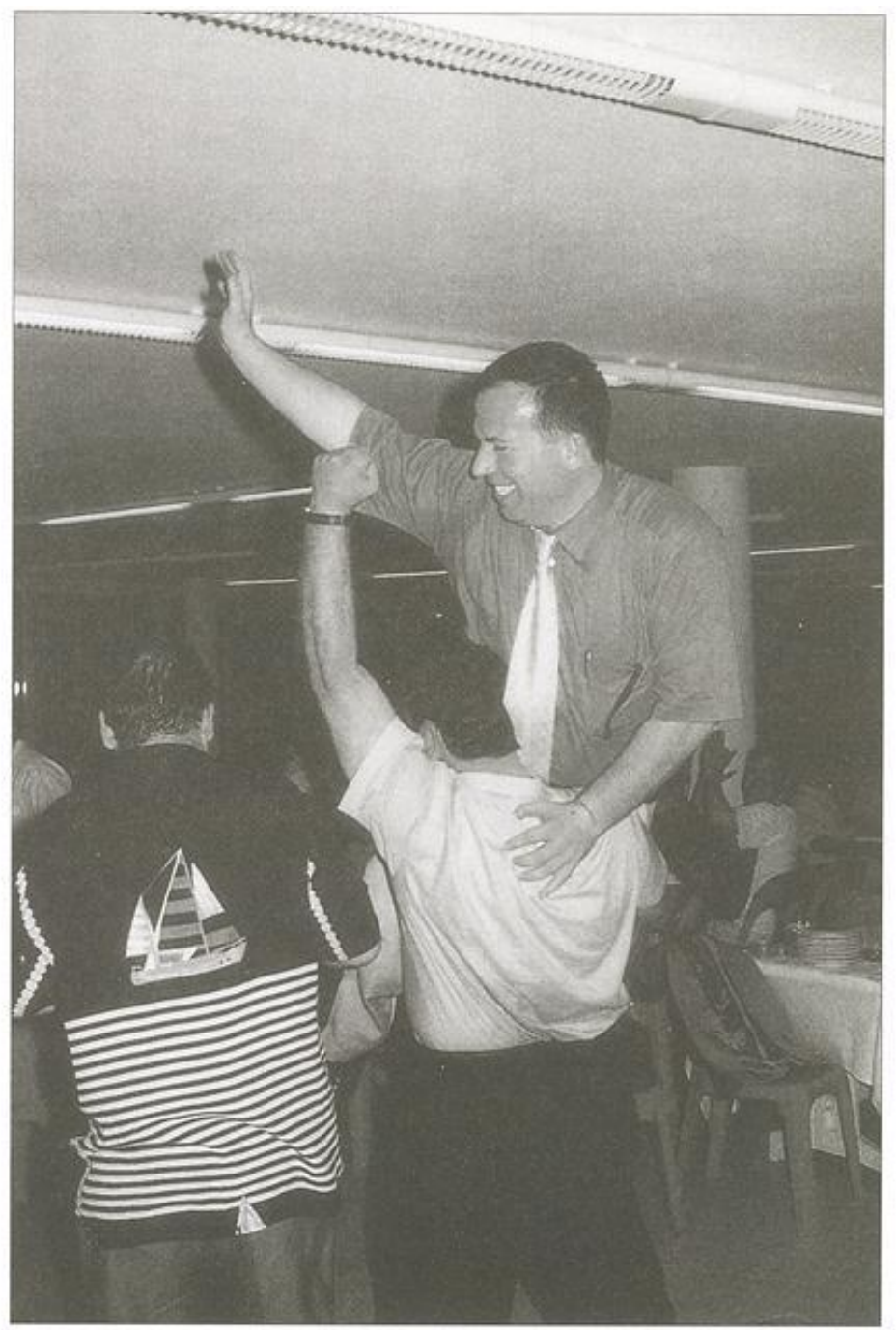
Ağa Ayhan Sezer, Edirne'nin Kurtuluş törenleri sırasında Cumhurbaşkanı Demirel, Edirne Valisi Mehmet Sedefçi ve Cumhurbaşkanlığı Koruma Müdürü Şükrü Çukurlu ile birlikte

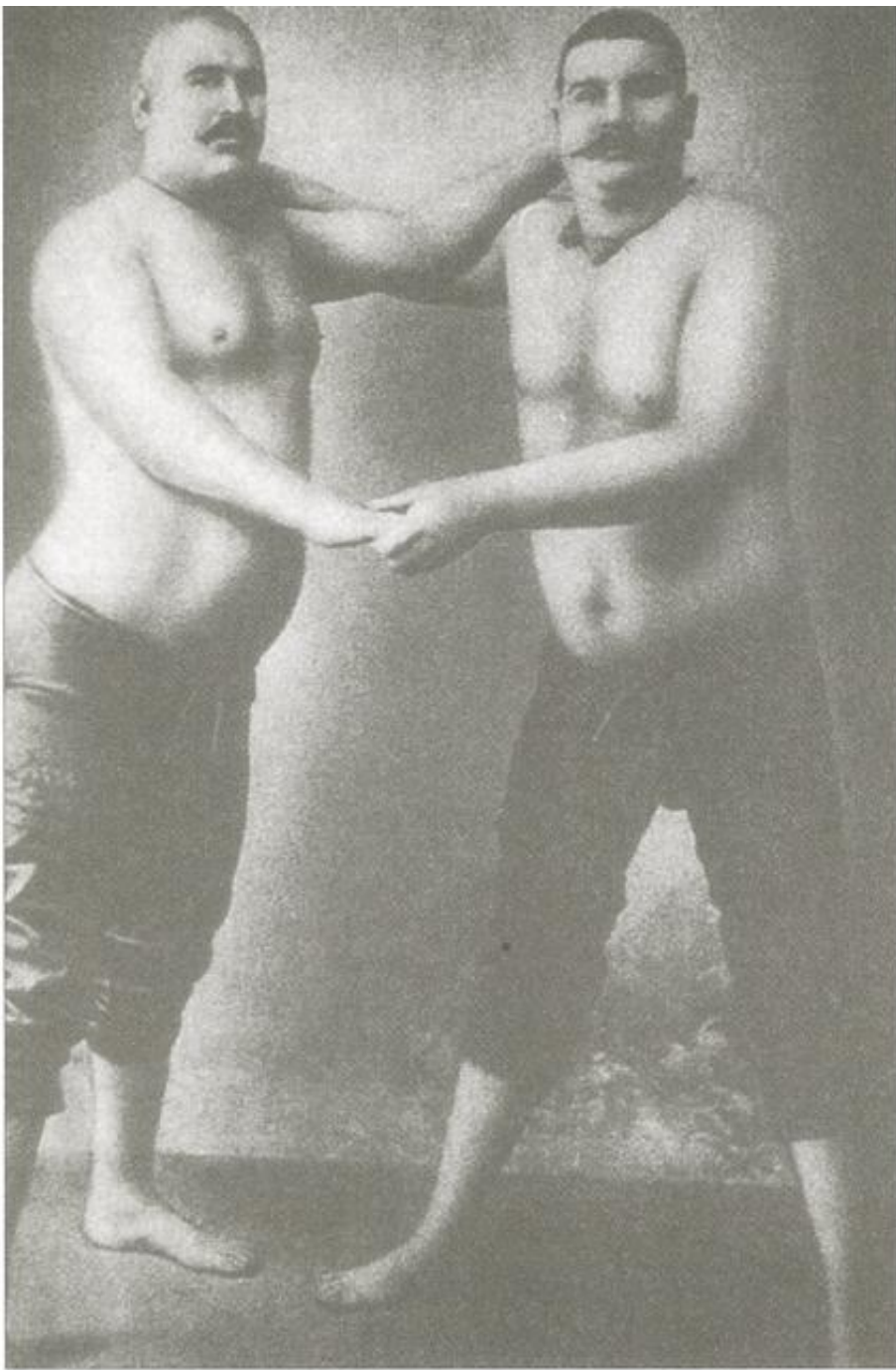
Ağa Ayhan SEZER, Macaristan gezisinde Estergon Kalesi içinde bulunan mescitte (daha sonra yeniden kiliseye çevrildi), spor tarihçisi Ali Gümüş'le

Kırkpınar Başpehlivanları Ahmet Taşçı ve Cengiz Elbeye, Sezgin Yüksel, Kırkpınar eski ağası Hüseyin Şahin, Kayseri Özvatan güreşleri ağası Şükrü Çukurlu ve babası ile birlikte

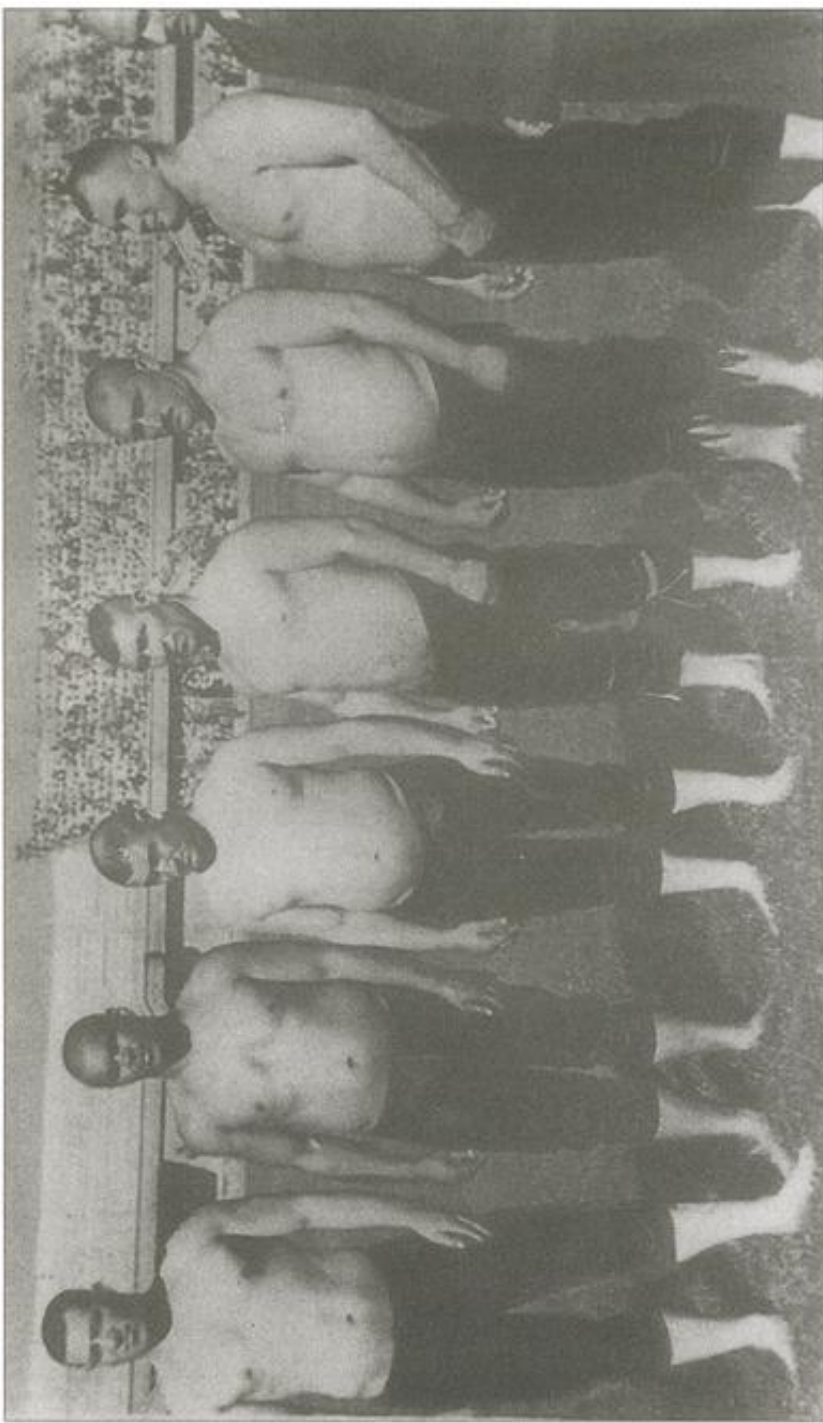
Kırkpınar Ağası Ayhan Sezer Çorluspor gecesinde omuzlarda

Aliço'nun çırağı Adalı Halil ve Kurtdereli Mehmet Pehlivan

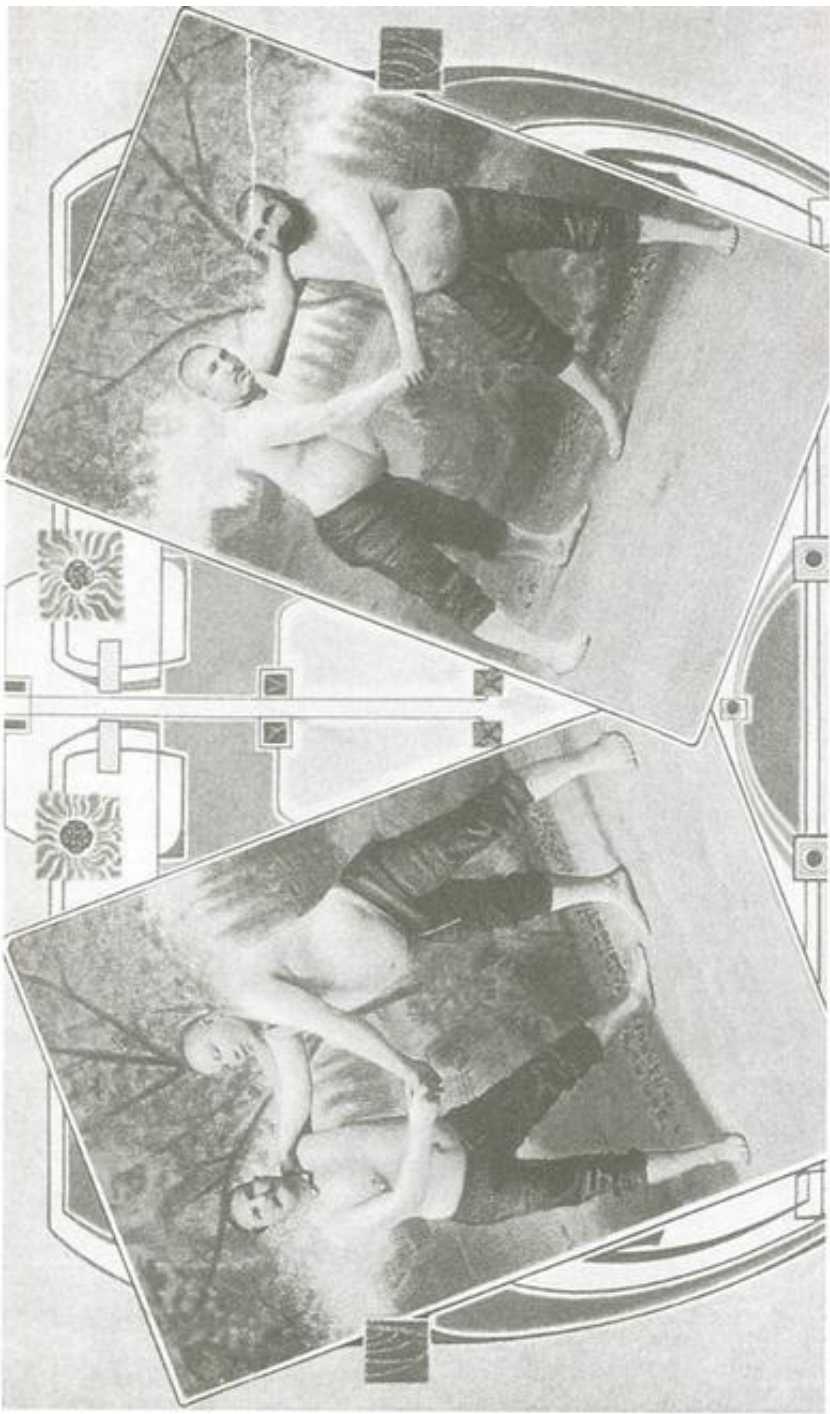
Kurtderali Mehmet Pehlivan

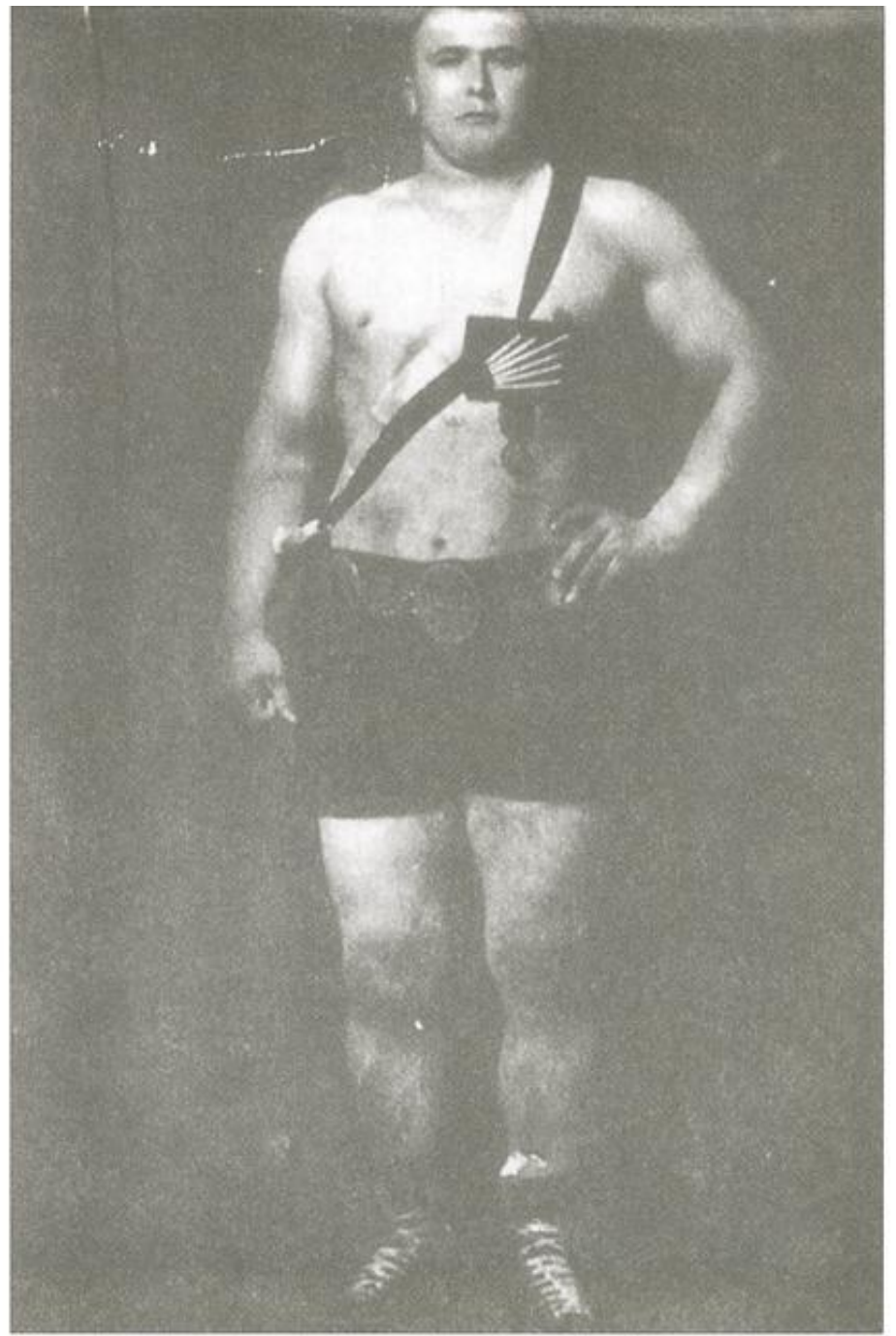
(Soldan Sağa) Karacabeyli Hayati Pehlivan, Gönenli Kara Hüseyin, Sindirgılı, Şerif, Babaeskili İbrahim, Babaeskili Mustafa, Tekirdağlı Hüseyin

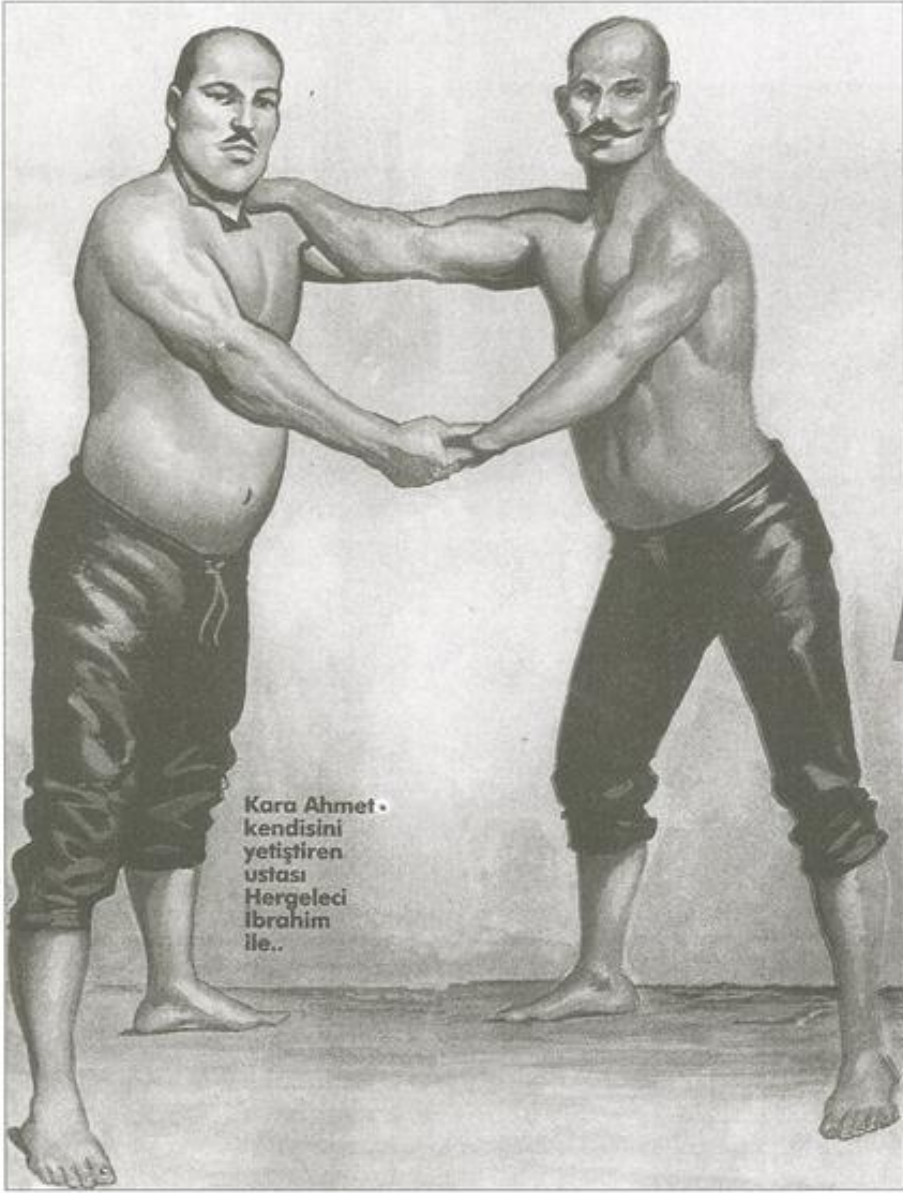
32 yaşında hayata gözlerini yuman 1899 yılının Dünya Şampiyonu Kara Ahmet

KARA AHMET VE HERGELECİ - Spor Tarihinde dünya şampiyona ulaşan ilk kahramanımız Kara Ahmet'tir. 1899 yılında Paris'te dünya şampiyonluğu kazanan Kara Ahmet, ustası Hergelecî İbrahim Pehlivanla.

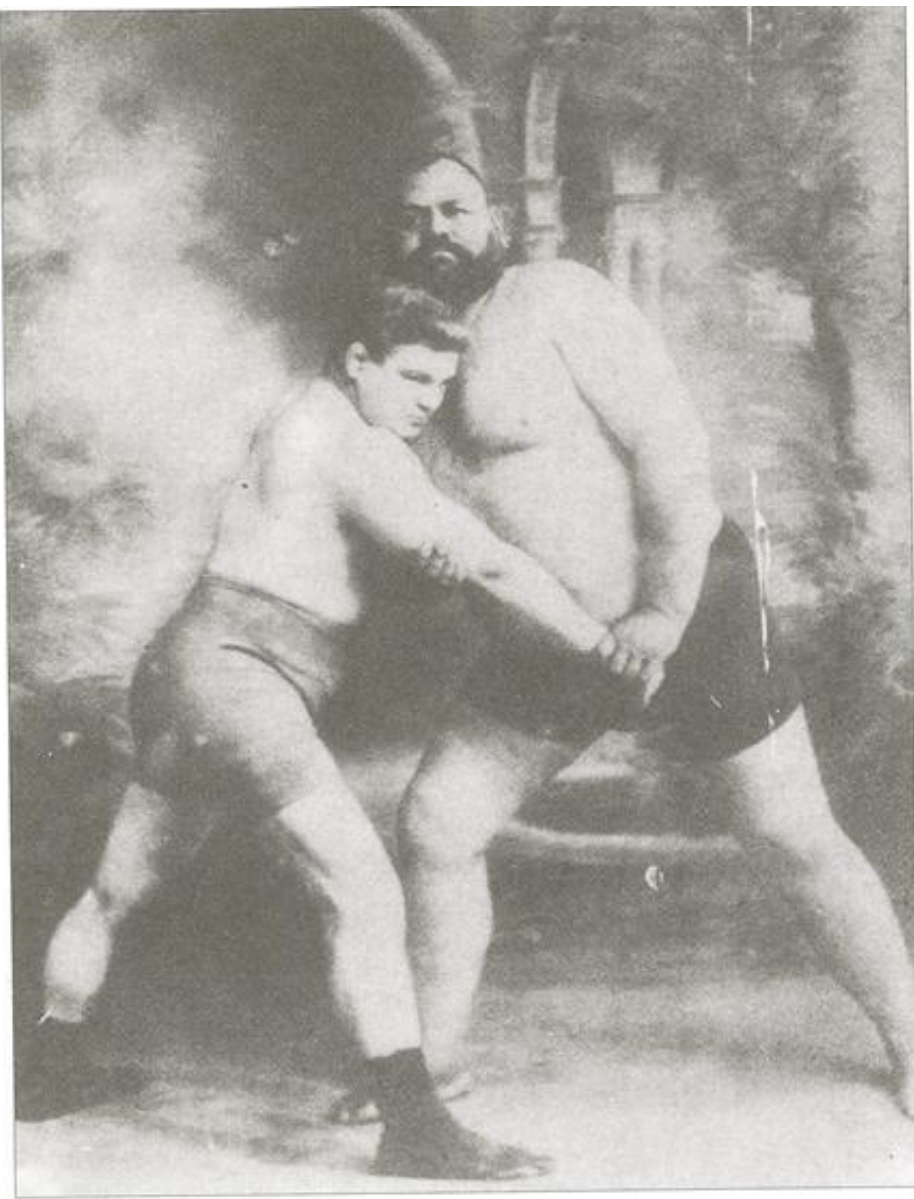
Cumhuriyet devrinin ünlü pehlivanı, Tekirdağlı Hüseyin Alkaya

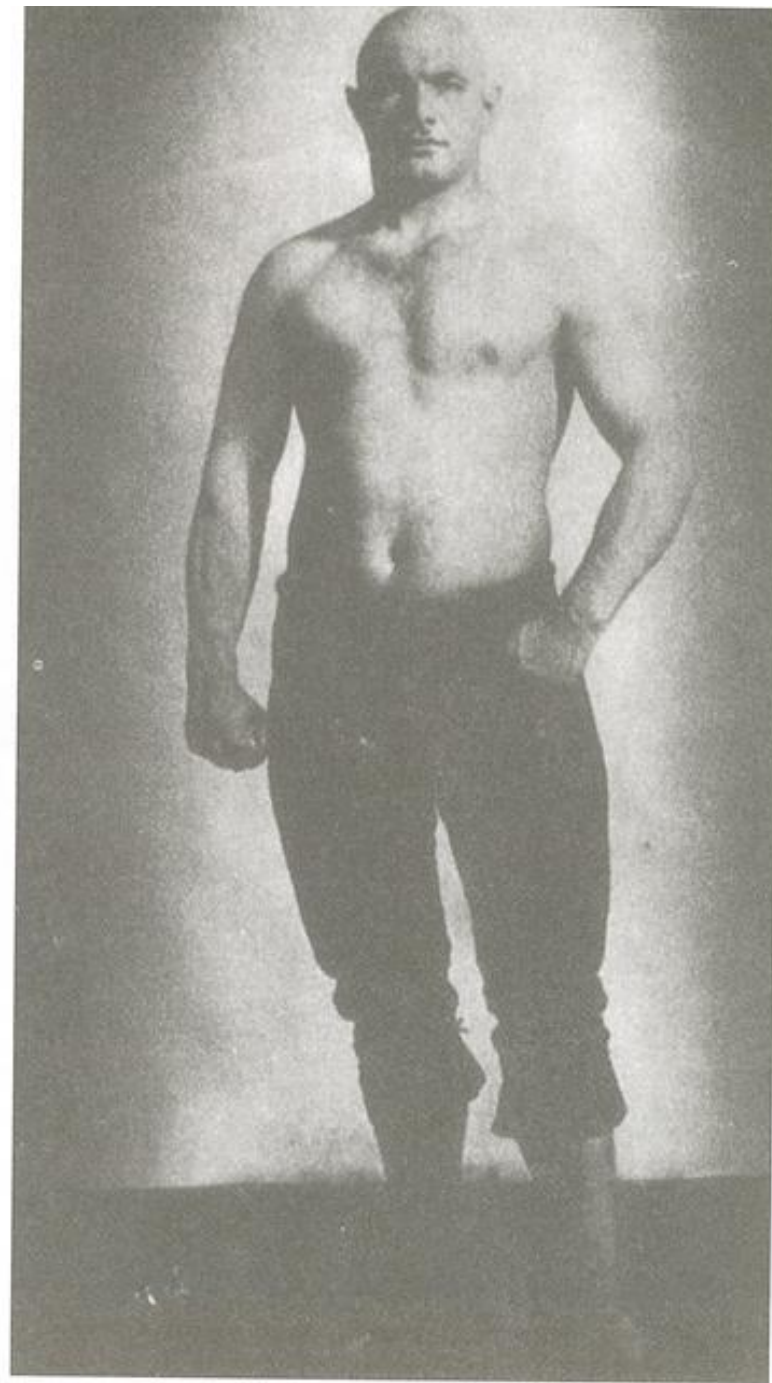
Kara Ahmet •
kendisini
yetiştiren
ustası
Hergeleci
İbrahim
ile..

Türk sporunun bir numaralı sembolü Koca Yusuf, Filibeli Kara Osman, Filiz Nurullah ve Menejer Pierre Doublier ile.

2 metre 2 santimetre boyunda ve yaklaşık 160 kilo ağırlığında olan Filiz Nurullah, 1911 yılında İstanbul'da düzenlenen Ramazan Güreşleri'nde Macar Çaya ile birlikte

Kırkpınar Başpehlivanlarından Kara Ali Acar

Dünya ve Olimpiyat Şampiyonalarında madalyalar alan, Kırkpınar'da 3 kez başpehlivanlık elde eden Adapazarlı İrfan Atan yakın arkadaşı bir dönemin en teknik pehlivanlarından Orhan akar'la

Kırkpınar Ağası
Ayhan Sezer

Mega Center C.Blok No: 132 Kocatepe - Bayrampaşa, İstanbul / TÜRKİYE

Tel: +90 (212) 640 03 88 pbx Fax: +90 (212) 640 04 74

WEB SITE

BİLGİ DANIŞMA

AYHAN SEZER

sezer.yag.com

ag.com

@sezer.yag.com